

372.3

1.355.21

3-8

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม
ในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
จากการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับการสอนปกติ

ปริญญานิพนธ์

ของ

วรรณภา ไชยฮ้อย

17 เม.ย. 2535

ห้องสมุดวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2529

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177276

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบ ให้พิจารณาปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาามบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....
.....
..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....
..... กรรมการ
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้เพราะได้รับความช่วยเหลือและการให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โชติ เพชรชื่น และรองศาสตราจารย์หทัย ตันทอง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลียว พันธุ์สีดา อาจารย์พิมพ์พิมล ธงเอี่ยม อาจารย์วาสนา ยศปัญญา อาจารย์อุบลวรรณ มิ่งแก้ว และอาจารย์อารมย์มา จันทรห้าว ที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ บรรณารักษ์ห้องสมุดและคณะครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเลย ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้อำนวยการและคณะครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเมืองเลย อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเทศบาล 5 อุครธานี อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวิจิตรวิทยา ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์จรัสลักษณ์ สุขสัมพันธ์ อาจารย์แหวนใจ หมีน้อย อาจารย์วิมลรัตน์ กงภิรมย์ชื่น อาจารย์บุญแทน แจ่มศรี อาจารย์จำนงค์ คำภาสัน อาจารย์อิทธิพล ศรีมังกร ที่กรุณาช่วยออกแบบการจัดป้ายนิเทศประกอบแผนการสอน ขอขอบคุณคุณสมเกียรติ เรือนทิพย์ ที่กรุณาช่วยถ่ายภาพประกอบสไลด์ ขอขอบคุณอาจารย์ไพโรจน์ ดวงสุตา ที่กรุณาหาภาพประกอบ ขอขอบคุณอาจารย์สังคม ทองมี ที่กรุณาให้ข้อมูลในการจัดทำแผนการสอน และขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท เอกการประถมศึกษาทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณอาจารย์ถ้วน มั่งนุ่นแว่น ที่กรุณาช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา จนทำให้การทําปริญญานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบ เป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนครู อาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนในการวางรากฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัย

วรรณภา ไชยชัย

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
	ความสำคัญของการวิจัย	6
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	กำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	การสอนและปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	10
	ห้องสมุดกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521	19
	การสอนโดยใช้ห้องสมุด	25
	การนำหลักจิตวิทยามาใช้กับห้องสมุด	30
	กิจกรรมห้องสมุด	33
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	41
	ความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม	44
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
	งานวิจัยในต่างประเทศ	51
	งานวิจัยภายในประเทศ	53
	สมมติฐานในการวิจัย	58
3	วิธีดำเนินการวิจัย	59
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	59
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
	การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	61

บทที่	หน้า
การดำเนินการทดลอง	66
แบบแผนการทดลอง	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ...	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญในคุณค่าของมรดกทาง วัฒนธรรม	82
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
ความมุ่งหมายของการวิจัย	86
สมมติฐานในการวิจัย	86
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	86
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	87
วิธีดำเนินการทดลอง	87
การวิเคราะห์ข้อมูล	88
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
อภิปรายผล	89
ข้อสังเกตเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้	95
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	95
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	106

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	การจัดเนื้อหาเป็นหน่วยของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	14
2	แบบแผนการวิจัยแบบแฟกตอเรียล	67
3	แสดงช่วงเวลาที่ใช้ในการทดลองสอน	71
4	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากผู้ที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ	76
5	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ..	77
6	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ	78
7	เปรียบเทียบคะแนนความสนใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของ นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากกลุ่มผู้ที่มีความสามารถ ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ	82
8	เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	184
9	เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของความสนใจในคุณค่าของมรดก ทางวัฒนธรรม	187

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โครงสร้างของกลุ่มบูรณาการ	13
2 ความสัมพันธ์ของห้องสมุดและการเรียนการสอน	21
3 สรุปขั้นตอนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด	69
4 สรุปขั้นตอนการสอนโดยวิธีปฏิบัติ	70
5 แสดงคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำแนกตามระดับ ความสามารถทางการเรียน	81
6 แสดงคะแนนเฉลี่ยของความสนใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามระดับความสามารถทางการเรียน	84

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้เปลี่ยนแปลงบทบาทของครูซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางของการสอนมาเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง เพื่อให้ นักเรียนได้ปฏิบัติหรือศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ผูกให้รู้จักคิด รู้จักค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองมากที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 11 - 12) จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง การจะให้นักเรียนให้รู้ได้เข้าใจเฉพาะสิ่งที่ครูบอกเล่ายังไม่เป็นการเพียงพอสำหรับเด็ก การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้อื่น ๆ เพื่อขยายประสบการณ์และความรู้ที่ได้จากครูเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนให้มีมากยิ่งขึ้น สิ่งหนึ่งที่โรงเรียนพอจะจัดให้บริการในเรื่องนี้แก่ครูและนักเรียนคือ ห้องสมุด (รุ่ง โรจนวุฒิ 2523 : 27) โดยเฉพาะห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนทางด้านสติปัญญา ความรู้ตลอดจนสร้างนิสัยในการค้นคว้า เพื่อให้มีชีวิตที่เป็นสุข อยู่ในสังคมและเป็นบุคคลที่พึงปรารถนาของชาติบ้านเมืองทั้งปัจจุบันและอนาคต

ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญสำหรับการสอน เพราะห้องสมุดไม่เพียงแต่จะจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมความรู้ทุกสาขาวิชาเท่านั้นแต่ยังจัดให้เหมาะสมกับความยากง่ายตามระดับวัยและความต้องการของนักเรียนอีกด้วย ทั้งนี้ในห้องสมุดมีหนังสือ อุปกรณ์ รูปภาพ แผนที่ มุมสบาย มุมเกมและวัสดุสิ่งพิมพ์อื่น ๆ อยู่พร้อมบริบูรณ์สำหรับเป็นแหล่งวิทยาการให้ครูและนักเรียนได้เสาะแสวงหาความรู้ตามความพอใจและความต้องการ ห้องสมุดโรงเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่จะขาดเสียไม่ได้ เพราะเป็นที่ซึ่งนักเรียนมีโอกาสศึกษาหาความรู้ได้อย่างเต็มที่ (Douglas. 1961 : 1) จนอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนที่ปราศจากห้องสมุดก็เปรียบเสมือนร่างกายที่ไม่มีวิญญาณ (Medhat. 1976 : 266)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญแก่ห้องสมุดในการศึกษาหาความรู้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรได้ระบุถึงเรื่องของห้องสมุดไว้ชัดเจน ดังปรากฏในหลักสูตรภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 1) ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนนี้ ข้อ 5 กล่าวไว้คือ ให้มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่น ๆ เมื่อหลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมายไว้เช่นนี้ บทบาทของห้องสมุดจึงต้องเปลี่ยนไปให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความเป็นไปของสังคมปัจจุบัน (แม้นมาล ขวลิศ 2526 : 36) ห้องสมุดโรงเรียนจึงต้องปรับปรุงโครงสร้างเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้ใช้ แทนที่จะมีหนังสืออย่างเดียวก็ห้องมีวัสดุอื่น ๆ อีกซึ่งจะต้องเป็นแหล่งรวบรวมวัสดุการศึกษาที่จะส่งเสริมความรู้ทุกระดับแก่ผู้สนใจทั้งนักเรียน ครูและชุมชน (กองวิชาการ 2527 : 2) โดยห้องสมุดโรงเรียนจะต้องช่วยส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ห้องสมุดโรงเรียนจะต้องไวต่อการเปลี่ยนแปลงของเนื้อหาในหลักสูตรและจัดเตรียมหนังสือให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อสนองความต้องการของการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนเป็นสื่อกลางที่จะทำให้การใช้หลักสูตรมีชีวิตชีวาและทันสมัย (เสาวณิต ลาภานันต์ 2520 : 325)

เมื่อห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งวิชาที่สำคัญและจำเป็นตามแนวทางการศึกษาใหม่เช่นนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้จัดโครงการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น โดยเริ่มดำเนินการในลักษณะห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนก่อน ซึ่งจะให้บริการทุกโรงเรียนและได้จัดสรรงบประมาณให้กลุ่มโรงเรียนละ 25,000 บาท เป็นค่าหนังสือ ค่าวัสดุครุภัณฑ์ โครงการนี้เป็นโครงการต่อเนื่องปีงบประมาณ 2525 - 2529 ดำเนินการในทุกจังหวัดและคาดว่าจะดำเนินการให้มีห้องสมุดครบทุกโรงเรียนเมื่อสิ้นสุดโครงการ (กองวิชาการ 2527 : 2) จากโครงการนี้ทำให้โรงเรียนประถมศึกษามีห้องสมุดที่มีความพร้อมในด้านหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของโครงการแล้วจะเห็นว่าเป็นการมุ่งเน้นแต่ปริมาณของหนังสือ เป็นสำคัญแต่ไม่ได้กล่าวถึงคุณภาพของห้องสมุดที่จะส่งผลต่อการเรียนการสอนไว้เลย

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ เมื่อมีห้องสมุดแล้วจะใช้ห้องสมุดในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะได้ประโยชน์อย่างเต็มที่และบรรลุผลตามเป้าหมาย การกำหนดให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดมีจุดประสงค์จะให้เด็กเรียนศึกษาเรื่องอะไร เพื่ออะไร และมีวิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างไร เมื่อศึกษาค้นคว้าแล้วจะทำอย่างไรกับสิ่งที่ค้นคว้ามานั้นจะเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง เหล่านี้ล้วนเป็นกระบวนการที่ครูจะต้องตระเตรียมอย่างมีหลักการ มิใช่ปล่อยให้เด็กเรียนเข้าห้องสมุดอย่างไม่มีจุดหมาย (สายหยุด จำปาทอง 2526 : 57) เพราะห้องสมุดเปรียบเสมือนบุญแจกแก่สำคัญดอกหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์ของการศึกษา ดังนั้นในการเรียนการสอนครูควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากตำราและหนังสือประกอบอื่น ๆ เพิ่มเติมครูจึงไม่ควรยึดตำราเพียงเล่มเดียว ควรสนับสนุนให้มีการค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด วิธีการสอนของครูและวิธีการเรียนของนักเรียน พบว่าเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งอันอาจเป็นอุปสรรคหรือแรงสนับสนุนการใช้ประโยชน์ห้องสมุดโรงเรียน (ทรรชนียา กัลยาณมิตร 2524 : 34)

เท่าที่ปฏิบัติกันมาครูผู้สอนไม่ได้ใช้ห้องสมุดให้เป็นแหล่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ผู้เรียนมีโอกาสมิเพียงเพื่อเข้าไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมตามที่ครูกำหนดหรือเข้าไปอ่านหนังสือบ้างก็เพียงบางเล่มที่สนใจ ไม่มีการจูงใจให้นักเรียนได้อ่านหนังสืออื่น ๆ ยิ่งถือว่าห้องสมุดเป็นเพียงแหล่งรวมหนังสือไว้ให้ครูและนักเรียนเข้าไปอ่าน (รุ่งโรจน์ 2523 : 29) บรรณารักษ์ห้องสมุดจึงมุ่งแต่การให้บริการจ่ายรับหนังสือ บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าเท่านั้น ซึ่งบริการเหล่านี้ถือเป็นบริการขั้นพื้นฐานที่ห้องสมุดจะต้องดำเนินการอยู่แล้ว บรรณารักษ์ห้องสมุดยังไม่เข้าใจว่าห้องสมุดยังมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนการสอน ห้องสมุดกับชั้นเรียนยังไม่มีความสัมพันธ์กันเท่าที่ควร เนื่องจากครูบรรณารักษ์และครูผู้สอนยังทำงานไม่สอดคล้องประสานสัมพันธ์กัน (จุฬานาต สุวรรณโตร 2519 : 53) กิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดจึงมีไม่มากนัก บริการการใช้ห้องสมุดยังไม่อยู่ในขั้นที่น่าพอใจ ขาดการบริการร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกับครูบรรณารักษ์อย่างจริงจัง จึงทำให้การใช้ห้องสมุดไม่ส่งผลต่อการเรียนการสอนเท่าที่ควร

วิธีการหนึ่งที่จะทำให้การใช้ห้องสมุดส่งผลต่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีได้แก่ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด การสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดทำให้ครู ผู้สอนมีการวางแผนและเตรียมการสอนร่วมกับบรรณารักษ์อย่างจริงจัง มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน มีกระบวนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน การสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดจะเกิดผลดีแก่นักเรียนก็ต่อเมื่อได้มีการเตรียมตัวร่วมกันล่วงหน้าเป็นอย่างดีระหว่างครูผู้สอนและบรรณารักษ์ (รัฐจวน อินทรกำแหง 2521 : 89) ซึ่งปรากฏในแผนการสอนที่สร้างขึ้นก่อนทำการสอน เป็นการช่วยให้ครูและบรรณารักษ์มีความสะดวกใจในการร่วมมือกัน ครูก็มีเวลาว่างพอที่จะช่วยให้อาจารย์แนะนำแก่นักเรียน ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางการเรียนการสอน ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ในการอ่านและการค้นคว้า นอกจากนี้ยังทำให้ห้องสมุดกลายเป็นแหล่งสนับสนุนการสอนของครูได้เป็นอย่างดี

การจัดกิจกรรมห้องสมุดเป็นการนำสื่อวัสดุต่าง ๆ ที่มีในห้องสมุดมาจัดกิจกรรม สื่อเหล่านี้เป็นสิ่งช่วยเสริมการเรียนการสอนแต่ไม่ได้ใช้แทนครู เป็นการเพิ่มความคงทนในการเรียน ทำให้ไม่เบื่อหน่ายในระบบการสอน ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างทั่วถึงด้วยความสนุกสนาน เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน กิจกรรมที่จัดขึ้นจะเป็นสิ่งช่วยกระตุ้น เร้าใจให้ผู้เรียนพอใจที่จะเข้าไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วและมีความคงทนในการเรียนรู้ (หว่า พันธุเมฆา 2525 : 58) หนังสือทุกเล่มในห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมแก่เด็กเป็นอย่างยิ่ง ครูทุกคนควรสนับสนุนให้เด็กได้ใช้ห้องสมุดทุกวัน และถ้าครูรู้จักวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดให้มากขึ้นแล้ว เด็กทุกคนย่อมมีโอกาสได้พัฒนาสติปัญญาของตนด้วยการอ่าน การร่วมกิจกรรม ทั้งนี้เด็กจะสนใจศึกษาค้นคว้ามากขึ้นเพียงไรขึ้นอยู่กับคำแนะนำ การจูงใจของครูและบรรณารักษ์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดสามารถจัดได้ทุกกลุ่มประสบการณ์ (กองวิชาการศึกษา 2527 : 33) อย่างไรก็ตามครูควรต้องคำนึงถึงเนื้อหาว่ามีความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมห้องสมุดหรือไม่เพียงไร

จากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในนิเทศการ 2525 โครงการทดลองหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่าครูและนักเรียนมีความเห็นว่ากลุ่มวิชาที่ห้องสมุดช่วยห้องสมุดในการเรียนการสอนมากที่สุดคือ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์

ชีวิต (เฉลิมกรี เฉตระการ 2525 : 61) ส่วนในด้านการสอนโดยใช้ห้องสมุดนั้น ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ห้องสมุดในการสอนเปรียบเทียบกับ การสอนปกติ (ประชิด ทองรัตน์ 2525 : 48) และศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน ความคงทนในการเรียนรู้และความพึงพอใจในการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนปกติ (พรรณี หมีทอง 2526 : 49) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับการสอนปกติ (ทรงศรี อินทร์รัก 2527 : 46) ปรากฏผลการวิจัยว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับจากการ สอนโดยใช้ห้องสมุดสูงกว่าการสอนปกติ และพบว่าผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่า การสอนปกติอีกด้วย

จะเห็นได้ว่าเท่าที่มิ้งงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนโดยใช้ห้องสมุดปรากฏล้วนแต่เป็น การวิจัยในระดับมัธยมศึกษาทั้งสิ้น ในส่วนของการสอนโดยใช้ห้องสมุดยังไม่มีการวิจัยใน ระดับประถมศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในระดับประถมศึกษาว่าการสอนโดยใช้ กิจกรรมห้องสมุดกับการสอนปกติในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องบุคคลสำคัญ โบราณสถานและโบราณวัตถุจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และเพื่อให้การศึกษาค้นคว้าสอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไปของบทเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะศึกษาถึงความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของผู้เรียนด้วย ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่ง ในค่านิยมที่พบในแบบเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์ 2527 : 232) โดยศึกษาว่าการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับการสอนปกติจะทำให้ ผู้เรียนมีความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อ เป็นการพัฒนาการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีระดับความ สามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับวิธีปกติ

2. เพื่อเปรียบเทียบความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับวิธีปกติ

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ในการร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการปรับปรุงการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต อันจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร ศึกษาวิเคราะห์ในการส่งเสริมการเรียนการสอนโดยใช้บริการห้องสมุดกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง บุคคลสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ
4. เป็นแนวทางสำหรับครูในการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2529 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย เป็นโรงเรียนในโครงการห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งห้องสมุดมีความพร้อมในด้านหนังสือ เอกสาร และวัสดุอุปกรณ์
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเลย อำเภอเมืองเลย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน
3. ระยะเวลา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้เวลาทดลองสอนกลุ่มละ 36 คาบ คาบละ 20 นาที เป็นเวลา 3 สัปดาห์ 3 วัน

4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยชาติไทย เรื่อง บุคคลสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตามหลักสูตร

ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

5. ผู้สอน ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

6. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

6.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

6.1.1 วิธีสอน ได้แก่

6.1.1.1 สอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด

6.1.1.2 สอนโดยวิธีปกติ

6.1.2 ความสามารถทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ

คือ ระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ

6.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

6.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.2.2 ความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

7. โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนที่อยู่ในโครงการห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร หนังสืออ่านประกอบ และบรรณารักษ์ให้ความร่วมมืออย่างดี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความสามารถในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยชาติไทย เรื่อง บุคคลสำคัญ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม หมายถึงการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์คุณค่าของบุคคลสำคัญ โบราณสถาน และโบราณวัตถุซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่บรรพชนในอดีตได้

ถ่ายทอดไว้ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสภาพชีวิตและจิตใจของชนรุ่นหลัง โดยจะแสดงออกมาในรูปของความคิดเห็น หรือยอมรับในความสำคัญหรือความจำเป็นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 การศึกษาหาความรู้
- 2.2 การปฏิบัติตนในการอนุรักษ์
- 2.3 การแสดงความเลื่อมใสศรัทธา
- 2.4 การยึดถือเป็นแบบอย่าง

3. วิธีสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด หมายถึงการสอนที่ครูผู้สอนและบรรณารักษ์ร่วมกันจัดกิจกรรมในห้องสมุดขึ้นเพื่อเสริมการเรียนรู้และการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยชาติไทย เรื่องบุคคลสำคัญ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ผู้เรียนจะเรียนในห้องสมุดเพื่อร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน กิจกรรมที่จัดได้แก่ การจัดป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ การแข่งขันตอบปัญหา การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การฉายสไลด์ แล้วผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมตามบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องที่บรรณารักษ์จัดเตรียมไว้ในแต่ละครั้ง

4. วิธีสอนตามปกติ หมายถึงการสอนที่ครูดำเนินการสอนไปตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยชาติไทย เรื่องบุคคลสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งดำเนินการสอนไปตามปกติโดยวิธีบรรยาย อธิบาย ซักถามและศึกษาค้นคว้าจากหนังสืออ่านประกอบ เอกสาร สอบถามผู้รู้ การดำเนินการสอนแต่ละครั้งใช้วิธีการสอนหลาย ๆ อย่างประกอบกันตามที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอน

5. ความสามารถทางการเรียน หมายถึง คะแนนผลการสอบปลายปี กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2528 แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

5.1 ความสามารถทางการเรียนสูง หมายถึง คะแนนผลการสอบปลายปี กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 70 ขึ้นไป

5.2 ความสามารถทางการเรียนปานกลาง หมายถึง คะแนนผลการสอบปลายปี กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต อยู่ระหว่างตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 30 - 69

5.3 ความสามารถทางการเรียนต่ำ หมายถึง คะแนนผลการสอบปลายปี
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต อยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 29 ลงมา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. การสอนและปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
2. ห้องสมุดกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
3. การสอนโดยใช้ห้องสมุด
4. การนำหลักจิตวิทยามาใช้กับห้องสมุด
5. กิจกรรมห้องสมุด
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. ความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ผลงานวิจัยในต่างประเทศ
2. ผลงานวิจัยในประเทศ

1. การสอนและปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

1.1 การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม กล่าวถึงปัญหาความต้องการในด้านต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี ประสบการณ์ที่จัดเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของคนไทยทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคตทาง ด้านอนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง สังคม ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การติดต่อสื่อสาร การจัดกลุ่มขึ้นเพื่อต้องการให้นักเรียนได้เรียนเนื้อหาให้สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการของชีวิตได้ ซึ่งกำหนดลักษณะชีวิตที่ควรส่งเสริมให้แต่ละผู้เรียนไว้ดังต่อไปนี้

สุนน อมรวิวัฒน์ (สุนน อมรวิวัฒน์ 2520 : 101) ได้แบ่งลักษณะชีวิตที่ควรส่งเสริมไว้ 4 ด้าน คือ

1. ชีวิตที่อยูรอด มุ่งสร้างประสบการณ์ที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยของผู้เรียนให้ผู้เรียนรอดพ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ มีพลานามัยสมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ แข็งแรงของชาติ
2. ชีวิตที่ดี มุ่งสร้างประสบการณ์ที่ช่วยให้ชีวิตมีหลักฐานมั่นคงขึ้น ให้ผู้เรียนมีแนวทางประกอบอาชีพ รู้จักการผลิต การใช้ การออมทรัพย์และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและทางสังคม
3. ชีวิตท่ามกลางสภาพแวดล้อม มุ่งสร้างความเข้าใจ และทัศนคติที่จะช่วยให้ชีวิตพัฒนาไปด้วยดี ปรับตัวเข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งที่เร้ามนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและเทคโนโลยี ประสบการณ์ดังกล่าวจะช่วยให้ชีวิตมีความสุขได้
4. ชีวิตที่มีหลักการ มุ่งเน้นถึงหลักการในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นสังคมและประเทศชาติ สร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สร้างความสนใจ และความรับผิดชอบในหน้าที่ของพลเมืองไทย

จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ได้กล่าวมาแล้วว่ากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ว่าด้วยการบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม ดังนั้นจึงมุ่งให้ผู้เรียนมีลักษณะชีวิตที่ดีสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข กลุ่มนี้จึงได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปไว้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 127)

1. ให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทางร่างกายและจิตใจทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
2. ให้ความรู้พื้นฐานและความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตได้
3. ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
4. ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นทางธรรมชาติ เทคโนโลยีและทางสังคม

5. ให้ความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
6. ให้ความเข้าใจหลักการของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยให้ตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น
7. ให้ความสำคัญในความเป็นไทยและความเป็นเอกราชของชาติ

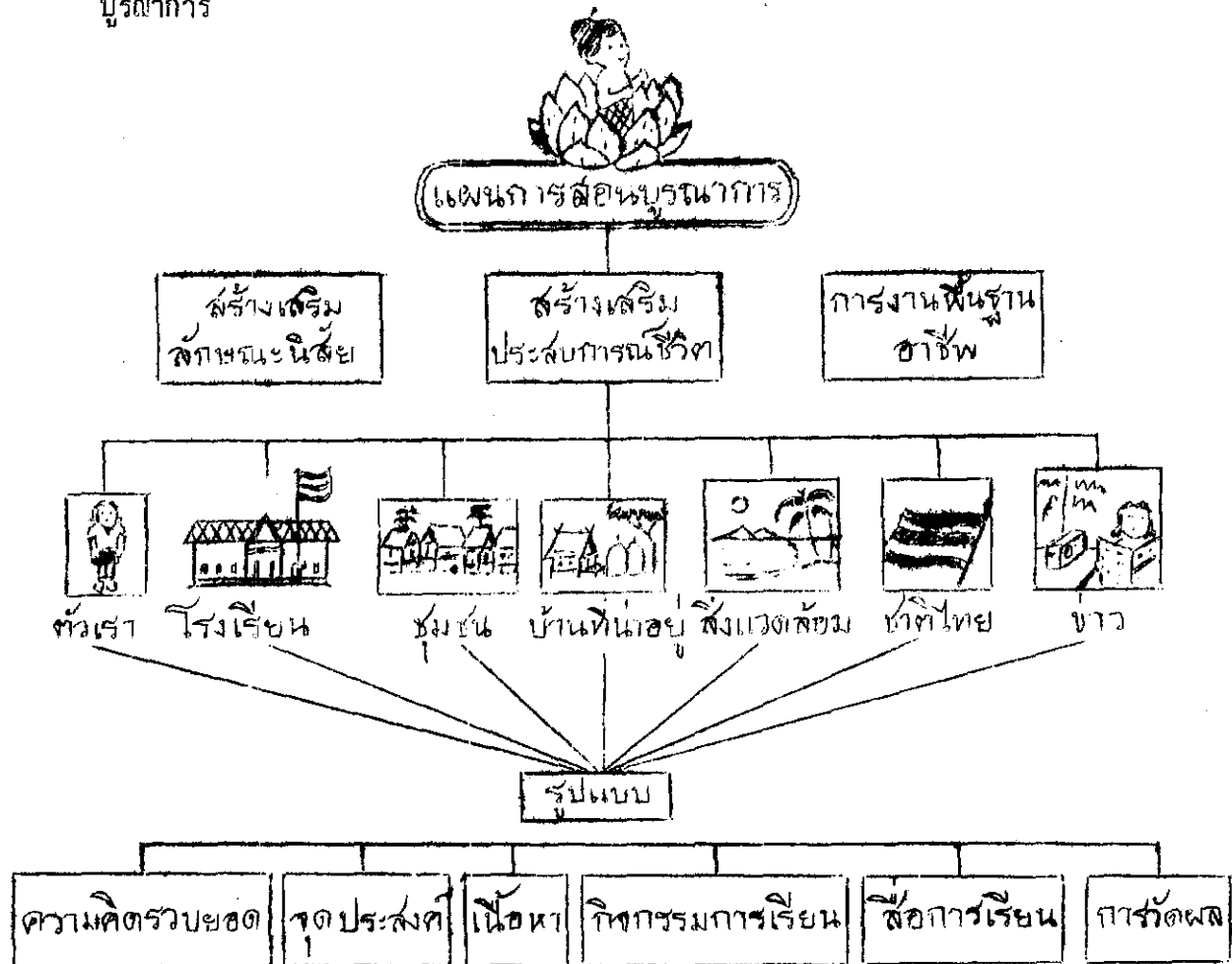
ขอบข่ายเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 105) ได้จัดเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตโดยรวมเอาวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและสุขศึกษา ของหลักสูตรประถมศึกษา 2503 เข้าด้วยกัน และได้นำเอาวิชาที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น การเมือง การปกครอง ประชากร อนามัย ฯลฯ มารวมเข้าด้วยกัน โดยจัดเป็นการเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving Approach) ในรูปแบบบูรณาการ (Integrated Unit) เป็นการให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด ให้สามารถรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียนกับสภาพความเป็นอยู่รอบ ๆ ตัวผู้เรียน ดังนั้นจึงจัดทำแผนการสอนให้เป็นแบบบูรณาการด้วย

กรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2520 : 78) ได้กล่าวถึงการจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

แผนการสอนบูรณาการ เป็นแผนการสอนที่จัดทำขึ้นตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งไม่ต้องการจัดการเรียนการสอนแยกเป็นรายวิชา เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา ทั้งนี้เพราะการสอนเป็นรายวิชานั้นทำให้ความรู้ที่นักเรียนได้ไม่ผสมผสานและต่อเนื่องกัน นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันไม่ได้หรือได้ก็น้อย การจัดทำแผนการสอนบูรณาการ หรือการจัดทำแผนการสอนที่นำเอากลุ่มประสบการณ์การเรียนรู้หลายกลุ่มมาสัมพันธ์กันให้มากที่สุด จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งยังเล็กและมีประสบการณ์ในสิ่งต่าง ๆ น้อยไม่สามารถประยุกต์สิ่งต่าง ๆ ที่เรียนรู้ไปใช้ด้วยตนเองได้

ในการทำแผนบูรณาการนั้น ได้ยึดเอากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นหลักแล้ว
 เอากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยและกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพมาผนวกเข้าให้ผสมผสานกลมกลืน
 กันมากที่สุด และได้จัดหัวเรื่องที่จะเรียนเสียใหม่ ดังภาพประกอบแสดงโครงสร้างของกลุ่ม
 บูรณาการ

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างของกลุ่มบูรณาการ

การจัดเนื้อหาให้กลมกลืนกันนั้นทำได้โดย

1. ลักษณะของเนื้อหาในชั้นต้นจะเป็นประสบการณ์ที่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุด จะเป็นลักษณะของเนื้อหาวิชากว้าง ๆ ส่วนในชั้นสูงขึ้นไป มวลประสบการณ์จะขยายออกไปไกลตัวเด็ก เนื้อหาจะมีลักษณะที่ต้องเรียนละเอียดเฉพาะเรื่องมากขึ้น
2. มีการจัดเนื้อหาแบ่งออกเป็นหน่วยใน 3 ช่วงระดับชั้น ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 การจัดเนื้อหาเป็นหน่วยของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	ช่วงระดับชั้น		
		ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
1.	สิ่งมีชีวิต	×	×	×
2.	ชีวิตในบ้าน	×	×	×
3.	สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา	×	×	×
4.	ชาติไทย	×	×	×
5.	ข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญ	×	×	×
6.	การทำมาหากิน		×	×
7.	พลังงานและสารเคมี		×	×
8.	จักรวาลและอวกาศ		×	×
9.	ประเทศเพื่อนบ้าน			×
10.	การสื่อสารและการคมนาคม			×
11.	ประชากรศึกษา			×
12.	การเมืองและการปกครอง			×

การจัดเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้จัดเป็นหน่วย เริ่มจากที่ใกล้ตัวนักเรียนและขยายวงกว้างออกไปสู่ชุมชน ชาติ ประเทศเพื่อนบ้าน โลก จักรวาล กำหนดให้ชั้น ป. 1-2 เรียน 5 หน่วย ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 15 ของเวลาเรียนทั้งหมด ชั้น ป. 3-4 เรียน 8 หน่วย ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 20 ของเวลาเรียนทั้งหมด และชั้น ป. 5-6 เรียน 12 หน่วย ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 25 ของเวลาเรียนทั้งหมด

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเป็นการจัดสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิด ได้แก้ปัญหา และได้เผชิญกับสถานการณ์จำลองอันจะประสบในชีวิตจริง การใช้สื่อการเรียน เป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็น เพราะจะทำให้นักเรียนได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ใต้อภิปรัชญา และให้ค้นคว้าทดลอง เพื่อแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นการดำเนินการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบประสบการณ์ที่นำไปให้บังเกิดประโยชน์ต่อชีวิตและสังคม

สุนน อมรวิวัฒน์ (สุนน อมรวิวัฒน์ 2520 : 118 - 120) ได้เสนอหลักการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไว้ดังนี้

1. กิจกรรมที่เร้าความสนใจของผู้เรียน หรือกิจกรรมขั้นนำ อาจจัดโดยวิธี
 - 1.1 นำเสนอเกี่ยวกับปัญหา โยงให้เรื่องที่จะสอนมีความหมายต่อนักเรียนมากขึ้น
 - 1.2 ใช้ข่าวหรือเหตุการณ์ประจำวันที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียน
 - 1.3 ใช้ภาพ แผนภาพ หรือการจัดแสดงบนป้ายนิเทศ เช่น ภาพเกี่ยวกับการทำมาหากิน งานอาชีพต่าง ๆ ภาพโบราณสถาน สถานที่สำคัญ บุคคลสำคัญ แผนผังการจัดบ้านให้น่าอยู่ เป็นต้น
 - 1.4 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ครูกำหนด
 - 1.5 มีการแสดงบทบาทสมมุติ
 - 1.6 จัดนิทรรศการด้วยภาพเอกสาร หนังสืออ่านประกอบ วัสดุจำลอง
2. จัดกิจกรรมที่เน้นการคิด เสาะแสวงหาคำตอบด้วยการค้นคว้า ทดลอง มากกว่าการสอนให้ท่องจำอย่างเดียว และทำกิจกรรมถามตอบเพียงอย่างเดียว
3. จัดกิจกรรมโดยใช้สื่อการสอนเข้าช่วย แทนที่จะใช้หนังสือแบบเรียนเพียงอย่างเดียว การใช้ของจริง วัสดุจำลอง และเครื่องมือต่าง ๆ ประกอบจะทำให้สามารถจัดกิจกรรมได้หลายประเภท ช่วยฝึกให้นักเรียนได้ฝึกฝน ทดลองทำด้วยตนเอง การใช้ภาพยนตร์ สไลด์ ช่วยสร้างแนวความคิดที่สำคัญ และช่วยให้นักเรียนได้รู้เรื่องราวของชีวิตจริงและสิ่งแวดล้อมได้ดี

4. จัดกิจกรรมที่เลียนแบบสถานการณ์ในชีวิตจริง อาจจัดในแบบของการแสดง (Dramatic Play) การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Play) การจัดเกม สถานการณ์จำลองซึ่งเป็นการช่วยผู้เรียน สร้างความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง

5. กิจกรรมที่มีการวัดผลทุกชั้นตอน และนักเรียนมีโอกาสประเมินตนเอง

สันต์ ธรรมบำรุง (สันต์ ธรรมบำรุง 2523 : 75) ได้สรุปแนวโน้มของการเรียนการสอนสังคมศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไว้ดังนี้

1. สอนให้เกิดการผสมผสานระหว่างวิชาหรือที่เรียกว่าบูรณาการเพื่อเอาไปใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ใช้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยการจัดหาแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กค้นคว้า
3. การสอนเน้นความสำคัญให้เกิดความคิดรวบยอดที่เป็นพื้นฐาน
4. การสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนค้นพบกฎเกณฑ์ด้วยตนเอง
5. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักกฎเกณฑ์ตั้งแต่ชั้นต้น ๆ แล้วขยายให้กว้างลึกซึ่งตามลำดับ
6. มุ่งให้เกิดเจตคติว่าวิชาความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สมบูรณ์ถึงที่สุดและยังยุติไม่ได้ ฉะนั้นการเรียนรู้จึงไม่มีวันจบสิ้น
7. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้วิธีค้นคว้าสร้างความรู้ใหม่
8. ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
9. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้อย่างอิสระหรือปัญหาการขัดแย้งในสังคม
10. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้เหตุการณ์ปัจจุบันทั่ว ๆ ไป
11. การสอนที่ควรส่งเสริมคือ การสอนแบบแก้ปัญหา การสอนแบบสืบสวนสอบสวน

การสอนแบบบูรณาการ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จำเป็นต้องอาศัยห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งสิ้น

1.2 ปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

จากรายงานการประชุมของการสัมมนา ครู ศึกษานิเทศก์ และอาจารย์วิทยาลัยครูที่ใช้แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จัดโดยศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ (สุโขทัยธรรมมาธิราช 2525 : 336) ได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังนี้

1. ครูมีความเห็นว่ายังมีเนื้อหาในแผนการสอนบางส่วนที่ยาก เข้าซ้อนและไม่ต่อเนื่องกันในบางระดับชั้น
2. เนื้อหากับเวลาในแผนการสอนไม่สัมพันธ์กันบางเรื่อง
3. โรงเรียนได้รับแผนการสอนล่าช้า
4. ไม่มีสื่อการเรียนตามแผนการสอน
5. ขาดเอกสาร หนังสืออ่านประกอบ ที่จะช่วยครูและนักเรียนในการค้นคว้า
6. เด็กไม่เกิดพฤติกรรมตามแผนการสอน
7. มีกิจกรรมหลายกิจกรรมที่ทำตามแผนการสอนไม่ได้ เช่น เรื่องการดำรงชีวิตของสัตว์ ชั้นประถมปีที่ 4 ไม่มีเอกสารค้นคว้า หรือกิจกรรมทดลอง ไม่มีเครื่องมือในการทดลอง
8. ผู้ทำแผนการสอนไม่ได้ผสมผสานให้เกิดบูรณาการจริง ๆ ยังสอนแยกเป็นรายวิชาเช่นเดิม

เพราะพรณ โกมลมาลย์ (เพราะพรณ โกมลมาลย์ 2526 : 38 - 39) ได้สรุปปัญหาในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไว้ดังนี้

1. โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพราะการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้นมุ่งให้นักเรียนสนใจศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ ฉะนั้นสิ่งที่จะตอบสนองได้ดียิ่งคือ หนังสืออ่านประกอบ
2. โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการเรียนการสอน ครูจึงมักจะสอนตามแบบเดิม จึงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไม่ได้ตามที่หลักสูตรต้องการ

3. วิธีสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต้องใช้หลายแบบ เช่น อภิปราย ทดลอง สาธิต ฯลฯ แต่หลายโรงเรียนครูผู้สอนยังคงบรรยายเป็นส่วนใหญ่

4. ครูใช้แหล่งวิทยาการในห้องเรียนน้อย

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 58 - 59) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 พบว่า การสอนของครูทั้งหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน แต่มีแนวโน้มว่าครูที่สอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ใช้เวลาในการพูดและบรรยายน้อยกว่า เน้นเนื้อหาโดยกว่าพยายามให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมมากกว่า

จากปัญหาดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ปัญหาที่สำคัญของการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอันเป็นอุปสรรคต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กคือ วิธีสอนของครู และปัญหาด้านการขาดแคลนอุปกรณ์ เอกสาร หนังสืออ่านประกอบที่จะช่วยให้ครูและนักเรียนใช้ในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งปัญหานี้กรมวิชาการได้พยายามแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามหลักสูตร เช่น จัดทำหนังสือเรียนและหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อแจกจ่ายให้แก่โรงเรียน สรรวจหนังสือเก่าที่ยังใช้ได้ คัดเลือกและจัดพิมพ์ใหม่ และจัดทำภาคผนวกเพิ่มเติมลงในแผนการสอน ได้แก่ เนื้อหาในส่วนที่จะช่วยการค้นคว้าของครูและนักเรียน

นอกจากนี้ความหวังใหม่ของวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนให้แก่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ ทำให้โรงเรียนประถมศึกษามีแหล่งความรู้ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นการที่ครูผู้สอนและบรรณารักษ์ได้ร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด จะเป็นการทำให้ห้องสมุดกลายเป็นแหล่งการสอนอย่างแท้จริงและจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตรได้

2. ห้องสมุดกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

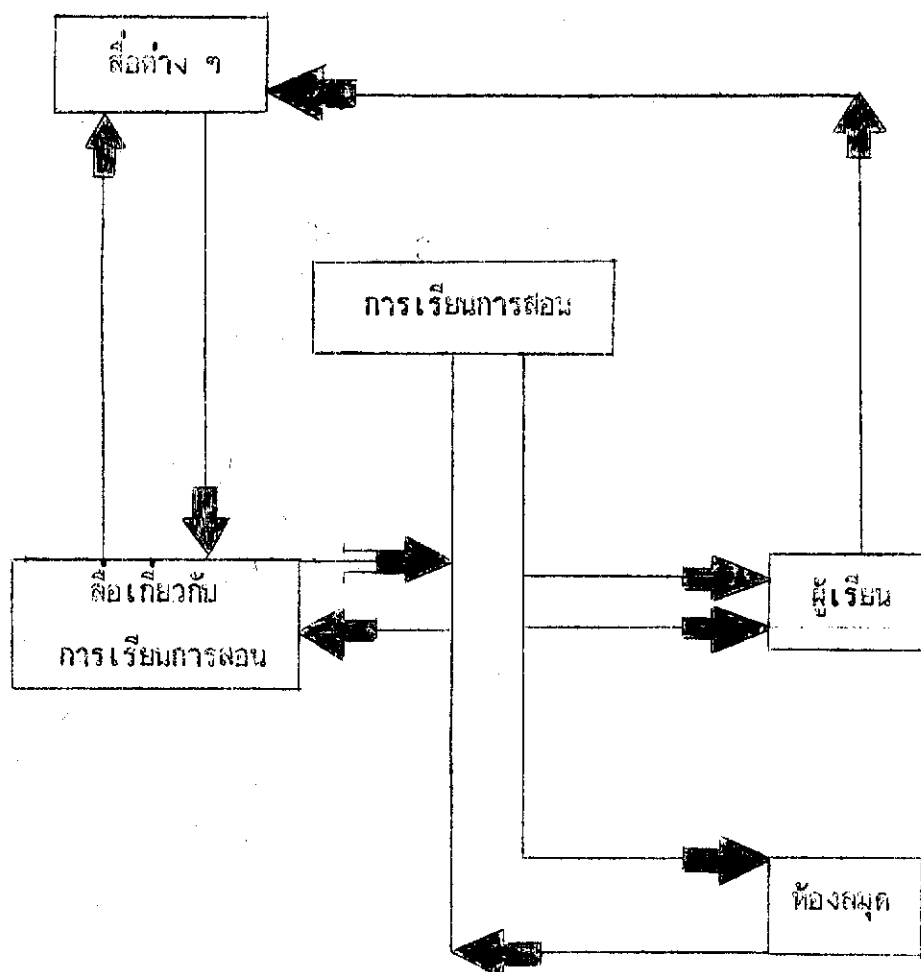
ห้องสมุดโรงเรียนถือเป็นแหล่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนทางด้านสติปัญญา ความรู้ ตลอดจนสร้างนิสัยในการศึกษาค้นคว้า ดังนั้นความต้องการห้องสมุดโรงเรียนจึงมีมานานแล้ว และความต้องการเพิ่มขึ้นเมื่อมีการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพราะหลักสูตรนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น แนวทางการจัดการเรียนการสอนจึงต้องเปลี่ยนไป ครูจะส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเองมากที่สุด ฝึกให้ผู้รู้จักคิดหาคำตอบด้วยตนเอง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงได้ระบุเรื่องของห้องสมุดไว้ชัดเจน (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 1) ดังปรากฏในหลักสูตรภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ซึ่งความมุ่งหมายของหลักสูตรในส่วนนี้ได้กล่าวไว้คือ ให้นิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชนและแหล่งความรู้ต่าง ๆ ดังนั้นในส่วนที่นำไปสู่การปฏิบัติ อันได้แก่ คู่มือครู หรือกำหนดการสอนรายวันจึงได้ระบุกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความมุ่งหมายดังกล่าวไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 39 - 40) ดังต่อไปนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้	ความถี่รวมยอด/หลักการ	เนื้อหา
18. ปฏิบัติตนให้ถูกต้องเกี่ยวกับระเบียบการใช้ห้องสมุดและการแสวงหาความรู้จากแหล่งวิชาการ	1. อนุฝึกรักการอ่านกับอุปนิสัยการใช้ห้องสมุดเป็นพฤติกรรมที่จำเป็นต้องส่งเสริมควบคู่กันไป 2. การใช้ห้องสมุดหรือการอ่านหนังสือในห้องสมุดจำเป็นจะต้องปฏิบัติตามระเบียบโดยเคร่งครัดเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	5. ข้อปฏิบัติในการใช้ห้องสมุดและแหล่งความรู้ 5.1 การปฏิบัติตนในห้องสมุด 5.2 การใช้และการเก็บรักษาหนังสือ

จุดประสงค์การเรียนรู้	ความถี่รพบยอค/หลักการ	เนื้อหา
19. มีนิสัยรักการอ่าน	3. การใช้ห้องสมุดหรือแหล่งหาความรู้จะต้องได้รับคำแนะนำจากครูหรือบรรณารักษ์อย่างถูกต้องตามสมควร	5.3 การรู้จักหมวดหมู่หนังสือในห้องสมุด 5.4 การใช้พจนานุกรม 5.5 การใช้กราฟสถิติ แผนภูมิ ลูกโลก 5.6 การรู้จักเลือกหนังสืออ่าน 5.7 วิธีปฏิบัติในการใช้หนังสือห้องสมุดหรือแหล่งอ่าน 5.8 มารยาทและข้อปฏิบัติในการยืมหนังสือจากห้องสมุดและแหล่งอื่น ๆ
	1. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือจากห้องสมุดและจากแหล่งอื่น ๆ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวาง 2. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านหนังสือในเวลาว่างจะมีประโยชน์เกื้อกูลต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้ได้โดยตรง	6. การอ่านในยามว่าง 6.1 สำนวน ภาษิต คำพังเพย คติพจน์ คำคม ข้อความเปรียบเทียบ บทหรือยกทรง 6.2 หนังสือประเภทต่าง ๆ สำหรับเด็ก

จากข้อระบุในหลักสูตรส่วนที่กล่าวข้างต้นนี้ โรงเรียนทุกแห่งจะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลในส่วนนี้ขึ้นก็ต่อเมื่อ โรงเรียนมีหนังสือหรือห้องสมุดโดยมีครูบรรณารักษ์เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์ตลอดจนเป็นผู้แนะนำหรือสอนการใช้ห้องสมุดด้วย และในห้องสมุดก็ต้องมีหนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือสำหรับเด็ก หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสือประกอบหลักสูตร วารสาร พจนานุกรม แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ แผนภูมิ ตลอดจนวัสดุ ทัศนคติ ที่จำเป็น

ครูผู้สอนและบรรณารักษ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ห้องสมุดมีพลังสัมพันธ์กับการเรียนการสอนซึ่งมีความจำเป็นกับทุกกลุ่มประชากร ดังที่ กนิคและชาลส์ (Knirk and Childs. 1968 : 182) ได้ทำแผนภูมิให้เห็นความสัมพันธ์ของห้องสมุดและการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ของห้องสมุดและการเรียนการสอน

แนวทางการเรียนการสอนที่ควรจะเป็นคือ

1. ครูจะต้องให้นักเรียนได้ใช้ห้องสมุดควบคู่ไปกับการเรียนการสอนของตน
2. ฝึกฝนการอ่านและฝึกอบรมติยะให้มีการศึกษาค้นคว้า และการแสดงความคิดเห็น
3. ครูและบรรณารักษ์ควรร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด

การที่ครูผู้สอนและบรรณารักษ์จะให้ให้นักเรียนได้ใช้ห้องสมุดควบคู่ไปกับการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องดำเนินการโดยยึดวัตถุประสงค์ของห้องสมุดเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

แมรี พิคอก ดักลาส (รัฐจวน อินทรกำแหง 2508 : 3 - 4 อ้างอิงมาจาก Mary Peacock Douglas.) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่าห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษานั้น มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ให้บริการวิชาการด้านต่าง ๆ แก่ นักเรียนทุกคน ทุกวัย
2. ให้การแนะแนวการอ่าน ขยายความสนใจการอ่านของเด็ก
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีทักษะในการใช้หนังสือและห้องสมุด
4. จัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การค้นคว้า

รัฐจวน อินทรกำแหง (รัฐจวน อินทรกำแหง 2523 : 19 - 25) การจัดห้องสมุดในแนวใหม่นั้น ควรที่จะต้องจัดเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันคือ

1. เป็นแหล่งค้นคว้าด้านวิชาการ (Searching) คือด้านความรู้ต่าง ๆ สนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็กตามธรรมชาติความต้องการ
2. เป็นสถานศึกษา (Learning) ขยายความรู้ที่ครูสอนในชั้นให้มากขึ้นเพื่อเป็นการช่วยขยายความรู้ ต้องการรู้เร็ว รู้อย่างกว้างขวาง และต้องการความก้าวหน้ามากไปกว่าการเรียนจากชั้น
3. เป็นสถานที่เข้าไปทำงานศึกษาตามที่ครูสอน (Working) คือเรียนด้วยตนเอง

4. เป็นแหล่งสนุกสนาน (Housing Fun) เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสสนุกสนานตามธรรมชาติของเด็ก
5. เป็นแหล่งที่มีบรรยากาศเพลิดเพลิน (Being Enjoy) เพลิดเพลินในความรู้ที่ได้ มีส่วนร่วมกิจกรรมที่บรรดารักบี้จัก หรือเพื่อทำงานร่วมกัน
6. เป็นแหล่งที่ต้องการใช้ความคิดคนเดียว (To be alone) คือไม่ต้องการให้ใครมาเกี่ยวข้อง
7. เป็นแหล่งที่สามารถทำงานร่วมกันได้ (To be together) คือจัดกิจกรรมร่วมกันได้

ลินตัน (Lindon. 1983 : 17) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของห้องสมุดโรงเรียนในแนวใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

1. ห้องเป็นแหล่งรวบรวมเอกสาร หนังสือ และวัสดุสิ่งพิมพ์อื่นร่วมกับวัสดุไม่ตีพิมพ์ ซึ่งได้แก่ พวกโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะสนับสนุนโปรแกรมของการเรียนการสอนของโรงเรียน
2. เป็นแหล่งจัดแนะแนวสำหรับนักเรียน ตลอดจนครูผู้ซึ่งมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
3. สนับสนุนให้มีการศึกษาเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ต้องมุ่งหวังให้เป็นแหล่งที่เกิดความสะดวกสบาย
4. เป็นแหล่งสนับสนุนให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ในการอ่านและการค้นคว้า
5. เป็นแหล่งสนับสนุนการสอนของครู
6. เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางการเรียนการสอน
7. เป็นหัวใจของกิจกรรมทางการศึกษาของโรงเรียน ตลอดจนการเป็นแหล่งที่ช่วยสนับสนุนหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ฉะนั้นจึงพอสรุปได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนประเภทศึกษาในแนวใหม่ ควรเป็น

1. แหล่งบริการ มีหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้วัตถุประสงค์ของโรงเรียนได้สัมฤทธิ์ผล

2. แหล่งการสอน เป็นสถานที่ซึ่งกระตุ้นและส่งเสริมการอ่านการศึกษา ค้นคว้า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ของนักเรียนให้รู้จักใช้หนังสือและวัสดุอุปกรณ์ที่มีให้เป็นประโยชน์

3. แหล่งวัสดุอุปกรณ์ เป็นสถานที่รวบรวมหนังสือและวัสดุอุปกรณ์การศึกษาต่าง ๆ เข้ามาไว้ในสถานที่เดียวกันเพื่อสะดวกในการจัด เก็บ รักษาและเรียกใช้ได้สะดวกทุกเวลา

4. แหล่งการอ่าน เป็นศูนย์กลางการอ่านทุกประเภท อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน อ่านเพื่อตอบปัญหา อ่านเพื่อการศึกษา ฯลฯ ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางการอ่านและการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนทั้งโรงเรียน

จากวัตถุประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียนดังกล่าว ทำให้บทบาทของห้องสมุดโรงเรียนในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปจากเดิม นั่นคือ จากสถานที่เก็บหนังสือเก่า ๆ กลายเป็นแหล่งสรรพตำรา ให้แก่นักเรียนให้หลายวิธีการ และเด็กไม่ได้รับความรู้จากการอ่านเพียงอย่างเดียว ยังได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมอื่น ๆ ของห้องสมุดอีกด้วย เช่น นิทรรศการ การแสดงละคร การฉายสไลด์ การเชิดหุ่น มุมเกม มุมเล่นหัด เป็นต้น

กempi (Kemp. 1980 : 19) ได้กล่าวเน้นในเรื่องบทบาทของห้องสมุดต่อการเรียนการสอนไว้ว่า

1. วัสดุสื่อการสอนต่าง ๆ รวมทั้งหนังสือต้องมีบทบาทต่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะหนังสือและสื่อต่าง ๆ ที่จัดไว้ในห้องสมุด
2. การเรียนการสอนเปลี่ยนจากแนวความคิดเดิมมาเพื่อให้ผู้เรียนเสริมสร้างความคิดและกิจกรรม สิ่งที่จะอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนคือ สื่อวัสดุต่าง ๆ ที่อยู่ในห้องสมุด
3. เปลี่ยนจากการเรียนชั้นสูงเป็นการรู้จักการแก้ปัญหาชีวิต ซึ่งการที่จะรู้จักแก้ปัญหาชีวิตก็คือ รู้จักค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง นั่นคือต้องมีแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมให้เพียงพอเพียง
4. เปลี่ยนทัศนคติที่สอนให้เด็กรู้จักแต่ยืมกัน เป็นการรู้ความสามารถ
5. เปลี่ยนแปลงแนวหลักสูตรให้เข้าสู่การดำรงชีวิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนต้องใช้ห้องสมุดทั้งสิ้น

จะเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง ฉะนั้น หากมีการร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอนกับบรรณารักษ์ ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียน โดยส่งเสริม ให้นำห้องสมุดมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น มีรูปแบบที่แน่นอน มีการวางแผน มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่ชัดเจน จะทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพสำเร็จได้ การสอนโดยใช้ ห้องสมุดจึงเกิดขึ้น

3. การสอนโดยใช้ห้องสมุด

รัฐจวน อินทรกำแหง และ นวลจันทร์ รัตนกร (รัฐจวน อินทรกำแหง และ นวลจันทร์ รัตนกร 2521 : 89) ได้ให้ความหมายของการสอนโดยใช้ห้องสมุด ว่า เป็นการสอนด้วยการบรรยายให้ความรู้พื้นฐานแล้วแนะให้นักเรียนติดต่อหาความรู้เพิ่มเติม ด้วยการอ่านค้นคว้าจากหนังสืออื่น ๆ นอกจากตำราเรียนหลาย ๆ เล่มและจากสื่อทัศนวัสดุ เท้าที่หาได้ การสอนโดยการใช้อห้องสมุดจะเกิดผลดีแก่นักเรียนก็ต่อเมื่อได้มีการเตรียมตัว ร่วมกันล่วงหน้าเป็นอย่างดีในระหว่างครูผู้สอนและบรรณารักษ์

พวา พันธุ์เมฆา (พวา พันธุ์เมฆา 2525 : 58) ได้ให้ความหมายของการใช้อ ห้องสมุดในการสอนว่า หมายถึงกระบวนการสอนที่ครูและบรรณารักษ์ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ในการเตรียมการสอน โดยศึกษาจุดมุ่งหมาย เนื้อหา ขอบเขตของวิชาแล้วจัดเตรียมกิจกรรม ห้องสมุดด้านต่าง ๆ ให้นักเรียนมาร่วม ครูผู้สอนจะเป็นเพียงผู้แนะแนว บรรยาย ให้ความรู้ พื้นฐานเป็นแนวทาง แล้วจึงให้นักเรียนไปค้นคว้า อ่านหรือร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น นักเรียนจะได้ ความรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผ่านกิจกรรมเหล่านี้

ฮาร์เปอร์ (Harper. 1985 : 126) ได้กล่าวว่าการสอนวิชาใด ๆ ก็ตาม การสอนโดยการใช้อห้องสมุดและห้องปฏิบัติการจะเป็นการสอนที่ได้ผลเต็มที่ที่สุด

ทรรศนิยา กัลยาณมิตร และ มัลลิกา วิสุทธิ์กุล (ทรรศนิยา กัลยาณมิตร และ มัลลิกา วิสุทธิ์กุล 2508 : 45) กล่าวว่าการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นโครงการสอนที่ใช้ ใ้กับทุกวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตรหรือที่มีสอนอยู่ในโรงเรียนไม่จำกัดเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น

พาว พันธ์เมฆา (พาว พันธ์เมฆา 2525 : 58 - 59) ได้กล่าวถึงการใช้ห้องสมุดในการสอนว่าจะช่วยให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่คงทนถาวร และเรียนรู้ได้ตามอัธยาศัยของแต่ละคน นักเรียนที่เรียนเก่งก็สามารถเรียนรู้ได้เท่าที่ต้องการ นักเรียนที่มีสติปัญญาระดับปานกลาง ก็จะเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างน้อย และที่สำคัญมีความเชื่อว่าการเรียนรู้เช่นนี้มีความคงทนกว่า

เสาวณิต ลพานันท์ (เสาวณิต ลพานันท์ 2522 : 9) ได้กล่าวว่า การสอนโดยให้ห้องสมุด นอกจากจะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองจนทำให้นักเรียนมีโอกาสคิดใคร่ครวญหาเหตุผลและทำความเข้าใจจนเกิดความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ แล้วยังสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นไปสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ ตามที่มองเห็น เป็นการใช้องค์ความรู้ได้เป็นประโยชน์ ไม่ใช่เรียนรู้เพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ จุฑามาต สุวรรณโครธ (จุฑามาต สุวรรณโครธ 2519 : 44) มีความเห็นว่าการสอนโดยให้ห้องสมุดมีประโยชน์หลายประการ คือ

1. นักเรียนมีโอกาสใช้ห้องสมุดอยู่เสมอ เป็นการฝึกทักษะการใช้ห้องสมุดจนชินเป็นนิสัย
2. ครูไม่เหนื่อยมาก คือไม่ต้องพูดอธิบายมาก ให้นักเรียนค้นคว้ารายงานซักถามถกเถียงกัน ครูมีหน้าที่เพิ่มเติมส่วนที่ขาด ครูจึงเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้แนะนำ
3. ฝึกให้นักเรียนเป็นนักค้นคว้าและนักอ่าน มีนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้า เมื่อมีปัญหาในการเรียนหรือด้านส่วนตัว ก็รู้จักหาคำตอบหรือแก้ปัญหาด้วยการค้นคว้าจากหนังสือได้
4. เป็นการฝึกประชาธิปไตยให้นักเรียน เพราะการที่ครูให้งานนักเรียนค้นคว้าแต่ละเรื่องนั้น ครูมักให้เป็นกลุ่ม ฉะนั้นทุกคนจะต้องร่วมมือกันรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และร่วมกันออกความคิดเห็น มีการโต้เถียงกันด้วยเหตุผล จึงจะถือว่าเป็นการฝึกประชาธิปไตยให้วิธีหนึ่ง
5. ฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพราะนักเรียนจะต้องค้นคว้างานให้ทันตามกำหนดที่ครูกำหนด และเมื่อนักเรียนอ่านหนังสือจนชินเป็นนิสัยแล้วก็จะใช้เวลาว่างอ่านหนังสือในห้องสมุดได้

6. เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อของนักเรียน เพราะการศึกษาในสถานบันชั้นสูงขึ้นไป มีแนวโน้มในการให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดมากขึ้น

การสอนโดยใช้ห้องสมุดจึงเป็นการสอนที่ครูผู้สอนและบรรณารักษ์ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้จากกิจกรรมนั้น ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีหากกิจกรรมที่จัดมีความสอดคล้องกับเนื้อหา และห้องสมุดมีความพร้อมในด้านการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

3.1 วิธีการสอนโดยใช้ห้องสมุด

รัญจวน อินทรกำแหง และ นวลจันทร์ รัตนากกร (รัญจวน อินทรกำแหง และ นวลจันทร์ รัตนากกร 2521 : 89 - 94) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการสอนโดยใช้ห้องสมุดดังนี้

3.1.1 การเตรียมตัวและการดำเนินการในฝ่ายครู

1. อ่านหลักสูตร ประมวลการสอนและหนังสือคำราเรียนในวิชานั้น ๆ โดยตลอดแล้วพิจารณาว่าตามหลักสูตรและประมวลการสอนที่กล่าวถึงวิชานั้น ๆ มีบทเรียนใดที่ควรสอนโดยใช้ห้องสมุด

2. เมื่อตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะต้องสอนโดยใช้ห้องสมุดได้แล้ว จึงกำหนดขั้นตอนดังนี้

2.1 เนื้อความตอนใดจะสอนด้วยการบรรยายเพื่อเป็นการปูพื้นความรู้

2.2 ตอนใดจะให้ไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดและจะได้ค้นอะไร โดยวิธีใด

2.3 ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจจุดประสงค์และวิธีการค้นคว้า และต้องการผลของการค้นคว้าให้เป็นอย่างไร

2.4 กำหนดวันเวลาที่จะเข้าค้นคว้าในห้องสมุด และนัดหมายให้นักเรียนให้ทราบล่วงหน้าเพื่อเตรียมตัว

2.5 แจ้งให้บรรณารักษ์ได้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 สัปดาห์ พร้อมทั้งให้ดูกำหนดการที่จะสอนโดยให้กันกว่าในห้องสมุด

2.6ปรึกษากับบรรณารักษ์ในการจัดเตรียมหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ตลอดจนนิตยสารและสื่อวัสดุที่ควรนำมาใช้ในการประกอบการกันกว่า

2.7 ขอให้บรรณารักษ์ช่วยจัดอุปกรณ์ตามข้อ 2.6 ไว้ให้พร้อมตามกำหนด วัน เวลาที่จะนำนักเรียนไปยังห้องสมุด และควรควรได้ศึกษาหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ นั้นล่วงหน้า

2.8 ถ้าหากนักเรียนไม่สามารถศึกษากันกว่าได้เสร็จภายในกำหนดเวลานั้น ก็ขอให้บรรณารักษ์ได้เตรียมหนังสือ อุปกรณ์ตามข้อ 2.6 นั้นไว้ เฉพาะเรื่องเพื่อให้ให้นักเรียนได้มาขอศึกษาต่อไปตามกำหนดเวลาที่จะตกลงกัน

2.9 ถ้าต้องการให้บรรณารักษ์ร่วมมืออย่างอื่น เช่น จัดนิทรรศการ ช่วยแนะนำหนังสือ ห้ามนานุกรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ ก็แจ้งให้บรรณารักษ์ทราบ

2.10 เมื่อได้เตรียมทุกอย่างพร้อมแล้ว เมื่อถึงเวลาที่กำหนดก็พานักเรียนเข้าไปกันกว่าในห้องสมุด โดยครูต้องอยู่กับนักเรียนในระหว่างกันกว่านั้น เพื่อให้การแนะนำและดูว่านักเรียนสามารถกันกว่าได้เสร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่

2.11 ถ้าหากไม่เสร็จก็ต้องแนะนำให้นักเรียนทำงานต่อและขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ตามข้อ 2.8

2.12 เมื่อกันกว่าเสร็จแล้วต้องมีการรายงานผลหรือสรุปผลของการกันกว่านั้น เพื่อจะให้พิจารณาว่าการกันกว่านั้นได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่

3.1.2 การเตรียมตัวและดำเนินการในฝ่ายบรรณารักษ์

1. อ่านหลักสูตร ประมวลการสอนของระดับชั้นต่าง ๆ และวิชาต่าง ๆ ให้ถี่ถ้วนที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อว่าเมื่อถึงเวลาที่ครูมาปรึกษาเกี่ยวกับการสอนโดยใช้ห้องสมุด บรรณารักษ์จะได้ให้คำชี้แจงหรือเข้าใจในความต้องการของครูได้รวดเร็ว

2. อ่านกำหนดการสอนที่ครูเตรียมมาให้เข้าใจและพิจารณาว่าควรจะได้จัดเตรียมหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หรือสื่อวัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง

3. จัดเตรียมหนังสือและอุปกรณ์ตามข้อ 2 ให้เรียบร้อย หาก
ที่ห้องสมุดไม่มีก็ควรพยายามติดต่อขอยืมมาจากที่อื่นหรือจัดซื้อหากจำเป็นและห้องสมุดมีเงินพอ

4. จัดทำบรรณานุกรมหนังสือและรายการอุปกรณ์ที่จะใช้ ส่งให้
แก่ครูให้ทราบล่วงหน้าเพื่อให้ครูได้ไปสำรวจหนังสือและอุปกรณ์เหล่านั้นก่อนเวลา และนำ
ไปอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ

5. จัดเตรียมหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามข้อ 3 ให้ความที่ครู
ขอร้อง เช่น เตรียมไว้เฉพาะสำหรับนักเรียนในวิชานั้นก็ได้ตามที่ตกลงกัน

6. จัดเตรียมจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า
วิชานั้นให้เป็นที่น่าสนใจแก่นักเรียนยิ่งขึ้น เช่น การจัดนิทรรศการ หรือจัดกิจกรรมตามคำขอ
ของครู

7. จัดสถานที่ที่ห้องสมุดให้พร้อมสำหรับการศึกษาค้นคว้า ในการ
ให้ความสะดวกทั้งในเรื่องโต๊ะ เก้าอี้ และการหยิบใช้หนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ

8. ช่วยอธิบายหรือแนะนำแก่นักเรียนในการค้นคว้าตามที่ครูขอร้อง

9. เพื่อให้การจัดเตรียมการสอนโดยให้ห้องสมุดคำนึงไปช่วย
ความเรียบร้อย บรรณารักษ์ควรได้ส่งตารางความต้องการใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้า
ให้ครูทุกคนได้ทราบล่วงหน้าสัก 2 สัปดาห์ ลงในช่องวันเวลาที่ต้องการพานักเรียนไปค้นคว้า
เพื่อที่บรรณารักษ์จะให้ทราบล่วงหน้าและครูจะได้ไม่สับสนในการพานักเรียนเข้าไปค้นคว้า

ส่วนรายละเอียดในการค้นคว้าแต่ละครั้งนั้น ครูและบรรณารักษ์ต้องปรึกษากันอีก
ครั้งเพื่อเตรียมการให้รัดกุมตามแนวทางที่ได้กล่าวมาข้างต้น

งานของห้องสมุดอย่างหนึ่งที่จะขาดเสียไม่ได้ที่จะดำเนินการไปพร้อมกับการสอน
โดยให้ห้องสมุด เพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การจัด
กิจกรรมห้องสมุด ในการจัดกิจกรรมห้องสมุดนี้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องนำสื่อ วัสดุอุปกรณ์
ต่าง ๆ ในห้องสมุดมาใช้ในการจัด สื่อต่าง ๆ ในห้องสมุดโรงเรียน ก็อุปกรณ์สำคัญ
สำหรับการเรียนการสอนสมัยใหม่ จนกลายเป็นหัวใจของคุณภาพของการศึกษา (ฉวีลักษณ์
บุณยะภาณุจน์ 2528 : 35) ดังนั้นการจัดกิจกรรมห้องสมุดจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วย
ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

4. การนำหลักจิตวิทยามาใช้กับการจัดกิจกรรมห้องสมุด

4.1 ทฤษฎีสั่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus Response Theory)

การเรียนรู้ในขณะนี้เกิดจากกระบวนการตอบสนองเมื่อมีการเสนอสิ่งเร้า ซึ่ง กมลรัตน์ หล้าสวงษ์ (กมลรัตน์ หล้าสวงษ์ 2528 : 127 - 128) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ว่ามี 4 ประการ คือ

1. แรงขับ (Drive) แรงขับเป็นความต้องการของผู้เรียนในบางสิ่งบางอย่าง แล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนหาหนทางสนองความต้องการนั้น
2. สิ่งเร้า (Stimulus) ผู้เรียนจะได้รับความรู้ (Message) หรือ การชี้แนะทันทีทันใดจากสิ่งเร้าในการที่จะตอบสนอง
3. การตอบสนอง (Response) เป็นการที่ผู้เรียนแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง ต่อสิ่งเร้า ซึ่งอธิบายได้ด้วยพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก
4. การเสริมแรง (Reinforcement) ด้วยการให้รางวัล เช่น การชมเชย ให้แก่ผู้เรียนในกรณีที่เขาตอบสนองถูกต้อง

การนำทฤษฎีสั่งเร้าและการตอบสนองมาใช้กับกิจกรรมห้องสมุด

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ 2528 : 19) ได้สรุปถึง การนำทฤษฎีสั่งเร้าและการตอบสนองมาใช้กับศูนย์วิทยุการหรือห้องสมุดไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนหรือผู้ใช้ควรจะมีกิจกรรมที่ช่วยตนเองนั้นหมายความว่า ห้องสมุดจะต้องจัดวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยให้เขาสนใจ ทำได้ด้วยตนเอง เช่น แบบเรียนสำเร็จรูป การดูสไลด์ ฟิล์มสตริป ฯลฯ อื่น ๆ ด้วยตนเอง
2. โอกาสที่ผู้เรียนหรือผู้ใช้กระทำซ้ำได้เพื่อความเข้าใจ หมายความว่า ห้องสมุดจะต้องจัดหาวัสดุทุกประเภทกับความเข้าใจ เพราะความสามารถแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับความถนัดของเขา
3. การเสริมแรง จะต้องจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการที่จะเรียน เราอาจแนะนำให้เขาต้องการที่จะศึกษากันกว่า ให้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ คำนึงถึงความคงทน คุณภาพ ระยะเวลาการเรียน

4. ควรจัดกิจกรรมให้กว้างขวาง เพื่อผู้เรียนผู้ใช้จะเกิดความรู้กว้างขวาง เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเป็นพื้นฐานที่จะก้าวไปสู่ความรู้เฉพาะสาขาวิชาในอนาคต

5. ควรจัดบรรยากาศ กระบวนการสื่อสารสิ่งใหม่ เพื่อให้เกิดเป็นสิ่งแวดล้อม กระตุ้นทดลองจนช่วยให้เขาสนใจ และเกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมา ทั้งยังเป็นแนวทางดึงดูดความสนใจให้เขาก้าวไปสู่ความรู้ที่กว้าง

4.2 ทฤษฎีกลุ่มความรู้ความเข้าใจ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ 2528 : 191) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ของกลุ่มความรู้ความเข้าใจหรือกลุ่มเกสตัลท์ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นส่วนรวมมากกว่า ส่วนย่อยและจะต้องเกิดจากประสบการณ์เดิม และการเรียนรู้ย่อมเกิดขึ้น 2 ลักษณะคือ

1. การรับรู้ (perception) หมายถึงการแปลความหมายจากการสัมผัสด้วยอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ส่วน คือ หู ตา จมูก ลิ้น และกาย
2. การหยั่งเห็น (insight) หมายถึงการเกิดความคิดแวบขึ้นมาทันทีทันใด ในขณะที่ประสบปัญหา โดยมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาตั้งแต่เริ่มแรกเป็นขั้นตอนจนสามารถแก้ปัญหาได้

การนำทฤษฎีความรู้ความเข้าใจมาใช้ในการจัดกิจกรรมห้องสมุด

ฉวีลักษณ์ บุณยะภาณุ (ฉวีลักษณ์ บุณยะภาณุ 2528 : 20) ได้สรุปถึง การนำทฤษฎีกลุ่มความรู้ความเข้าใจมาใช้ในการบริหารการหรือห้องสมุดไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยสื่อต่าง ๆ ที่สัมผัสด้วยตา (Visual Media) และสื่ออื่น ๆ ที่เรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัส เพื่อเป็นตัวกลางนำเนื้อหาไปสู่ผู้เรียน นั่นหมายความว่าต้องจัดสื่อทัศนวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งหนังสือไว้ด้วยกัน เพื่อที่จะเป็นตัวกลางนำเนื้อหาไปสู่ผู้เรียน
2. การรับรู้ (Perception) จะทำให้เกิดความคิดรวบยอด (Conception) และทำให้เกิดแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป เพราะประโยชน์ของการรับรู้ทำให้
 - 2.1 ทำให้คนสามารถและชำนาญ
 - 2.2 ทำให้เกิดสติปัญญาลึกซึ้ง
 - 2.3 ส่งเสริมการดำรงชีพในฐานะมนุษย์สังคม
 - 2.4 ทำให้ปลอดภัย ชีวิตจะเจริญก้าวหน้า

3. รู้จักการลำดับความรู้เป็นขั้นก่อนไม่สับสน ดังนั้นการจัดกิจกรรมจึงควรจัดทุกระดับตั้งแต่ง่ายไปหายากและควรจัดให้ระดับเหล่านี้อยู่ต่อเนื่องกันไม่กระโดดข้ามชั้น จึงจะเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนประเภทนี้ได้อย่างแท้จริง

4. การเรียนรู้โดยเกิดความเข้าใจจะทำให้ติดอยู่นานและสามารถนำไปใช้ในการกระทำอย่างอื่น ตลอดจนการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

5. เกิดความถี่รเริ่มสร้างเสริม เกิดความรู้ใหม่ สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการหยั่งเห็น หยั่งรู้ (Insight) นั่นคือกิจกรรมที่จัดจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา และร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่

สรุปหลักจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมห้องสมุด

1. แต่ละบุคคลต้องการเพิ่มพูนความสามารถของตนอย่างกว้างขวาง และจะต้องพัฒนาตนเองเท่าที่จะสามารถทำได้

2. ความสำเร็จของแต่ละคนนั้นควรที่จะให้ได้รับทุกด้าน ได้แก่

2.1 ด้านความรู้

2.2 ด้านทัศนคติ

2.3 ด้านทักษะ

3. เวลาทั้งหมดของการเรียน จะต้องคำนึงถึงความสำคัญในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระหว่างบุคคลกับงานที่เหมือนกัน บุคคลกับงานที่ต่างกัน เป็นกลุ่ม เป็นบุคคล เป็นชั่วโมง เป็นสัปดาห์ หรือตลอดเทอม จะต้องคำนึงและจัดให้เหมาะกับแต่ละบุคคล

4. การพิจารณาบุคคล สุขภาพ ความเหมาะสม เครื่องมือ จะต้องเป็นวิธีการที่แต่ละบุคคลต้องได้รับสูงที่สุด

5. จะต้องมีการฝึกกรรมแสดงออกมาตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่วางไว้

6. จะต้องคำนึงเสมอว่า ความมุ่งหมายทุกด้านในการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ จุดหมายปลายทางที่ผู้สอนพึงปรารถนา

7. ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียน นั้นหมายความว่า จะต้องมีการกระทำที่ให้ผู้เรียนมี

7.1 อารมณ์ที่จะเรียน

7.2 เกิดความร่วมมือ

7.3 มุ่งหวังผล

7.4 มีผลย้อนกลับ

7.5 มีแรงกระตุ้น

สำหรับกิจกรรมที่จัดขึ้นในห้องสมุดนี้มีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับบรรณารักษ์และครูผู้สอนจะเป็นผู้พิจารณาเลือกให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับเด็ก เหมาะสมกับระยะเวลา และงบประมาณ เป็นต้น

5. กิจกรรมห้องสมุด

วาทินี ฐานวงศ์ตานติ (วาทินี ฐานวงศ์ตานติ 2521 : 9) กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมห้องสมุดว่า เป็นการดำเนินงานต่าง ๆ ที่นักเรียนและบรรณารักษ์ร่วมกันดำเนินงาน เพื่อเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุดตลอดจนสนับสนุนการศึกษาตาม

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ (สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ 2521 : 57) กล่าวถึงกิจกรรมห้องสมุดว่า กิจกรรมห้องสมุด ได้แก่งานที่ห้องสมุดจัดขึ้นเป็นครั้งคราวเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด

อุบล บุญชู (อุบล บุญชู 2525 : 94) ให้ความหมายของกิจกรรมห้องสมุดว่าเป็นงานที่ห้องสมุดจัดขึ้นเป็นส่วนเสริมการให้บริการของห้องสมุดได้เข้าถึงผู้อ่านยิ่งขึ้น

โดยสรุปแล้ว กิจกรรมห้องสมุดหมายถึง การจัดงานต่าง ๆ ที่บรรณารักษ์ร่วมกันจัดกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ครูผู้สอนหรือนักเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนในหลักสูตรให้น่าสนใจยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเผยแพร่กิจกรรมห้องสมุดอีกด้วย ซึ่งในการจัดกิจกรรมนี้จะจัดเป็นครั้งคราวในโอกาสอันเหมาะสม

5.1 ประเภทกิจกรรมห้องสมุด

วาทินี ฐานวงศ์ตานติ (วาทินี ฐานวงศ์ตานติ 2521 : 11) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมห้องสมุดไว้ 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. กิจกรรมที่จัดในห้องสมุด
2. กิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาในหลักสูตร
3. กิจกรรมที่จัดบนเวที
4. กิจกรรมประเภทแข่งขันหรือประกวดต่าง ๆ
5. กิจกรรมที่จัดในรูปแบบชุมนุม

ในที่นี้จะขอกล่าวรายละเอียดเฉพาะบางกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับ เนื้อหาใน การทดลองสอนครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. การจัดป้ายนิเทศ

ป้ายนิเทศ (Bulletin Board) คือแผ่นป้ายโฆษณาความรู้ ซึ่งประกอบด้วย ภาพและตัวอักษร พร้อมทั้งวัสดุอื่น ๆ ซึ่งจัดขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้

วัตถุประสงค์ในการจัดป้ายนิเทศ

1. เพื่อแจ้งเหตุการณ์ประจำวัน
2. เผยแพร่กิจการต่าง ๆ ที่ให้ทำมาหรือจะหาต่อไปของห้องสมุด
3. เป็นการชักชวนให้หาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งหนังสือ
4. เพื่อให้สนใจต่อวัตถุโบราณหรือวัสดุใหม่ ๆ แปลก ๆ

หลักในการจัดป้ายนิเทศ

1. ป้ายนิเทศที่จัดขึ้นต้องมีจุดรวมความสนใจและดึงดูดสายตาให้ผู้ชมสนใจชม
2. ต้องแสดงถึงโครงสร้างและพื้นฐานแนวความคิดที่ต้องการแสดงออก เป็นอย่างดี
3. ผู้ชมสามารถตีความหมายจากนามธรรมให้กระจ่างไว้ และอธิบายความหมาย
ได้ดี
4. ป้ายที่จัดต้องรวมความคิดที่กระจัดกระจายให้เข้ากลุ่มในรูปความคิดรวบยอด
แนวใหม่
5. ถ้อยคำภาษาที่ใช้ต้องกระชับรัด ถ่ายทอดจากความคิดให้เป็นคำที่สะดุดตา
น่าจดจำ

6. ช่วยกระตุ้นให้เกิดแนวคิดกระตุ้นหรือรื้อฟื้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการ
ใช้ชมบ้านนิเทศ

ประโยชน์ของบ้านนิเทศ

1. ช่วยส่งเสริมความรู้ทั่ว ๆ ไปรวมทั้งเฉพาะเรื่องอย่างง่าย ๆ
2. ช่วยเพิ่มความจำเหตุการณ์ต่าง ๆ
3. ส่งเสริมความคิดและศิลปะในการแสดงออก
4. ช่วยสร้างบรรยากาศในห้องสมุดให้สดชื่น
5. เป็นแรงจูงใจให้ผู้เข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น

2. การจัดนิทรรศการ

วัตถุประสงค์ในการจัด

1. เพื่อเสนอเรื่องที่น่าสนใจให้นักเรียนได้ทราบ
2. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้ในเรื่องที่น่าสนใจต่าง ๆ และสามารถ

ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้จากวัสดุต่าง ๆ ในห้องสมุดต่อไป

3. เพื่อเชิญชวนให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น

ขั้นตอนในการจัดนิทรรศการ

1. กำหนดหัวข้อหรือหัวเรื่องที่จะจัด
2. เลือกสถานที่ที่จะจัดนิทรรศการ ควรเป็นบริเวณที่จะสะดวก หรือใกล้ทาง

ผ่านไปมาของผู้ใช้

3. ร่างผังการจัดนิทรรศการ ควรร่างผังกว้าง ๆ ว่าจะจัดอย่างไร ใช้วัสดุอะไรบ้าง กำหนดที่จะใช้เป็นหัวข้อ คำอธิบายเรื่องจะใช้อย่างไร

4. เตรียมวัสดุสำหรับจัดนิทรรศการ

5. ลงมือจัดทำ ตามรูปแบบที่คิดไว้และตกแต่งให้สวยงาม สะดุดตา มีลักษณะ

เด่น น่าสนใจ

6. ช่วงเวลาที่จัดนิทรรศการ ในการจัดแต่ละครั้งควรจะต้องให้ผู้ชมชมในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเรื่องที่จัด
7. การประชาสัมพันธ์ ในการจัดทุกครั้งควรจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ครูหรือนักเรียนให้ทราบทั่วกัน ควรกระทำก่อนวันจัดนิทรรศการสัก 1 - 5 วัน

3. การฉายภาพนิ่ง

โสตทัศนวัสดุประเภทภาพนิ่ง จะช่วยชักจูงให้คนสนใจต่อการบริการห้องสมุดได้ดีเพราะธรรมชาติของมนุษย์ชอบรูปภาพมากกว่า อ่านหนังสือ ฉะนั้นถ้าเรื่องราวต่าง ๆ มีผู้นำมาเรียบเรียงเป็นภาพย่อมได้รับความสนใจมากกว่าหนังสือ แต่ก็สามารถจูงใจให้หันมาสนใจกับหนังสือได้ภายหลังจากการชมภาพแล้ว เนื้อเรื่องที่นำมาฉายต้องมีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรบ้าง หรือมีหนังสือที่จะช่วยขยายความรู้จากภาพให้กว้างขวางขึ้นหลังจากชมแล้ว

ชม ภูมิภาศ (ชม ภูมิภาศ 2524 : 172 - 173) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฉายภาพนิ่งประกอบการเรียนไว้ดังต่อไปนี้

หลักการใช้ภาพนิ่งประกอบการเรียนการสอน

1. เลือกภาพนิ่งให้ตรงกับจุดมุ่งหมายและความรู้ที่แท้จริงในการสอน เนื้อเรื่องเหมาะกับระดับของผู้เรียน และควรมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้ชมมีส่วนร่วมและคิดอย่างมีเหตุผล
2. ครูจะต้องมีการเตรียมตัวคือ
 - 2.1 ครูต้องฉายดูก่อน เพื่อศึกษาเนื้อหา ทำให้เข้าใจถึงจุดสำคัญของเรื่องได้ดี
 - 2.2 หลังจากฉายแล้วต้องวางแผนว่าจะให้นักเรียนทำอะไรบ้างหลังจากดูภาพนิ่ง
3. ทำให้มีการร่วมมือระหว่างฉาย โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยฉายหรือเปิดโอกาสให้มีการซักถาม
4. มีการติดตามผล อาจให้สรุปผลตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ

ประโยชน์ของภาพนิ่งที่มีต่อการเรียนการสอน

1. ช่วยให้นักเรียนได้ศึกษากันคว้าด้วยตัวเอง
2. นักเรียนสามารถดูภาพได้นานเท่าที่ปรารถนาและสามารถดูซ้ำ ๆ ได้
3. ใช้ศึกษาได้ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล
4. กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน
5. ช่วยให้นักเรียนจำสิ่งที่ผ่านมาแล้วไว้ให้ดีขึ้น
6. ใช้สอนได้ทุกกระบวนการวิชา
7. ใช้สอนในห้องที่ไม่มีคนได้

4. การแนะนำหนังสือ

การแนะนำหนังสือเป็นวิธีชักชวนให้ผู้ฟังสนใจหนังสือต่าง ๆ เพื่อศึกษากันคว้าและการอ่าน ใช้สำหรับเด็ก และผู้ใหญ่ การแนะนำหนังสือเปรียบเสมือนการแนะนำการอ่านวิธีหนึ่ง บรรณารักษ์ที่จัดกิจกรรมประเภทนี้จึงต้องคัดเลือกหนังสือที่ดี เหมาะสมกับวัยและเนื้อหาในหลักสูตรของผู้ฟังด้วย

วิธีการจัด การแนะนำหนังสือมีวิธีการจัด 2 อย่าง ได้แก่

1. วิธีพูด
2. วิธีจัดนิทรรศการ

จะใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับสภาพของห้องสมุด โอกาสและความเหมาะสม

1. วิธีพูด การแนะนำหนังสือไม่ต้องพูดรายละเอียดภายในเล่ม นิยมทำเป็นชุดในวิชาเดียวกัน หรือเรื่องเนื้อหาอย่างเดียวกัน แนะนำเรื่องหลายเล่ม โดยอธิบายชื่อผู้แต่ง ชื่อชุด เน้นเนื้อหาที่เด่นซึ่งผู้ฟังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ กิจกรรมนี้จะประสบผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้สอนวิชาต่าง ๆ ให้ความร่วมมือเสนอแนะวิชาที่จะให้ห้องสมุดจัด
2. วิธีจัดนิทรรศการ เป็นวิธีที่บรรณารักษ์จัดได้ตลอดเวลา เพราะเป็นการเสนอหนังสือที่น่าสนใจวิธีหนึ่ง หรืออาจจะจัดในลักษณะบทวิจารณ์หนังสือมาประกอบหนังสือก็ได้

หนังสือที่ใช้ในการแนะนำกร เป็น

1. หนังสือที่ใช้ในหลักสูตรวิชาต่าง ๆ
2. หนังสืออ่านประกอบเป็นบางเรื่อง
3. หนังสือดีแต่ไม่มีคนสนใจ
4. หนังสือใหม่
5. แข่งขันตอบปัญหา

จุดมุ่งหมายของการแข่งขันตอบปัญหา

1. สนับสนุนการค้นคว้าด้วยตนเอง
2. ส่งเสริมให้เป็นนักอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ
3. รู้จักใช้ประโยชน์จากหนังสือในห้องสมุด
4. รู้จักการเขียนรายงานหนังสืออย่างถูกต้อง
5. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ลักษณะของปัญหา

1. ความรู้ทั่ว ๆ ไปที่จะค้นหาคำตอบได้จากหลายแหล่ง
2. ความรู้เฉพาะวิชา
3. ปัญหาเขาวงกตที่มีบ้าง
4. จำนวนคำถามประมาณ 5 คำถาม

วิธีการจัดแข่งขันตอบปัญหา

1. ถาปัญหาให้ผู้ฟังที่ตอบได้ยกมือ ตอบปากเปล่า
2. เขียนลงบนกระดาน มีวณปัญหาใส่กล่อง ให้ผู้ต้องการตอบหยิบปัญหาเอง

แล้วตอบปากเปล่า

3. แบ่งผู้ตอบเป็นกลุ่ม ให้ช่วยคิดหาคำตอบ เช่น

3.1 ทุกตอนตอบปัญหาเหมือนกัน โดยการเขียนคำตอบในกระดาษ

3.2 เลือกปัญหาแต่ละกลุ่ม ตอบทันที ปัญหาจะไม่เหมือนกัน

การแข่งขันตอบปัญหาวิธีนี้ ส่วนมากวิชาต่าง ๆ นิยมจัดเป็นการประเมินผลความรู้ที่เรียนมาด้วย (วาลี ฐานนวงศ์ศานติ 2521 : 79 - 81)

6. การเล่านิทาน

การเล่านิทานเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง เป็นการชุบชีวิตให้ตัวหนังสือ เรื่องบางเรื่องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ลำพังการอ่านก็ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ แต่ถ้านำมาเล่าใช้เสียงเป็นสื่อแทนที่จะใช้สายตาอย่างเดียว เรื่องนั้นจะมีชีวิตชีวาขึ้นทันที นิทานเรื่องดี ๆ ไม่เพียงแต่สร้างความสนุก ความพอใจให้กับเด็กเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เด็กได้พัฒนาการพูด พัฒนาการอ่านได้เป็นอย่างดี

หลักการเล่านิทาน

การเลือกเรื่อง การเลือกเรื่องมาเล่านิทานเป็นสิ่งสำคัญมาก เรื่องที่จะนำมาเล่าควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีคุณค่าแก่การฟัง ให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง อาจเป็นความสนุกสนานหรือคติเตือนใจ
2. มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ห้องเตรียมตัว และคุ้มค่าเวลาที่ผู้ฟังต้องเสียไป
3. เป็นเรื่องที่ผู้เล่าชอบ ซาบซึ้ง
4. ตรงตามความสนใจของผู้ฟัง เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น เด็กวัยเรียนอนุบาล อายุไม่เกิน 6 ปี ชอบเรื่องง่าย ๆ สั้น ๆ เป็นสิ่งใหม่ ๆ สำหรับเด็ก เด็กอายุระหว่าง 6 - 8 ปี ชอบนิทานพื้นบ้าน มีคติสอนใจและแฝงข้อควรปฏิบัติ เด็กที่มีอายุเกิน 8 ปี สนใจเรื่องผจญภัย เรื่องลึกลับ ตื่นเต้น เรื่องที่มีการต่อสู้ เป็นต้น

วิธีเล่านิทาน

1. เล่าปากเปล่า ประกอบท่าทาง ใช้เสียงตามตัวละครในเรื่อง

2. เล่านิทานจากหนังสือ วิธีนี้ผู้เล่าเลือกหนังสือที่มีภาพประกอบสวย ๆ ผู้เล่าไม่จำเป็นต้องท่องนิทานทุกตัวอักษร เพียงแต่จำเค้าโครงของเรื่องกับคำสนทนาที่สำคัญให้ได้ หนังสือที่เลือกมาเล่าควรมีขนาดใหญ่โตพอสมควร มีภาพชัดเจน ขนาดของภาพใหญ่พอที่จะให้เด็กเห็นทั่วถึง ภาษาสละสลวย และเรื่องมีคุณค่า

3. เล่าเรื่องจากภาพ วิธีนี้ผู้เล่าจะมีภาพสำคัญเพียง 3 - 5 ชิ้น เป็นภาพสำคัญของเนื้อเรื่องนิทานที่จะเล่า

4. เล่าเรื่องประกอบรูปภาพ มีรูปภาพของตัวละครในเรื่อง หรือส่วนประกอบที่สำคัญ เช่น ต้นไม้ ภาพยานพาหนะ เป็นอุปกรณ์ร่วม เมื่อเริ่มเล่าก็จะใช้รูปภาพต่าง ๆ ขึ้นมาติดบนแผ่นป้ายสำหรับประกอบ

ข้อควรคำนึงในการเล่า

1. ควรเลือกสถานที่ให้เหมาะกับขนาดของกลุ่มผู้ฟัง
2. ให้เด็กอยู่ในท่าที่สบายที่สุด
3. ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป เด็กเล็กไม่เกิน 15 นาที หรือ 20 นาที เด็กโตไม่ควรเกิน 30 นาที
4. เมื่อเล่าจบแล้วควรหาคำถามเกี่ยวกับเรื่องในนิทานนั้น ๆ ถามเด็กเป็นการฝึกการสังเกต และสิ่งที่ได้จากนิทาน

สรุป การจัดกิจกรรมต้องสอดคล้องตามที่กล่าวรายละเอียดบางกิจกรรมมาแล้ว ผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดคือ บรรณารักษ์จะเป็นผู้เลือกกิจกรรมใดที่จะสนองความสนใจ ความต้องการของเด็กอย่างแท้จริง ครูผู้สอนจะต้องให้ความร่วมมือในการจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนและกิจกรรมที่จัดจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความสามารถศึกษากันคว้า และใช้ประโยชน์จากหนังสือได้มากที่สุด

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ทักษะและสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนแต่ละวิชา ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ส่วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (ส่วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2528 : 146) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า เป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอ (Paper and pencil test) กับให้นักเรียนปฏิบัติจริง (Performance test) ซึ่งแบ่งแบบทดสอบประเภทนี้ได้เป็น 2 พวก คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้นซึ่งเป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียน ว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บทพร้อมส่วนใดจะได้สอนซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดความรู้พร้อมที่จะเรียนบทเรียนใหม่ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งมีคุณภาพดีพอ จึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักและเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบบอกถึงวิธีการสอบ และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วย

ทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐาน มีวิธีการในการสร้างข้อคำถามเหมือนกัน เป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ได้สอนไปแล้ว จะเป็นพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามวัดได้ ซึ่งควรวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. วัดด้านความรู้ความจำ
2. วัดด้านความเข้าใจ
3. วัดด้านการนำไปใช้
4. วัดด้านการวิเคราะห์
5. วัดด้านการสังเคราะห์
6. วัดด้านการประเมินค่า

สำหรับการสร้างข้อคำถามในการวัดพฤติกรรมทั้ง 6 ด้านนั้น พอดีสรุปได้ดังนี้

1. ข้อคำถามวัดความรู้ความจำ เป็นข้อคำถามที่วัดความสามารถที่ระลึกออกมาได้หรือจำได้ เช่น ถามศัพท์ นิยาม สถานที่ เวลา ขนาด ปริมาณ บุคคล ระเบียบ ประเพณี ลำดับขั้นของการทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แนวโน้ม จัดประเภท จัดกลุ่ม เกณฑ์ วิธีการ หลักวิชา โครงสร้าง ทฤษฎี และขยายความ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สอนแล้วจึงเอามาถามและถือเป็นการวัดความจำเท่านั้น

2. ข้อคำถามวัดความเข้าใจ เป็นข้อคำถามที่วัดความสามารถในการจับใจความสำคัญจากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการจับใจความจากการแปลความหมาย การตีความ และการขยายความของข้อความ คำ เรื่องราว เหตุการณ์ ภาพ ฯลฯ

3. ข้อคำถามวัดการนำไปใช้ เป็นข้อคำถามที่วัดความสามารถในการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่

4. ข้อคำถามวัดการวิเคราะห์ เป็นคำถามที่วัดความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อย ๆ ของเหตุการณ์ เรื่องราว หรือเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือความประสงค์สิ่งใด นอกจากนั้นยังมองถึงความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งเป็นการหาเหตุผลมาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ การวิเคราะห์จึงต้องอาศัยพฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้มาประกอบการพิจารณา

5. ข้อคำถามวัดการสังเคราะห์ เป็นคำถามที่วัดความสามารถในการผสมส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกัน เป็นการวัดว่านักเรียนจะสามารถนำความรู้แต่ละหน่วยมารวมเป็นหน่วยใหม่ขึ้น คำถามประเภทนี้จะถามเกี่ยวกับการสังเคราะห์ข้อความ การวางแผน และสังเคราะห์ความสัมพันธ์เป็นคำถามเพื่อจะดูความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน

6. ข้อคำถามวัดการประเมินค่า เป็นคำถามที่วัดความสามารถในการวินิจฉัยติราคาโดยสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ ซึ่งในการประเมินค่านั้นต้องอาศัยเกณฑ์และมาตรฐานไปประกอบการวินิจฉัยชี้ขาดเสมอว่า ดี-เลวอย่างไร

ชวาล แพร์ทกุล (ชวาล แพร์ทกุล 2508 : 123 - 136) ได้กล่าวถึง
คุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดีไว้ 10 ประการคือ

1. ต้องเที่ยงตรง (Validity) หมายถึงคุณสมบัติที่จะทำให้ผู้ใช้บรรลุถึง
วัตถุประสงค์ แบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงสูงคือแบบทดสอบที่สามารถทำหน้าที่วัดสิ่งที่เรา
จะวัดได้อย่างถูกต้องตามความมุ่งหมาย
2. ต้องยุติธรรม (Fair) คือ โจทย์คำถามทั้งหลายไม่มีช่องทางแนะให้เด็ก
เดาคำตอบได้ ไม่เปิดโอกาสให้เด็กเกียจคร้านที่จะดูว่าเราเดาตอบได้ก็
3. ต้องถามลึก (Searching) วัดความลึกซึ้งของวิทยาการตามแนวตั้ง
มากกว่าที่จะวัดตามแนวกว้าง ว่ารู้มากน้อยเพียงใด
4. ต้องมีตัวอย่างเป็นเยี่ยงอย่าง (Exemplary) คำถามมีลักษณะท้าทายเชิญชวน
ให้คิด เด็กสอบแล้วมีความอยากรู้อยากรู้ว่าให้กว้างยิ่งขึ้นอีก
5. ต้องจำเพาะเจาะจง (Definite) เด็กอ่านคำถามแล้วต้องเข้าใจแจ่มชัด
ว่าควรถามถึงอะไร หรือให้คิดอะไร ไม่ถามคลุมเครือ
6. ต้องเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึงคุณสมบัติ 3 ประการคือ
 - 6.1 แจ่มชัดในความหมายของคำถาม
 - 6.2 แจ่มชัดในวิธีตรวจหรือมาตรฐานการให้คะแนน
 - 6.3 แจ่มชัดในการแปลความหมายของคะแนน
7. ต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ สามารถให้คะแนนที่เที่ยงตรง
และเชื่อถือได้มากที่สุด ภายในเวลา แรงงานและเงินน้อยที่สุดด้วย
8. ต้องยากพอเหมาะ (Difficulty)
9. ต้องมีอำนาจจำแนก (Discrimination) คือสามารถแยกเด็กออกเป็น
ประเภท ๆ ได้ทุกระดับตั้งแต่อ่อนสุดจนถึงเก่งสุด
10. ต้องเชื่อมั่นได้ (Reliability) คือข้อสอบนั้นสามารถให้คะแนนได้คงที่
แน่นอน ไม่แปรผัน

ความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

ความสำนึก (awareness) หมายถึง การรับรู้ ซึ่งไม่สามารถแสดงออกถึง
ความสนใจได้โดยตรง แต่จะเป็นเพียงความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์หรือสิ่งที่มองเห็นได้
(Carter V. Good. 1945 : 40)

ความสำนึก (awareness) หมายถึงการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อโลกต่อความจำ
ความฝัน ความสุข และความทุกข์ของตน (Hilgard, Atkinson and Atkinson.
1971 : 5)

สวนา พรพัฒน์กุล (สวนา พรพัฒน์กุล 2520 : 11) ได้ศึกษาความสำนึก
ในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทยและได้ให้ความหมายของความสำนึกในหน้าที่พลเมืองว่า
หมายถึงการที่บุคคลมีความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบอบการปกครองของตนและ
เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งในสังคมที่ตนอาศัยอยู่

จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ (จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ 2525 :
11) ได้ให้ความหมายของความสำนึกว่า หมายถึง การรับรู้หรือการที่บุคคลมีความรู้ใน
สิ่งต่าง ๆ การรับรู้หรือความสำนึกของบุคคลนี้จัดเป็นขั้นต้นของกระบวนการทางจิตหลาย
ประเภท เช่น กระบวนการของการยอมรับนวัตกรรม และกระบวนการเกิดทัศนคติ

ส่วนในเรื่องคุณค่านั้น รัตนา ตันมุนเต็ก (รัตนา ตันมุนเต็ก 2523 : 54 -
56) ได้กล่าวไว้ การพิจารณาคุณค่าเป็นการแสวงหาจุดหมายอันประสงค์ของชีวิต คุณค่าของ
สิ่งต่าง ๆ ก็คือลักษณะที่ควรจะเป็นของสิ่งนั้น หรือลักษณะที่พึงปรารถนา และได้สรุปประเภท
ของคุณค่าไว้ 3 ประการคือ

1. คุณค่าอัตวิสัย (subjective) เป็นคุณค่าที่มีให้อยู่ในตัวเอง ขึ้นอยู่กับ
ผู้ให้ค่าหรือผู้ประเมินค่า คุณค่านี้เป็นเพียงการแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกชอบไม่ชอบเท่านั้น
ถ้าสิ่งนั้นให้ความสุข ความพึงพอใจ สิ่งเหล่านั้นก็มีคุณค่า

2. คุณค่าวัตถุวิสัย (Objective) เป็นคุณค่าที่มีอยู่ในตัวมันเอง ไม่ขึ้นอยู่กับ
ความพอใจของมนุษย์ ถือเป็นค่าในตัว (Intrinsic value) ของสิ่งนั้น

3. คุณค่าสัมพัทธวิสัย (Relative) เป็นคุณค่าที่มีองค์ประกอบทั้ง อักขริสัย วัตถุวิสัยและขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม เป็นคุณค่าที่เกิดจากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านี้ ความสัมพันธ์อันเหมาะสมจะทำให้เรายอมรับถึงสิ่ง^๕นั้นถึงสิ่ง^๕นั้นงาม

จากคำนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ คุณค่าของสิ่ง^๕นั้นหรือสถานการณ์^๕ ซึ่งแสดงออกมา โดยความคิดเห็นหรือยอมรับในความสำนึกหรือความจำเป็นในด้านต่าง ๆ ของสิ่ง^๕นั้น

มรดกทางวัฒนธรรม

มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึงสิ่งที่เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นหลักฐานอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรมรวมทั้งภาษา วรรณกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี เป็นต้น (กรมศิลปากร 2529 : 31)

มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึงวัฒนธรรมซึ่งบรรพชนในอดีตได้ถ่ายทอดไว้และมีผลต่อการพัฒนาสภาพชีวิตและจิตใจของชนรุ่นหลัง (พหัย หันเมือง 2528)

จะเห็นได้ว่าสมบัติทางวัฒนธรรมอาจจะอยู่ในรูปของโบราณวัตถุที่เคลื่อนที่ได้ และเคลื่อนที่ไม่ได้รวมทั้งแนวความคิด ความเชื่อต่าง ๆ ที่ปฏิบัติสืบกันมา นั่นคือ วัฒนธรรม ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

1. คติธรรม คือวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิต
2. เนติธรรม คือวัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือว่ามีความสำคัญ
3. วัตถุธรรม คือวัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น การกินที่อยู่ดี เครื่องนุ่งห่ม สิ่งก่อสร้าง
4. สหธรรม คือวัฒนธรรมทางสังคม ได้แก่คุณธรรมต่าง ๆ ที่ทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก รวมทั้งระเบียบมารยาทที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับสังคมทุกคน (กองวัฒนธรรม 2513 : 1 - 57)

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญยิ่งแก่บุคคลในสังคม โดยช่วยรโรดสังคมไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสร้างความสุขสบายให้แก่บุคคล วัฒนธรรมของแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับจิตใจของคนในสังคม เพราะบ่อเกิดของวัฒนธรรมอยู่ที่จิตใจ จึงมีความจำเป็น

ต้องสร้างจิตใจให้มีความสำนึกในเรื่องวัฒนธรรม เมื่อแต่ละคนมีความสำนึกเพิ่มมากขึ้นก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมของส่วนรวม วัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ที่มีการรับสืบทอดกันมา มีการส่งสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น นอกจากนั้นวัฒนธรรมจะเป็นมรดกสืบทอดกันไปได้ก็ต่อเมื่อมีการปรับปรุง เสริมสร้างและส่งเสริมให้แพร่หลายไปในสังคมของตน ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมในเรื่องที่เกี่ยวกับ บุคคลสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เท่านั้น

วิธีการส่งเสริมความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

ในด้านศิลปกรรมของไทย เช่น โบราณสถาน ปูนูนียสถาน วัดวาอารามเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงลักษณะและแบบอย่างของไทยไว้อย่างชัดเจน เป็นสิ่งที่ควรรักษาไว้ไม่ให้เสื่อมสูญ เพราะศิลปวัตถุต่าง ๆ ย่อมเป็นของประจำชาติ แสดงว่าวัฒนธรรมของชาติได้เจริญมาแล้วเป็นเวลานาน และบรรพบุรุษได้เสียสละชีพดำรงไว้ให้เป็นมรดกอันล้ำค่าสืบทอดมาจนถึงรุ่นหลัง จึงควรรักษาให้คงไว้และดำรงรูปร่างลักษณะแบบอย่างไว้ซึ่งจะเป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาติไทยต่อไป ดังนั้น กองวัฒนธรรม (กองวัฒนธรรม 2514 : 31 - 32) จึงได้กล่าวถึงแนวการศึกษาวัฒนธรรมภาคปฏิบัติในด้านวัตถุธรรมที่เกี่ยวกับโบราณสถานและโบราณวัตถุไว้ดังนี้

1. ชาวไทยควรศึกษาสอบสวนให้รู้ถึงโบราณวัตถุ โบราณสถานและศิลปวัตถุต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เป็นสมบัติของชาวไทยว่า มีความเป็นมาอย่างไร
2. เมื่อเห็นคุณค่าของวัตถุเหล่านั้นแล้ว ก็ควรจะรักษาและเทิดทูนไว้ให้เป็นเครื่องหมายของชาติในอนาคต
3. เมื่อเข้าไปในโบราณสถานและได้พบเห็นโบราณวัตถุ ควรจะเพียงมองดูด้วยตา หรือจะจับต้องพิจารณาด้วยความสนใจบ้างก็ได้ แต่ไม่ควรจะซุกซิดเขียนเกี๊ยะเป็นริ้วรอย หรือจับวัตถุเหล่านั้นแล้วเขย่าหรือสั่นอย่างแรง จะทำให้เกิดการหักพังและบอบสลายได้
4. โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ เป็นของมีค่าหาสิ่งใดเปรียบมิได้เป็นของซึ่งควรที่จะเก็บรักษาไว้ ให้เป็นเครื่องหมายของชาติไทยโดยเฉพาะ ไม่สมควรที่จะส่งออกนอกประเทศ เพราะจะทำให้ไทยสูญเสียลักษณะของชาติไป ชาวไทยรุ่นหลังก็จะมีไม่รู้เกี่ยวกับความเป็นไปของไทยรุ่นก่อน ๆ

5. เป็นหน้าที่เฉพาะอีกหน้าที่หนึ่งของคนไทย ที่จะอบรมสั่งสอนลูกหลานต่อ ๆ ไป ให้รู้จักลักษณะของโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่ควรแก่การเก็บรักษาและสงวนไว้เป็นสมบัติล้ำค่าของชาติ

ความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ

1. เป็นสิ่งที่แสดงถึงประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรมของชาติ
2. เป็นวัตถุพยานที่แสดงให้เห็นความเก่าแก่ ความเจริญรุ่งเรืองของชาติ
3. ทำให้รู้ถึงความสามารถของคนในสมัยนั้น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับสมัยปัจจุบัน การที่จะให้บุคคลในชาติมองเห็นความสำคัญ มองเห็นคุณค่าของโบราณสถาน

โบราณวัตถุนั้น อันคับแรกจะต้องให้ความรู้ มีการชี้แจงแนะนำให้เกิดความเห็นชอบ ยอมรับในหลักการอันตั้งมาด้วยความจริงใจ เพราะถ้าประชาชนยังไม่ได้รับความรู้ หรือยังไม่เกิดความเข้าใจร่วมกันก็จะต้องมีผู้กระทำการในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะในวัยเด็กเป็นวัยที่มีความสำคัญมาก ถ้าไม่ได้รับการอบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องก็อาจจะกระทำการให้เกิดความเสียหายได้โดยง่าย โยะจะต้องปลูกฝังให้เด็กมีความรู้ มีความเข้าใจและซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งที่ควรรักษานั้นร่วมกัน โดยถือว่าเป็นสมบัติส่วนรวมของชาติ ซึ่งทุกคนมีส่วนร่วมเป็นของเขาด้วย ในการสอนให้เด็กรู้คุณค่าในศิลปของชาตินั้น หวน พินธุพันธ์ (หวน พินธุพันธ์ 2516 : 154 - 155) ได้เสนอแนวทางในการสอนให้เด็กรู้คุณค่าในศิลปของชาติไว้ดังนี้

วิธีการสอนของครูควรจะทำให้เด็กรู้คุณค่าในโบราณวัตถุสถานในท้องถิ่นเสียก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นของตน อย่างน้อยก็มีวัด ที่วัดจะมีพระอุโบสถ วิหาร เจดีย์ พระพุทธรูปในพระอุโบสถ ครูควรพาเด็กไปชมและอธิบายให้เห็นถึงความงาม ความยากลำบากในการสร้าง อบรมให้เด็กช่วยกันรักษา ไม่ขีดเขียนตามผนังพระอุโบสถ วิหาร ซึ่งถือเป็นการเริ่มต้นให้เด็กรู้คุณค่าและหวงแหนในโบราณวัตถุสถานแล้ว เมื่อมีโอกาสก็พาเด็กไปศึกษานอกสถานที่ที่ไกลออกไปอีก เช่นสามเมืองโบราณ เมืองหลวงเก่าของไทย และในการพาเด็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่นั้นครูควรเน้นการไปชมโบราณวัตถุสถานของชาติ และที่สำคัญครูจะต้องเน้นให้เด็กเข้าใจเห็นคุณค่าหรือเกิดความรู้สึกที่หวงแหน มีใจเพียงเพื่อความสุขส่วนเท่านั้น

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (คณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2527 : 43) ให้กล่าวถึงหลักในการสืบทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรมในแง่ศิลปะ อยู่ 3 ประการคือ

1. สอนให้เด็กเห็นความสำคัญของศิลปะหรือวัฒนธรรมเสียก่อน ว่าศิลปะเหล่านั้นมีความสำคัญต่อชีวิตต่อประเทศชาติอย่างไร ซึ่งจะทำให้เด็กเข้าใจและมีความรักในศิลปะมากขึ้น

2. สอนให้เข้าใจถึงจุดหมายของการสืบทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรม

3. สอนให้เข้าใจถึงวิธีการสืบทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรม

การสืบทอดวัฒนธรรมนั้นนักเรียนจะทำเฉพาะในโรงเรียนไม่พอ จะต้องมีส่วนแวดล้อมต่าง ๆ อีกมากให้มีประสบการณ์ด้วยตัวเองและถ้ามีประสบการณ์พอ ก็สัมผัสและต้องด้วยตนเองแล้วจะทำให้เด็กเข้าใจซาบซึ้งในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้น

ความสำนึกในคุณค่าของบุคคลสำคัญ

การสร้างควมสำนึกให้คนไทยมองเห็นคุณค่าของบุคคลสำคัญ คือการศึกษาพฤติกรรมและผลงานของบุคคลนั้น หรือการศึกษาวีรกรรมของบรรพบุรุษซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของการต่อสู้และการทำสงครามกับศัตรูเพื่อปกป้อง รักษาบ้านเมืองและเอกราช เป็นการชี้ให้เห็นเด่นชัดถึงความองอาจกล้าหาญ ความเป็นผู้นำ และชี้ให้เห็นคุณค่าของความเป็นไทย ซึ่งบรรพบุรุษได้สร้างไว้ ก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีและเสริมสร้างความมั่นคงแก่ประเทศชาติ ถึงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้ตรัสเนื่องในวันวิใหม่ พุทธศักราช 2525 ไว้ว่า "ข้าพเจ้าเห็นว่าคนไทยทุกคนควรจะได้อ่านคิดถึงบรรพชนของเราโดยลำดับมาว่าท่านได้ตั้งบ้านเรือนถือประเทศไทยในทุกวันนี้ขึ้นมาได้อย่างไร ได้สร้างส่งความเจริญ ความดีงาม และรักษาไว้ให้ถาวรมาถึงทุกวันนี้ด้วยความยากลำบากเพียงไหน การที่คนไทยสามารถรักษาอิสรภาพและความมั่นคงมาได้ยืนยาวถึงเพียงนี้ก็เพราะมีจิตสำนึกมั่นอยู่ว่าเรามีแผ่นดิน มีชาติ ประเทศ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ถ้าพวกเราทุกวันนี้ปรารถนาจะธำรงรักษาชาติ ประเทศ และความเจริญมั่นคงนี้ให้ยั่งยืนต่อไป ก็จะต้องทำจิตใจให้ได้อย่างบรรพบุรุษ คือ รู้สำนึกตระหนักในชาติ ในแผ่นดินไทย แล้วตั้งความกตเวทิตาเห็น

ของคนที่ถูกต้องและหนักแน่นแน่วแน่ เมื่อคนไทยประพฤติปฏิบัติให้พร้อมเพรียงกัน ผลงานของแต่ละคนก็จะประมวลและประสานกันเข้าเป็นประโยชน์ เป็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ที่ยังความวัฒนาถาวรแก่ชาติ แก่ประเทศสืบไปให้ดังโบราณนา

คนไทยที่ได้สร้างวีรกรรมให้แก่ประเทศชาติหรือที่ประสบผลสำเร็จในชีวิตการงาน มีมากในสังคมปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษากย่องพฤติกรรมและผลงานของบุคคลเหล่านั้นเพื่อเป็นการให้ทุนเกียรติคุณ ในการสร้างคุณงามความดีและได้เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ถือเป็นแบบอย่างแก่นุชนรุ่นหลังทั้งที่เ็นเยาวชนและบุคคลทั่วไป

การศึกษาถึงคุณค่าของบุคคลสำคัญนี้ พหัย ต้นทอง (พหัย ต้นทอง 2528) ให้เสนอแนวทางว่าควรศึกษาถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาผลงาน
2. ศึกษาวีรกรรม
3. ศึกษาความดี
4. ศึกษาแนวคิด

จากข้อความข้างต้นพอจะกล่าวสรุปได้ว่า คนทุกคนมีโอกาที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี มีประโยชน์ต่อสังคมได้ทั้งสิ้น เช่น การสร้างวีรกรรมที่แสดงออกถึงความกล้าหาญ เกิดเดิยของวีรบุรุษ วีรสตรีไทย หรือการสร้างผลงานดีเด่นไว้ด้วยปลายปากกาและหน้ากระดาษ เช่น สุทรภู เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเรามีโอกาสที่จะทำชื่อเสียงให้หลายอย่างหากตั้งใจทำงานที่ดีและสุจริต ทั้งพระบรมราชาบาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน 1 เมษายน 2526 (วโรกาส 2526 : 11) เกี่ยวกับการทำงานสร้างชื่อเสียงและความเจริญก้าวหน้าให้กับคนนั้น นอกจากจะต้องใช้วิชาความรู้ที่ถนัดแล้ว แต่ละคนยังต้องมีจิตใจที่มั่นคงในความสุจริตและมุ่งมั่นต่อความสำเร็จเป็นรากฐานรองรับ และต้องอาศัยวิธีการในการประพฤติปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างศรัทธาความเชื่อถือนางานที่จะทำ ซึ่งเป็นพลังกำลังส่งเสริมให้เกิดความพอใจและความเพียรพยายามในอันที่จะทำงานให้บรรลุผลเลิศ

2. ไม่ประมาทโดยความรู้ความสามารถทั้งของตนเองทั้งของผู้อื่น ซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ทำงานได้ก้าวหน้ากว้างไกล
3. การตามรักษาความจริงใจทั้งต่อผู้อื่นทั้งต่อตนเอง ซึ่งเป็นเครื่องทำให้ไว้วางใจร่วมมือกันและทำงานให้สำเร็จได้โดยราบรื่น
4. การกำจัดจิตใจที่ต่ำทราม รวมทั้งสร้างเสริมความกตัญญูใจที่สะอาดเข้มแข็ง ซึ่งจะช่วยให้ฝึกฝนแต่ในการที่จะปฏิบัติดี ให้เกิดความก้าวหน้า
5. การรู้จักสงวนใจ ซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ยังคิดได้ในเมื่อมีเหตุทำให้เกิดความท้อแท้ พยายาม และสามารถพิจารณาแก้ไขปัญหาได้โดยถูกต้อง

ในการประพฤติปฏิบัติตนจะต้องหมั่นอบรมสร้างเสริมให้มีครบทุกข้อจะปฏิบัติข้อหนึ่งข้อใดไม่ได้เพราะจะไม่ช่วยให้เกิดผลหรือเกิดผลน้อย

ดังนั้นในการศึกษาถึงคุณค่าของบุคคลสำคัญจึงมีผลต่อการประพฤติปฏิบัติตนของชนรุ่นหลังเป็นอย่างมาก ถือเป็นแรงบันดาลใจอันสำคัญที่จะยึดเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ แนวคิดที่ได้รับจากแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไป สิ่งที่ควรพิจารณาของชนรุ่นหลังก็คือ เพื่อคนแนวคิดให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ของตน การทำงานโดยยึดมั่นในพระบรมราโชวาทข้างต้นนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจในเรื่องคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ นั้น ควรจะได้พิจารณาถึงการปลูกฝังค่านิยมควบคู่กันไปด้วยดังที่ มาโนช ตัณฑวนิชย์ (มาโนช ตัณฑวนิชย์ 2526 : 83) ได้กล่าวถึงการสอนค่านิยมให้แก่เด็กเรียนไว้ว่า เราไม่สามารถสอนค่านิยมให้นักเรียนได้โดยตรงแต่สามารถจัดกระบวนการที่จะนำไปสู่ให้นักเรียนมีค่านิยมที่ถูกต้องที่พึงประสงค์ได้ โดยให้โอกาสในการเลือก วินิจฉัยเห็นคุณค่า และตัดสินใจที่จะกระทำด้วยเหตุผลของตนเอง พฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมมี 7 ประการดังต่อไปนี้

1. เป็นการเลือกปฏิบัติหรือกระทำด้วยความเต็มใจ มีใช้การบังคับ
2. มีโอกาสเลือกจากการเห็นคุณค่าหลายทางหรือหลายประการ
3. เลือกโดยพิจารณาถึงผลที่จะเกิดขึ้นภายหลัง
4. มีความพอใจและภูมิใจที่ได้เลือก
5. ยึดมั่นในค่านิยมนั้นอย่างเปิดเผย

6. ยึดกับปฏิบัติหรือกระทำตามที่ตนตัดสินใจเลือก

7. ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีการกระทำที่ซ้ำ ๆ กัน แม้ว่าจะอยู่ในระยะเวลาแตกต่างกัน

เนื่องด้วยการสอนแต่ละครั้งมีจุดประสงค์หลายอย่างพร้อมกันคือ ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเนื้อหา มีความสนใจ ทักษะ การใช้ความคิด เกิดทัศนคติ และมโนคติ เมื่อสอนให้เกิดความสำนึกโดยตรงไม่ได้ก็ต้องใช้กลวิธีสอนหลาย ๆ แบบทั้งฝึกเพลง มีทั้งการบรรยาย ให้ทำงานเป็นกลุ่ม แสดงบทบาทสมมุติ ให้อภิปรายและโต้เถียง สอนแบบสืบสวน สอบสวน การใช้คำถาม นอกจากนั้นการใช้สื่อต่าง ๆ มีภาพยนตร์ ฟิล์มสไลด์ หนังสือพิมพ์ อุปกรณ์การสอน ฯลฯ เหล่านี้จะสามารถทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนให้ผู้เรียนมีความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมนั้นจะใช้วิธีที่ให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่าในท้องสมุทเพียงอย่างเดียวคงจะไม่เพียงพอ จึงเป็นหน้าที่ของท้องสมุทที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้น่าสนใจ มีการนำสื่อต่าง ๆ เข้าประกอบการใช้ท้องสมุทจะเป็นการทำให้ท้องสมุทมีชีวิตชีวาและทำให้เนื้อหาในการเรียนเป็นรูปธรรมมากขึ้น เมื่อผู้เรียนมีโอกาสศึกษาจากกิจกรรมที่จัดขึ้น เช่น การชมสไลด์ ชมภาพยนตร์ ฟังนิทาน ชมนิทรรศการ เหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสำนึกในคุณค่าของสิ่งที่ต้องการปลูกฝังสูงขึ้น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1963 แฮสติ้งและแทนเนอร์ (Hasting and Tanner. 1963 : 401 - 405) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของการใช้ท้องสมุทต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา ในซานฟรานซิสโก โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 24 - 28 คน ให้เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้ท้องสมุทในการสอน ผลการทดลองปรากฏว่า

1. นักเรียนในกลุ่มทดลองจะได้อัตลักษณ์ทางภาษาเพิ่มขึ้นตามอัตราการใช้ห้องสมุด
2. นักเรียนในกลุ่มทดลองทำคะแนนการสะกดคำ การใช้ภาษา และทักษะทั้งหมด

สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเห็นได้ชัด

ปี ค.ศ. 1970 เบคเกอร์ (Becker. 1970 : 2411A) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนที่มีห้องสมุดว่าจะแตกต่างจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่ยังไม่มีห้องสมุดหรือไม่ โดยมีขอบเขตการศึกษาเกี่ยวกับทักษะในการรวบรวมข้อมูล ทักษะในการอ่านแผนผังและแผนภูมิ ทักษะในการอ่านแผนที่และลูกโลก และเนื้อหาของการพัฒนารัฐธรรมนูญและภูมิประเทศบางส่วนของสหรัฐอเมริกา โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน ของโรงเรียนที่มีโปรแกรมการใช้ห้องสมุดเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมคือ นักเรียนจำนวนเท่ากันโรงเรียนที่ไม่มีห้องสมุด นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม เรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องเดียวกัน และในเวลาเท่ากัน มีการวัดทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังการทดลอง ผลปรากฏว่าการสอนให้รู้จักการใช้ห้องสมุดและการแนะนำของบรรณารักษ์มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในเรื่องการรวบรวมข้อมูล และทักษะการอ่านแผนที่ ลูกโลก ของนักเรียนกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้การที่ให้กลุ่มทดลองได้ใช้วัสดุประกอบการเรียนจำนวนมาก ทำให้ผลการเรียนรู้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

เจย์ (Jay. 1970 : 2413A) ได้ศึกษาถึงเรื่องการใช้ห้องสมุดเป็นเครื่องมือช่วยสอนชนิดหนึ่งในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อสำรวจปัญหาและอุปสรรคของการใช้ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือช่วยสอน ผลของการวิจัย ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของครูและนักเรียนว่า ครูไม่ควรสอนแค่เพียงในห้องเรียน ควรจัดให้มีเวลาสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ต้องอาศัยการค้นคว้าจากห้องสมุด โดยครูอาจกำหนดหัวข้อให้ พยายามให้หัวข้อที่นักเรียนมีโอกาสเลือกได้มากที่สุด และตัวครูเองควรเข้าสำรวจหนังสือในห้องสมุดเพื่อที่จะทราบว่า จำนวนหนังสือมีเพียงพอและเหมาะสมสำหรับให้นักเรียนค้นคว้าหรือไม่ ห้องสมุดควรมีอุปกรณ์ต่าง ๆ ครบครัน และควรมีการให้บริการให้สะดวก ควรมีรายชื่อวัสดุต่าง ๆ ให้ครูและนักเรียนได้ทราบ และให้ความช่วยเหลือแนะนำถึงวิธีใช้ประโยชน์จากห้องสมุด

เฮล (Hale. 1971 : 75) ได้ศึกษาอิทธิพลของบริการห้องสมุดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ 12 โรงเรียนมัธยม เกรสวูด เวอร์จิเนีย โดยเปรียบเทียบนักเรียน 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ใช้บริการห้องสมุดอย่างกว้างขวาง และศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีบรรณารักษ์แนะนำ กับอีกกลุ่มหนึ่งใช้บริการห้องสมุดเป็นครั้งคราว ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มแรกสูงกว่าอีกกลุ่มหนึ่งอย่างเห็นได้ชัด

วีลเลอร์ (Weasler. 1978 : 5416A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระหว่างการออกแบบเกม ซึ่งยึดแบบเรียนเป็นศูนย์กลาง กับการสอนแบบใหม่ โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีสอนแบบค้นคว้าด้วยตนเองมีความกระตือรือร้นในวิชาประวัติศาสตร์มากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ซึ่งเรียนกับอาจารย์ที่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายหรือการสอนตามแบบเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์นั้น ผู้สอนควรใช้เทคนิคแบบต่าง ๆ บ้าง

2. ผลงานวิจัยภายในประเทศ

สมจิต พรหมเทพ (สมจิต พรหมเทพ 2515 : 40 - 41) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนได้รับการสอนให้รู้จักใช้ห้องสมุด และหลังจากได้รู้จักใช้ห้องสมุดแล้วนอกจากนั้นยังศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและความสามารถในการใช้ห้องสมุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 300 คน จากโรงเรียนพหลมณฑา ซึ่งอยู่ในโครงการส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า ทักษะในการใช้ห้องสมุดมีส่วนช่วยให้นักเรียนทำคะแนนในวิชาภาษาอังกฤษและภาษาไทยดีขึ้น แต่ไม่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนโดยรวมและผลการเรียนในวิชาสังคมศึกษา นอกจากนั้นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ยังแสดงให้เห็นว่า ทัศนคติ ความสามารถในการใช้ห้องสมุดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างเห็นได้ชัด ในส่วนที่เกี่ยวกับครู อาจารย์ ผลการวิจัยพบว่ามียุ่จำนวนน้อยที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้า

สำหรับวิธีการสอนโดยใช้ห้องสมุดที่ครูและอาจารย์จัดสำหรับนักเรียนมี

1. แนะนำการอ่านหนังสืออ่านประกอบในวิชาที่นักเรียนเรียน
2. นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดได้แล้วมาเล่าในชั้นเรียน
3. เล่าเรื่องเกี่ยวกับหนังสือที่แนะนำ
4. กันครัวเพิ่มเติมจากที่เรียนในห้องเรียน หรือทำรายงาน
5. แนะนำให้อ่านหนังสือบันเทิง

กิจกรรมที่บรรณารักษ์ให้ร่วมมือกับครูในการจัดทำ มี

1. จัดนิทรรศการ
2. ช่วยเหลือในการกันครัวหนังสือในช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด
3. แนะนำวิธีอ่านหนังสือ

พันทิพา เมฆบุรณ (พันทิพา เมฆบุรณ 2514 : ง - จ) ได้ศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดโรงเรียนในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของครูและนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาลในนครหลวงกรุงเทพมหานคร เพราะเห็นว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิธีการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของครูและนักเรียน ต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา และยังเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนมองเห็นความสำคัญและคุณค่าของห้องสมุดโรงเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูและนักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา จำเป็นต้องใช้ห้องสมุดเพิ่มเติมจากชั่วโมงสอนประมาณสัปดาห์ละ 1 - 3 ชั่วโมง เกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบที่ครูและนักเรียนส่วนใหญ่สนใจ คือ ชีวประวัติบุคคลสำคัญ วารสาร หนังสือพิมพ์ สารคดีเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว ส่วนวิธีการที่ครูสังคมศึกษานำให้นักเรียนใช้ห้องสมุดโรงเรียนกันครัวประกอบการเรียนมากที่สุด ก็ให้กันครัวแล้วเขียนรายงานส่งโดยให้ทำเป็นกลุ่มและรายบุคคล เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการใช้ห้องสมุดโรงเรียนในการเรียนการสอนก็คือ หนังสือและอุปกรณ์ที่สถานศึกษามีจำนวนน้อยไม่สอดคล้องกับผู้ใช้ ขาดการประสานงานระหว่างครูสังคมศึกษาและบรรณารักษ์ บริการของห้องสมุดต้องมีการปรับปรุง

วิภา สุประสิทธิ์ ๗ อมุธยา (วิภา สุประสิทธิ์ ๗ อมุธยา 2517 : ง - จ)

ได้ศึกษาในทำนองเดียวกับพันทิพา เมฆบุรณ แต่เปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างเป็นครูและนักเรียนโรงเรียนสาธิต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาที่ครูและนักเรียนส่วนใหญ่สนใจอ่าน คือ บทความต่าง ๆ จากวารสารและหนังสือพิมพ์และชีวประวัติบุคคลสำคัญ วิธีการที่ครูสั่งการศึกษานำให้นักเรียนใช้ห้องสมุดโรงเรียนค้นคว้าประกอบการเรียนมากที่สุด คือ ให้ค้นคว้าแล้วเขียนรายงานส่งโดยให้ทำเป็นรายบุคคล สำหรับบริการห้องสมุดที่จัดให้แก่ครูและนักเรียนได้ทราบถึงหนังสือและอุปกรณ์ใหม่ คือ จัดมุมหนังสือใหม่ไว้ในห้องสมุด ครูและนักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงบริการห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้ได้ใช้ประโยชน์จากห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

พันทิพา หลายเลิบุญ (พันทิพา หลายเลิบุญ 2519 : จ) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิต 5 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร พบว่าประเภทของหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยที่มีอยู่ในห้องสมุดที่ครูภาษาไทยชอบอ่าน คือ เกร็ดความรู้ และสารคดีเกี่ยวกับภาษาไทย นักเรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือประเภทตำนาน และนิทานพื้นบ้าน ซึ่งเป็นหนังสืออ่านประกอบส่งเสริมความรู้หมวดภาษาไทยในวิชาวรรณคดีมากกว่าวิชาอื่น ครูและนักเรียนใช้บทความจากหนังสือพิมพ์วารสารเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน วิธีที่ครูส่วนใหญ่แนะนำให้นักเรียนใช้ห้องสมุดโรงเรียนค้นคว้ามากที่สุด คือ ให้ค้นคว้าและเขียนรายงาน สำหรับบริการที่ห้องสมุดโรงเรียนจัดให้ครูและนักเรียนได้ทราบถึงหนังสือใหม่ ๆ คือ จัดมุมหนังสือใหม่ในห้องสมุด นอกจากนี้ครูและนักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สถานที่ หนังสือ อุปกรณ์ห้องสมุด ตลอดจนบริการห้องสมุดเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้ประโยชน์จากห้องสมุดยิ่งขึ้น

เฉลิมศรี เจตระการ (เฉลิมศรี เจตระการ 2525 : 61 - 64) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการทดลองหลักสูตรพุทธศักราช 2521 พบว่าครูและนักเรียนมีความเห็นว่า กลุ่มวิชาที่ห้องอาศัยห้องสมุดในการเรียนการสอนมากที่สุดคือ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งครูจะให้นักเรียนเขียนรายงานค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุดหลังจากสอนไปแล้ว สำหรับกิจกรรมที่ครูและนักเรียนเห็นว่ามีความจำเป็นต่อ

การเรียนการสอน คือ การจัดกิจกรรม การแข่งขันตอบปัญหา และการฉายสไลด์ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครูผู้สอนควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้มีโอกาสค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และการที่ครูผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนไปค้นคว้าในห้องสมุดนั้นควรแจ้งให้บรรณารักษ์ทราบล่วงหน้า เพื่อบรรณารักษ์จะได้จัดเตรียมหนังสือและวัสดุต่าง ๆ ไว้ให้พร้อม

ประชิด ทองรัตน์ (ประชิด ทองรัตน์ 2525 : 48 - 49) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ห้องสมุดในการสอนเปรียบเทียบกับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มทดลองมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเห็นได้ชัด

พรณี หมีทอง (พรณี หมีทอง 2526 : 49 - 50) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและความพึงพอใจในการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการให้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนกลุ่มควบคุมสอบถามความพึงพอใจ มีความพึงพอใจต่อวิธีการเรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนสูงกว่าวิธีการเรียนโดยการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทรงศรี อินทรักษ์ (ทรงศรี อินทรักษ์ 2527 : 46) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความคงทนในการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน

วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์ (วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์ 2527 : 232) ได้ศึกษาคำนิยมที่ปรากฏในหนังสือเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 พบว่า คำนิยมที่ปรากฏมีทั้งสิ้น 13 ประการ คือ คำนิยม เรื่องความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการผูกพัน ความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ การประหยัด การพึ่งตนเอง ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี ความเมตตา กรุณา ความกตัญญู กตเวทิตะ การให้อภัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความซื่อสัตย์

แสงสุรีย์ คนศิลา (แสงสุรีย์ คนศิลา 2519 : 98 - 101) ได้ศึกษาถึงความสำคัญในหน้าที่พลเมืองในถิ่นที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่พลเมืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเหนือ จำนวน 620 คน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสำคัญในหน้าที่พลเมืองมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนหญิงมีความสำคัญมากกว่านักเรียนชาย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยบางประการของ สวนา พรพัฒน์กุล (สวนา พรพัฒน์กุล 2520 : 59 - 60) ที่ศึกษาความสำคัญในหน้าที่พลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,341 คน ความสำคัญในหน้าที่พลเมืองที่ สวนา พรพัฒน์กุล ได้ศึกษาขึ้นเกี่ยวกับการปกครองประเทศ เศรษฐกิจ การกินที่อยู่ดี คุณธรรม ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ฯลฯ ผลการวิจัยปรากฏว่า โดยทั่วไปแล้วนักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นเรียนที่สูงกว่า มีความสำคัญในด้านต่าง ๆ สูงกว่านักเรียนในชั้นเรียนที่ต่ำกว่า ส่วนในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศนั้นพบว่า เด็กหญิงมีความสำคัญสูงกว่าเด็กชายในด้านที่เกี่ยวกับกำลัง หรืออำนาจทางการเมือง คุ้มครองป้องกันบ้านเมือง และเด็กชายมีความสำคัญสูงกว่าเด็กหญิงในเรื่องของการกินที่อยู่ดี สำหรับความแตกต่างในถิ่นที่อยู่พบว่า ในด้านการบริหารการปกครองและด้านเศรษฐกิจ เด็กในเมืองมีความสำคัญน้อยกว่าเด็กนอกเมือง แต่ความรู้ที่เกี่ยวกับทิศทางการเมืองนั้น เด็กในเมืองกลับมีความสำคัญมากกว่าเด็กนอกเมือง ส่วนความสำคัญที่เกี่ยวกับความรู้ในด้านอื่น ๆ เด็กในเมืองและนอกเมืองมีความสำคัญไม่แตกต่างกัน

จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ (จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ 2525 : 59 - 60) ได้ศึกษาความสำคัญของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ คนไทยที่เป็นข้าราชการ มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จนถึง 60 ปีบริบูรณ์ ที่ทำงานในสถานที่ราชการทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด โดยต้องอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้นตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง และมีทัศนคติในเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลง และพบว่า ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม ความทันสมัยมีความสัมพันธ์กันทางบวก ความทันสมัยเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด

ในเรื่องการปรับตัว และนอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันในถิ่นที่อยู่ ระดับอายุ เพศ ระดับการศึกษา และฝ่ายงานที่สังกัดมีความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศพอสรุปได้ว่า การเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดนั้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และพบว่าผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่าการสอนตามปกติอีกด้วย และเป็นงานวิจัยในระดับมัธยมศึกษาทั้งสิ้น ส่วนในด้านความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมนั้นยังไม่ม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีเพียงงานวิจัยความสำคัญในหน้าที่พลเมืองของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมเพียงด้านเดียวคือความสำคัญในหน้าที่พลเมืองที่มีต่อสังคม นอกจากนี้เป็นงานวิจัยที่ศึกษาความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในกลุ่มข้าราชการซึ่งเป็นเพียงการสำรวจความคิดเห็น จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมนั้นยังไม่มีปรากฏทั้งในระดับประถมศึกษาและในระดับมัธยมศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. การสอนและระดับความสามารถทางการเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน
3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติจะมีความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน
4. การสอนและระดับความสามารถทางการเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยเป็นขั้นตอน ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
3. ดำเนินการทดลอง
4. วิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2529 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ซึ่งเป็นโรงเรียนอยู่ในโครงการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่มีความพร้อมในด้านการจัดห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร วารสารและหนังสืออ่านประกอบต่าง ๆ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนเมืองเลย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้
 - 1.1 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย
 - 1.2 เป็นโรงเรียนในโครงการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อมในการจัดห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร วารสารและหนังสืออ่านประกอบต่าง ๆ

การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงนี้ศึกษาในเทกซ์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย เป็นผู้พิจารณาเลือกโรงเรียนตามลักษณะที่กำหนดไว้ข้างต้น

2. สุ่มตามระดับชั้น (Stratified random Sampling) ดังนี้

2.1 แบ่งระดับความสามารถทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองเลย จำนวน 264 คน ออกเป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง และต่ำ ตามเกณฑ์ของอำนาจ เลิศชัยดี (อำนาจ เลิศชัยดี ม.ป.ป. : 54) โดยใช้คะแนนผลการสอบปลายปีกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2528 ดังนี้

นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง คือ นักเรียนที่มีระดับคะแนนผลการสอบปลายปีอยู่ในตำแหน่งเบอร์เซ็นไทล์ที่ 70 ขึ้นไป จำนวน 69 คน

นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลาง คือ นักเรียนที่มีระดับคะแนนผลการสอบปลายปีอยู่ระหว่างเบอร์เซ็นไทล์ที่ 30 - 69 จำนวน 142 คน

นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่ำ คือ นักเรียนที่มีระดับคะแนนผลการสอบปลายปีอยู่ในตำแหน่งเบอร์เซ็นไทล์ที่ 29 ลงมา จำนวน 53 คน

2.2 ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) โดยการจับสลากนักเรียนออกมาระดับความสามารถละ 20 คน ให้แต่ละระดับมีนักเรียนชายและหญิงเท่า ๆ กัน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน

3. ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายในแต่ละระดับ เพื่อแบ่งเป็น 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ระดับละ 10 คน รวมกลุ่มตัวอย่างละ 30 คน

4. ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยให้

กลุ่มทดลอง สอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด

กลุ่มควบคุม สอนโดยใช้วิธีปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด
2. แผนการสอนโดยวิธีเก็ด
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แบบทดสอบวัดความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

การร่างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แผนการสอนและหนังสือกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยชาติไทย เรื่องบุคคลสำคัญ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
 - 1.2 พิจารณาเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 9 ตอน
 - 1.2.1 หัวบทเกริ่นนำและหัวบทเรียนรู้
 - 1.2.2 หัวบทเรียนรู้
 - 1.2.3 สรุปบท
 - 1.2.4 บุคคลตัวอย่างในห้องเรียน (นายสังข์ทอง ทองมี)
 - 1.2.5 โบราณสถาน
 - 1.2.6 โบราณวัตถุ
 - 1.2.7 ปูนียสถาน
 - 1.2.8 ปูนียวัตถุ
 - 1.2.9 การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม
 - 1.3 ศึกษาวิธีสอนโดยใช้ห้องสมุด ขั้นตอนดำเนินการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ จากการสอนโดยใช้ห้องสมุดของ รัญจวน อินทรกำแหง (รัญจวน อินทรกำแหง 2523 : 26 - 38)

1.4 ศึกษาขั้นตอนวิธีการจัดกิจกรรมห้องสมุดจากหนังสือ ห้องสมุดโรงเรียน
ทฤษฎีและปฏิบัติของ พวา พันธุ์เมฆา (พวา พันธุ์เมฆา 2528 : 164 - 192)
ศึกษาการจัดกิจกรรมห้องสมุดจากหนังสือ กิจกรรมห้องสมุดของ วาณี ฐานวงศ์ถนัด
(วาณี ฐานวงศ์ถนัด 2521 : 16 - 47)

1.5 สร้างแผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ
ดังต่อไปนี้

1.5.1 คำชี้แจงในการใช้แผนการสอน ประกอบด้วย

1.5.1.1 บทบาทครูผู้สอน

1.5.1.2 บทบาทบรรณารักษ์

1.5.2 แผนการสอนในแต่ละคาบเพื่อใช้เป็นคู่มือในการสอน ซึ่งมี
รายละเอียดดังต่อไปนี้

1.5.2.1 ความศรัทธาและหลักการ

1.5.2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1.5.2.3 เป้าหมาย

1.5.2.4 กิจกรรมการเรียนการสอน

1.5.2.5 สื่อการเรียนการสอน

1.5.2.6 การประเมินผล

1.6 นำแผนการสอนที่เขียนขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยุทัศน์และ
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมห้องสมุด 3 ท่าน

2. ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2 ท่าน

3. ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 1 ท่าน

4. บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน 1 ท่าน

1.7 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ยังไม่เรียนเนื้อหา หน่วยชาติไทย โรงเรียนเทศบาล 5 สิทธิรักษ์วิทยา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองอุดรธานี กลุ่มย่อยจำนวน 23 คน เพื่อค้นหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลา สื่อการเรียนและปริมาณเนื้อหาที่ใช้จัดกิจกรรม

1.8 นำแผนการสอนที่นำไปทดลองใช้แล้ว มาปรับปรุงแก้ไขและเขียนเป็นฉบับจริง เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มทดลองซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเลย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองเลย

2. แผนการสอนปกติ เป็นแผนการสอนที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้เนื้อหา การแบ่งเนื้อหา เวลาในการใช้สอนเช่นเกี่ยวกับที่ใช้ในแผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด แต่แนวการจัดกิจกรรมแตกต่างกัน แผนการสอนปกติประกอบด้วย ความคิดรวบยอด จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนและการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและทดลองสอน เป็นเกี่ยวกับแผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด แล้วนำแผนการสอนไปทดลองสอนกับกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเลย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยชาติไทย เรื่องบุคคลสำคัญ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือเทคนิคการเขียนข้อทดสอบของ ชวาล แพริตฤต (ชวาล แพริตฤต 2520 : 11 - 406) และหนังสือการประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบของ สมบุญ ภู่วาส (สมบุญ ภู่วาส 2525 : 59 - 327)

3.2 วิเคราะห์หลักสูตร โดยนำเนื้อหาที่จะทดลองสอนมาวิเคราะห์

3.3 สร้างข้อสอบแบบเลือกตอบให้สอดคล้องกับการางวิเคราะห์หลักสูตร และรายการของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ โดยสร้างแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 6 คน ประกอบด้วย คีษานีเทศก์ 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมห้องสมุด 1 ท่าน ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 2 ท่าน นักวัดผล 1 ท่าน

3.5 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเลย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองเลย ปีการศึกษา 2526 ที่ได้เรียนเนื้อหาในเรื่องนี้ไปแล้ว จำนวน 100 คน

3.6 นำแบบทดสอบมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยตรวจสอบและชี้ข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือข้อที่ไม่ให้ค่า หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

3.7 นำผลจากการตรวจให้คะแนนมาวิเคราะห์และเก็บเลือกเฉพาะข้อที่มีความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป โดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อสอบตามเทคนิค 27 เปอร์เซนต์ของ จุง เชนห์ ฟาน (Fan Chung Teh. 1952 : 6 - 32)

3.8 หลังจากวิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อเรียบร้อยแล้ว จึงคัดเลือกข้อสอบอีกครั้งโดยมีตารางวิเคราะห์หลักสูตรเป็นเกณฑ์ เพื่อให้ได้แบบทดสอบที่ต้องการใช้จริง จำนวน 40 ข้อ

3.9 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เลือกไว้ 40 ข้อ โดยใช้สูตร กูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder Richardson 20) ได้เท่ากับ .77

4. แบบสอบถามวัดความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นโดยอาศัยเนื้อหาของมรดกทางวัฒนธรรมในเรื่องบุคคลสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจในถิ่นที่อยู่อำเภอเมือง บุกคอสสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจในถิ่นที่อยู่อำเภอเมือง บุกคอสสำคัญ

4.1 การศึกษาหาความรู้

4.2 การปฏิบัติตนในการดูแลรักษา

4.3 การแสดงความเลื่อมใสศรัทธา

4.4 การยึดถือเป็นแบบอย่าง

ในขั้นต้นผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามปลายเปิดให้ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ในเรื่องบุคคลสำคัญ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เพื่อเลือกเอามาสร้างเป็นข้อคำถามตาม อันกับความสำคัญ

ขั้นต่อมาผู้วิจัยได้ศึกษาแนวการศึกษาวัฒนธรรมทางปฏิบัติจากหนังสือ เรื่องวัฒนธรรม (กองวัฒนธรรม 2513 : 26 - 36) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับข้อคำถามตามที่ ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้เสนอและให้สอดคล้องกับการศึกษาวัฒนธรรมภาค ปฏิบัติ แล้วสร้างเป็นข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อบุคคลสำคัญ โบราณสถาน และ โบราณวัตถุ โดยระบุคำตอบเป็น 4 ช่องคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพื่อดูในการให้คะแนนดังนี้

กรณีที่ 1 ในข้อความที่มีความหมายทางบวก (positive) ให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 4 คะแนน	หมายความว่ามีความสำนึกมากที่สุด
เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน	หมายความว่ามีความสำนึกมาก
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน	หมายความว่ามีความสำนึกน้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน	หมายความว่าไม่มีความสำนึกเลย

กรณีที่ 2 ในข้อความที่มีความหมายทางลบ (negative) ให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน	หมายความว่าไม่มีความสำนึกเลย
เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน	หมายความว่ามีความสำนึกน้อย
ไม่เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน	หมายความว่ามีความสำนึกมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 4 คะแนน	หมายความว่ามีความสำนึกมากที่สุด

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทและ
ผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน ประกอบด้วย
 - 5.1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมและจริยธรรม 2 ท่าน
 - 5.2 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 1 ท่าน
 - 5.3 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผล 1 ท่าน
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนเมืองเลย จึงกำกับการดำเนินการประเมินที่หออำเภอมือง จังหวัดเลย
7. นำแบบสอบถามที่นักเรียนทำแล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์
8. นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค
25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยการหา
ค่าเฉลี่ย (mean) หาค่าความแปรปรวน (variance) ของคะแนนในแต่ละข้อของ
กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วหาค่าอำนาจจำแนก โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
1.75 ขึ้นไปให้ได้ 20 ข้อ
9. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -
coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

การดำเนินการทดลอง

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)
ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบแฟกทอเรียล (Factorial
design) (ชูศรี วงศ์รัตนะ 2528 : 178) ดังตาราง 2

ตาราง 2 แบบแผนการวิจัยแบบแฟกตอเรียล

วิธีสอน \ ระดับความสามารถ	ใช้กิจกรรมห้องสมุด	ใช้วิธีปกติ
สูง		
ปานกลาง		
ต่ำ		

2. ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเองทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้เวลาในการทดลอง 3 สัปดาห์ 3 วัน รวม 9 ครั้ง ครั้งละ 4 คาบ เป็นเวลาทั้งสิ้น 36 คาบ โดยมีขั้นตอนการทดลองดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ได้รับความรู้โดยใช้กิจกรรมห้องสมุด ตามวิธีการดังนี้

2.1.1 ครูนำนักเรียนเข้าห้องสมุด พร้อมกับบูรณนิเทศแนะนำการใช้ห้องสมุดและการร่วมกิจกรรมที่ครูและบรรณารักษ์จัดขึ้นในแต่ละครั้ง โดยบรรณารักษ์เป็นผู้แนะนำ

2.1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนในแต่ละครั้งให้นักเรียนได้ทราบ

2.1.3 ครูอธิบายความรู้พื้นฐานของเรื่องที่จะเรียนในแต่ละครั้ง

2.1.4 ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมห้องสมุด ตามที่ครูและบรรณารักษ์ดำเนินการร่วมกัน ได้แก่

2.1.4.1 ชมภาพยนตร์

2.1.4.2 ชมสไลด์

2.1.4.3 ชมนิทรรศการ

2.1.4.4 ฟังนิทาน

2.1.4.5 การเล่าเรื่องหนังสือ

แต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้นจะใช้ดำเนินการสอนในแต่ละครั้งเท่านั้น ใช้เวลาศึกษา

ประมาณ 40 นาที

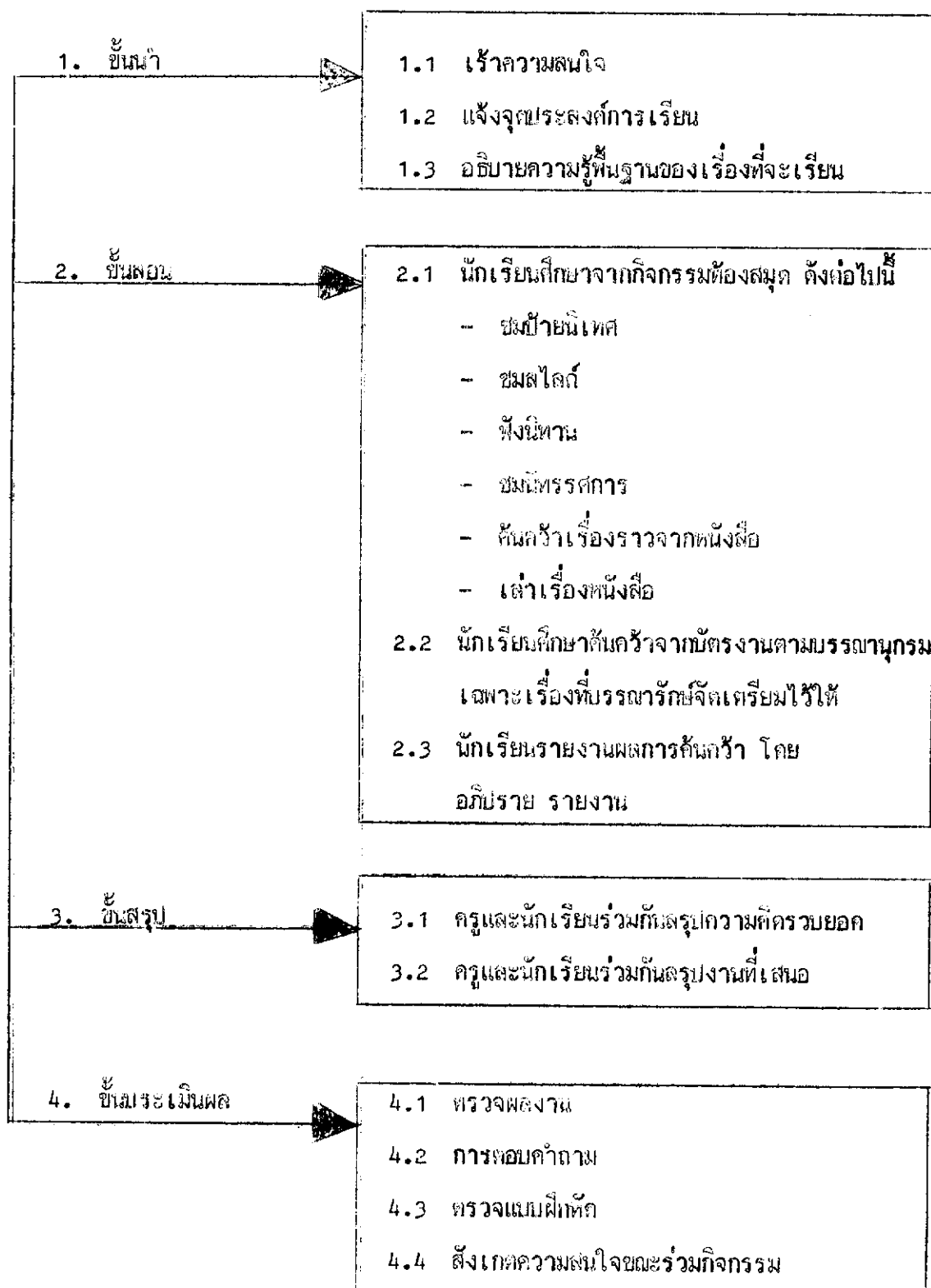
2.1.5 หลังจากให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมห้องสมุดแล้ว ครูมอบหมายงานให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยครูจะแจกบัตรคำสั่งให้ในแต่ละครั้ง

2.1.6 บรรณารักษ์จะแจกบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องที่จัดเตรียมไว้เพื่อให้นักเรียนค้นคว้าตามบรรณานุกรมที่จัดเตรียมไว้ ซึ่งหนังสือที่เกี่ยวข้องมีชุดละประมาณ 8 - 10 เล่ม ในระหว่างที่นักเรียนค้นคว้าครูและบรรณารักษ์จะคอยให้คำแนะนำช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

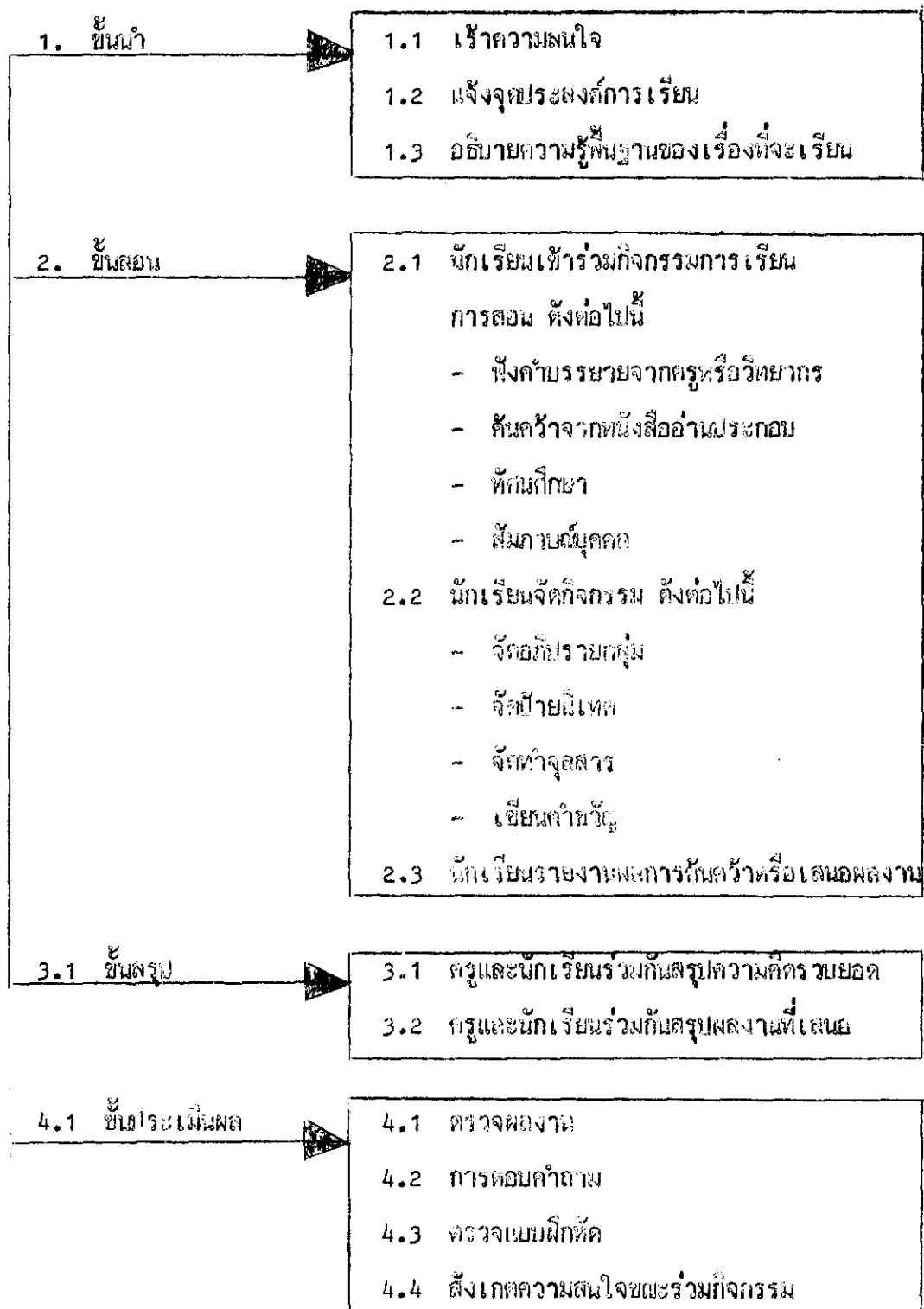
2.1.7 ครูให้นักเรียนเสนอผลงานของตน ซึ่งบางครั้งก็จัดเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลแล้วแต่ความเหมาะสมในแต่ละครั้ง

2.1.8 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย

2.2 กลุ่มควบคุม ได้รับการสอบโดยวิธีปกติตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้เนื้อหา การแบ่งเนื้อหา เวลาในการใช้สอน เช่นเดียวกับที่ใช้ในแผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด แผนการสอนปกติประกอบด้วย ความคิดรวบยอด จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์ และการประเมินผล กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ดำเนินการตามแผนการสอน ได้แก่ อธิบาย บรรยาย ชักถาม ให้นักเรียนค้นคว้าในห้องสมุด การจัดป้ายนิเทศ การจัดทำจุลสาร การจัดทัศนศึกษา ซึ่งในแต่ละครั้งใช้วิธีการสอนหลาย ๆ อย่างประกอบกัน

ภาพประกอบ 3 สรุปขั้นตอนการสอนโดยใช้กิจกรรมต้องสรุป

ภาพประกอบ 4 ^๕สรุปขั้นตอนการสอนโดยวิธีปฏิบัติ

3. หลังจากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้รับการทดลองจนเสร็จสิ้นลงแล้วจึงดำเนินการต่อไปนี้

3.1 ทำการทดสอบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวิเศษสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนำคะแนนที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 ใช้แบบสอบถามความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม สอบถามนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำคะแนนที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. ในการกำหนดวันให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยใช้เวลาทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ 3 วัน จำนวน 9 ครั้ง ครั้งละ 4 คาบ เป็นเวลาทั้งสิ้น 36 คาบ ช่วงเวลาที่ใช้ในการทดลองสอดคล้องตาราง 3

ตาราง 3 แสดงช่วงเวลาที่ใช้ในการทดลองสอน

วัน/เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
สัปดาห์	8.00-9.20	8.00-9.20	8.00-9.20	8.00-9.20	8.00-9.20
1	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
2	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
3	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
4	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม		

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสององค์ประกอบ (Two-way analysis of variance)

2. เปรียบเทียบคะแนนความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสององค์ประกอบ (Two-way analysis of variance)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาค่าเฉลี่ย (mean) ของคะแนนโดยใช้สูตร (ถ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2528 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนข้อมูล

2. หาค่าความแปรปรวนของคะแนน (variance) โดยใช้สูตร (ถ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2528 : 63)

$$s^2 = \frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ s^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน
 ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คำนวณจากสูตร Kuder - Richardson 20 (ถ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2528 : 168)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right\}$$

- เมื่อ n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 p แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำได้}}{\text{จำนวนคนที่ทำผิด}}$
 q แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ คือ $1 - p$
 s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือวัดนั้น

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) จากสูตร (ดูใน ถายยศ และ อังคณา สายยศ 2528 : 170 - 171) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

- เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 s_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
 s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือวัดทั้งฉบับ

5. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสององค์ประกอบ โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์วิริยะ 2527 : 283)

5.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างด้านแปรทางแถว (F)

$$F = \frac{MS_R}{MS_E}$$

5.2 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรทางคอลัมน์ (C)

$$F = \frac{MS_C}{MS_E}$$

5.3 การทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางแถวและทางคอลัมน์ (RC)

$$F = \frac{MS_{(RC)}}{MS_E}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา
	MS_R	แทน	ความแปรปรวนระหว่างแถว
	MS_C	แทน	ความแปรปรวนระหว่างคอลัมน์
	$MS_{(RC)}$	แทน	ความแปรปรวนระหว่างแถวและคอลัมน์
	MS_E	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

ถ้าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้วจึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ ตามวิธีการของ นิวแมน-คูลต์ (Winer. 1971 : 210 - 218)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ดังนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ตัวกลางเลขคณิต
S^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนน
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน distribution
df	แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
q	แทน ค่า q ในการแจกแจงของ q - statistic

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอนดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของนักเรียน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ปรากฏในการาง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากกลุ่มผู้ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
วิธีสอน	1	370.0170	370.0170	41.2064**
ระดับความสามารถทางการเรียน	2	1379.6340	689.8170	76.8205**
ปฏิสัมพันธ์	2	99.6331	49.8165	5.5477**
ความคลาดเคลื่อน	54	484.9000	8.9796	
รวมทั้งหมด	59	2334.1841		

F.01 (1,54) 7.12 ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

F.01 (2,54) 5.01

F.01 (2,54) 5.01

จากตาราง 4 แสดงว่า

1. นักเรียนที่เรียนโดยกิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อแสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มใดที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มใดจึงได้ทำการทดสอบคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman Keuls) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม		A ₂	A ₁
	$\bar{x}$	24.73	29.7
A ₂	24.73	--	5.03 ^{**}
A ₁	29.7		--
		r	2
$\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$		q.99(2,58)	3.76
		q.99(2,58)	2.057

^{**}มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เมื่อ A₁ แทน กลุ่มทดลอง

A₂ แทน กลุ่มควบคุม

จากตาราง 5 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนวิธีปกติ

2. วิธีสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดและวิธีสอนโดยวิธีปกติกับระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือวิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนส่งผลร่วมกันต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เพื่อแสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มใดที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องบุคคลสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ สูงกว่ากลุ่มใดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงได้ทำการทดสอบคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ โดยวิธีการนิวแมน-คูลส์ (Newman Keuls Test) ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระหว่าง
นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ

		A_2B_3	A_1B_3	A_2B_2	A_2B_1	A_1B_2	A_1B_1
	$\bar{X}$	18.1000	23.3000	28.0000	28.1000	29.7000	36.1000
A_2B_3	18.1000	--	5.2000**	9.9000**	10.0000**	11.6000**	18.0000**
A_1B_3	23.3000		--	4.7000**	4.8000**	6.4000**	12.8000**
A_2B_2	28.0000			--	0.1000	1.7000	8.1000**
A_2B_1	28.1000				--	1.6000	8.0000**
A_1B_2	29.7000					--	6.4000**
A_1B_1	36.1000						--
r			2	3	4	5	6
$\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$	$\alpha_{.95}(r, 54)$		2.86	3.44	3.77	4.04	4.23
	$\alpha_{.95}(r, 54)$		2.71	3.26	3.59	3.83	4.01
$\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$	$\alpha_{.99}(r, 54)$		3.82	4.37	4.70	4.93	5.11
	$\alpha_{.99}(r, 54)$		3.62	4.14	4.45	4.67	4.84

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อ A_1, A_2

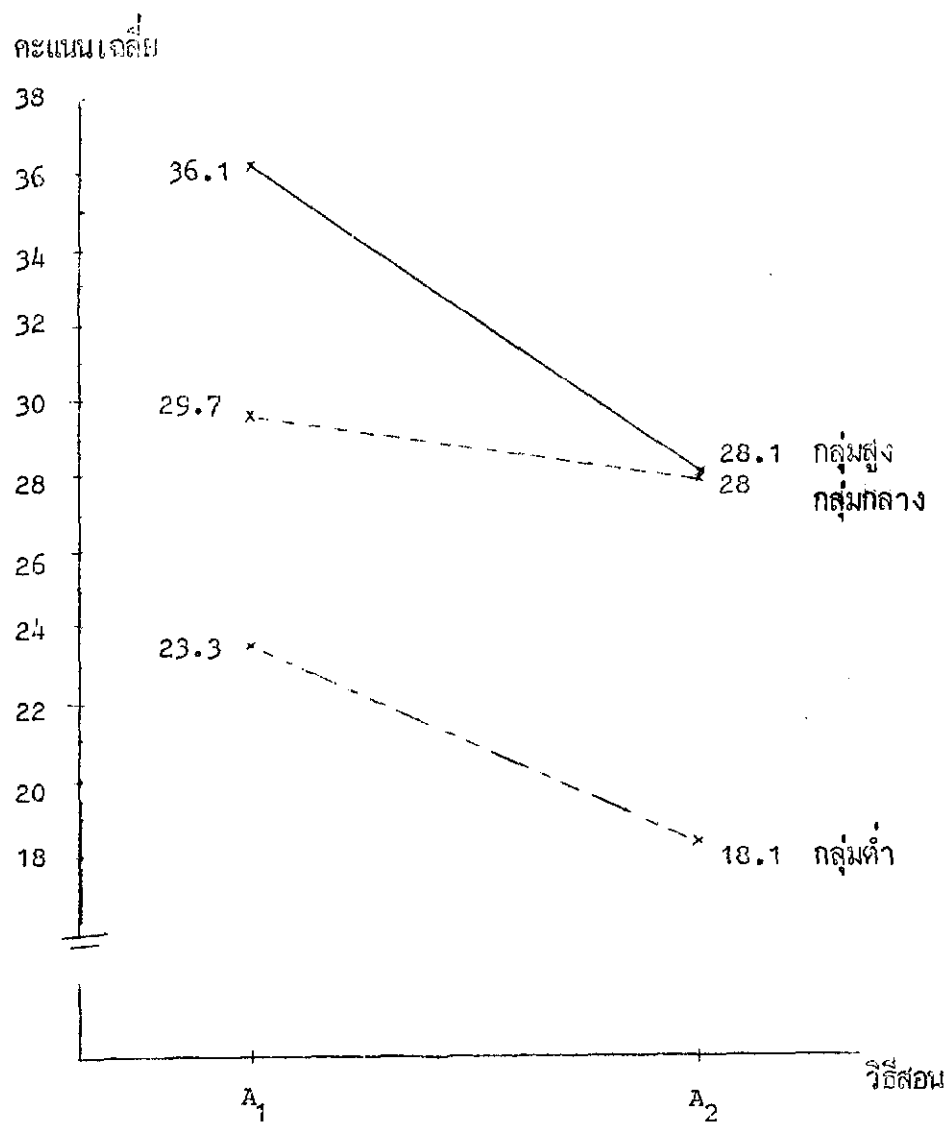
แทน การสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด การสอนโดยปกติ
ตามลำดับ

B_1, B_2 และ B_3 แทน กลุ่มนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง
ปานกลาง ต่ำ ตามลำดับ

นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยวิธีปกติที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีเดียวกัน ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลาง

เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ จำแนกตามระดับความสามารถทางการเรียน ได้ชัดเจนขึ้น จึงนำคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอในลักษณะของกราฟเส้นตรง

ปรากฏผลดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แสดงคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนจำแนกตามระดับความสามารถทางการเรียน

จากภาพประกอบ 5 จะเห็นว่า กราฟเส้นตรงไม่ขนานกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนส่งผลร่วมกันต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม
ของนักเรียน

การเปรียบเทียบคะแนนความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของนักเรียนใน
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ
ปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของนักเรียน
ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ

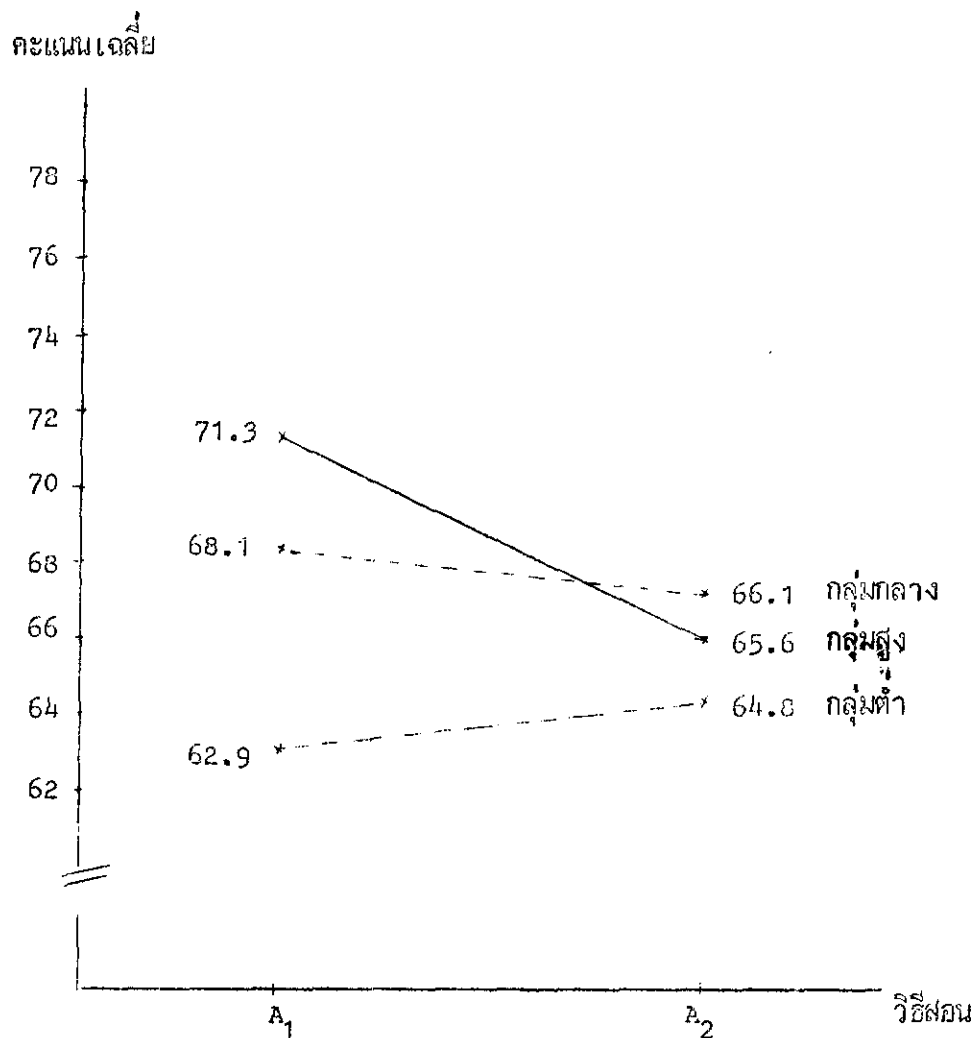
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
วิธีสอน	1	56.067	56.067	1.095
ระดับความสามารถทางการเรียน	2	223.634	111.817	2.185
ปฏิสัมพันธ์	2	144.432	72.216	1.411
ความคลาดเคลื่อน	54			
รวมทั้งหมด	59	3186.93		

จากตาราง 7 แสดงว่า

1. นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติมีความสำคัญ
ในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ
นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติจะมีความสำคัญในคุณค่า
ของมรดกทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

2. วิธีสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดและวิธีสอนโดยวิธีปกติกับระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนไม่ได้ส่งผลร่วมกันทำให้ผู้เรียนเกิด ความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมระหว่าง นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ จำแนกตามระดับความสามารถทางการเรียนได้ชัดเจนขึ้น จึงนำคะแนนเฉลี่ยของความสำนึกในคุณค่าของมรดก ทางวัฒนธรรมเสนอในลักษณะของกราฟเส้นตรง ปรากฏผลดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แสดงคะแนนเฉลี่ยของความเข้าใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมจำแนกตามระดับความสามารถทางการเรียน

จากภาพประกอบ 6 จะเห็นว่ากราฟเส้นตรงตัดกันแต่อยู่ในระดับที่น้อยมาก ไม่อยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้ในทางสถิติซึ่งแสดงให้เห็นว่าวิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนไม่ได้ส่งผลร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนส่งผลร่วมกันต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติมีความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนไม่ได้ส่งผลร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลโดยสรุป ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับวิธีปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับวิธีปกติ

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน
3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติจะมีความสนใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน
4. วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2529 ภาคเรียนที่ 1 ของโรงเรียนเมืองเลย ซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีความพร้อมในด้านการจัดห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร วารสาร และหนังสืออ่านประกอบ

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528 ของโรงเรียนเมืองเลย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย จำนวน 60 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มตามระดับชั้น จากนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูงปานกลาง และต่ำ แล้วสุ่มอย่างง่ายให้ได้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด จำนวน 9 แผน เรื่องบุคคลสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ในหน่วยชาติไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. แผนการสอนโดยวิธีปกติ จำนวน 9 แผน เรื่องบุคคลสำคัญ และโบราณสถาน โบราณวัตถุ ในหน่วยชาติไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยชาติไทย เรื่องบุคคลสำคัญ และโบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ได้วิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 27 เปอร์เซนต์ และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder Richardson 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77
4. แบบสอบถามวัดความสนใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ได้วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในขณะเข้ากะตอนเรียนตามปกติ โดยสอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้เวลาสอนเท่ากันคือ กลุ่มละ 9 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 20 นาที (4 คาบ) ซึ่งแบ่งสอนสลับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็นเวลา 3 สัปดาห์ 3 วัน ใช้เนื้อหาเดียวกัน คือ หน่วยชาติไทย เรื่องบุคคลสำคัญ โบราณสถานและโบราณวัตถุ แต่วิธีสอนแตกต่างกันดังนี้

- 1.1 กลุ่มทดลองสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด โดยดำเนินการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
- 1.2 กลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีปกติ โดยดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องบุคคลสำคัญ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และวัดความสนใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม โดยใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. ตรวจสอบและให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามวัดความสนใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสององค์ประกอบ (Two - way analysis of variance)
2. เปรียบเทียบความสนใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีระดับความสามารถทางการเรียนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสององค์ประกอบ (Two - way analysis of variance)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับวิธีปกติ จากกลุ่มผู้ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ปรากฏผลดังนี้
 - 1.1 นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ

1.2 วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนรู้ส่งผลร่วมกันต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. จากการเปรียบเทียบความเข้าใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับวิปกติ จากกลุ่มผู้ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ปรากฏผลดังนี้

2.1 นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิปกติ มีความเข้าใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

2.2 วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนไม่ได้ส่งผลร่วมกันให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

อภิปรายผล

1. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับวิปกติจากกลุ่มผู้ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ผลการวิจัยพบว่า

1.1 นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชิต ทองรัตน์ (ประชิต ทองรัตน์ 2525 : 48) พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณี หนีทอง (พรณี หนีทอง 2526 : 49) พบว่านักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนปกติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงศรี อินทร์ักษ์ (ทรงศรี อินทร์ักษ์ 2527 : 46) พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนปกติ

จากผลการวิจัยที่ข้างมาแล้วซึ่งมีผลสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ จึงสรุปได้ว่า การใช้ห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนตามปกติ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

1.1.1 การเรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด เป็นวิธีการสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การเล่นเกม การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายนิเทศการฉายสไลด์ ฯลฯ กิจกรรมดังกล่าวล้วนแต่เป็นสื่อการเรียนการสอนทั้งสิ้น สื่อการเรียนการสอนเหล่านี้มีคุณค่าต่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้โดยปริมาตรที่มากขึ้นในเวลาที่กำหนด ทำให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนจำ ประทับความรู้ลึกและทำกิจกรรมได้เร็วและดีขึ้น (เป็รื่อง กุมุท 2519 : 4)

1.1.2 การเรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด เป็นการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงจากการสอนแบบเดิมที่ผู้ครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นยิคนักเรียนเป็นศูนย์กลางของห้องเรียน ซึ่งเป็นการลดบทบาทของครูมาเป็นผู้แนะนำและร่วมสรุปเนื้อหาในบทเรียน

1.1.3 นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองตลอดเวลา และมีโอกาสดูค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทำให้มีความรู้กว้างขวางและเข้าใจเนื้อหามากขึ้น

1.1.4 นักเรียนมีโอกาสศึกษาค้นคว้าจากบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องที่บรรณารักษ์จัดเตรียมไว้ให้ ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตรงประเด็น ไม่เสียเวลา จึงมีผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

1.1.5 นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้เนื้อหาจากกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นพื้นฐานก่อนแล้ว จึงได้ศึกษาเพิ่มเติมจากหนังสืออ่านประกอบตามบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้มากและชัดเจนขึ้น

1.1.6 บรรณารักษ์ในการเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง มีการอภิปรายซักถามกันได้ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ในระหว่างที่เรียนนักเรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถอยู่ตลอดเวลาจึงไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน

ด้วยเหตุนี้การสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดจึงช่วยลดบทบาทครูผู้สอนให้น้อยลง ทำให้ห้องสมุดกลายเป็นแหล่งการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

1.2 วิธีสอนกับระดับความสามารถทางการเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไรมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนส่งผลร่วมกันต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่านักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ เรียนจากวิธีสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดแล้ว ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลางและต่ำ และนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่ำ นอกจากนี้ยังพบอีกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยวิธีปกติที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลาง และต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยวิธีปกติที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่ำ ผ่านกลุ่มที่เรียนโดยวิธีปกติที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูงและปานกลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่ำ นั่นคือวิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนส่งผลร่วมกันทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน จากผลการวิจัยทำให้ทราบวิธีสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดเหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูและบรรณารักษ์ร่วมกันจัดขึ้น เป็นกิจกรรมที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมได้เท่าเทียมกัน โดยทุกคนจะมีอัตราการเรียนรู้ตามความสามารถของตน โดยทั่วไปเด็กที่มีความสามารถทางการเรียนสูงจะมีความอยากรู้อยากเห็น มีสมาธิในสิ่งที่สนใจ สามารถอ่านและสะกดคำได้เร็ว มีความสามารถในการเปรียบเทียบเหตุผล (สุภากร ราชากรกิจ 2515 : 289) ส่วนนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำจะร่วมกิจกรรมได้ดีเฉพาะกิจกรรมที่ง่าย ความสามารถในการอ่านและการสะกดคำช้า ซึ่งมีความจำเป็นในการเรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดจึงส่งผลให้เรียนรู้ช้ากว่าเด็กที่มีความสามารถทางการเรียนสูง และปานกลาง

2. จากการเปรียบเทียบความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับวิธีปกติ จากกลุ่มผู้ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ผลการวิจัยพบว่า

2.1 นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ มีความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติจะมีความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก

2.1.1 การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่สามารถสร้างและส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ แต่จะต้องใช้เวลาที่นานพอสมควร เนื่องจากการทดลองครั้งนี้ใช้เวลาเพียง 3 ปีคาบ 3 วัน จึงอาจทำให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

2.1.2 การสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดเป็นการสอนที่ครูและบรรณารักษ์ ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ เช่น การจัดป้ายนิเทศ การฉายสไลด์ การจัดนิทรรศการ ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นวิธีการสร้างหรือให้แบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน เป็นการดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกยอมรับ เห็นคล้อยตามกับความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม (เมธี ปิลันธนาพันธ์ 2526 : 45) ส่วนการสอนโดยวิธีปกติเน้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้ผู้เรียนเป็นการบรรยาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปราย ซักถามอย่างเสรี นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีโอกาสจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง จึงเป็นผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกยอมรับ มีความสำคัญต่อคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

2.1.3 การสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดและการสอนโดยวิธีปกติ อาจจะขาดการตอกย้ำให้ผู้เรียนเกิดความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ขึ้นตอนของการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะก่านิยมอาจทำได้ดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2526 : 12)

2.1.3.1 การสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
ซึ่งจะเป็นรากฐานแห่งการสร้างควาเข้าใจร่วมกันและกัน

2.1.3.2 การให้ตัวอย่างหรือการเสนอแนะตัวแบบต่าง ๆ
เป็นการกระตุ้นเร้าใจให้ผู้เรียนได้แนวคิด และเกิดการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์

2.1.3.3 เปิดกระบวนการวิเคราะห์ สรุป อธิบายและ
ประเมินคุณค่าจากสิ่งที่ได้ศึกษาอย่างมีเหตุผลเชิงวิพากษ์การรองรับ

2.1.3.4 การให้แรงเสริม และสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียน
ประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

2.1.3.5 การปฏิบัติอยู่เสมอจะเป็นสิ่งทำให้ผู้เรียนเกิด
ความเคยชิน อันจะพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะและค่านิยมในตัวผู้เรียนต่อไป

2.1.4 การสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดและการสอนโดยวิธีปกติ
ไม่เน้นให้ผู้เรียนมีการตัดสินใจที่จะกระทำด้วยเหตุผลของตนเป็นเพียงการเสนอตัวแบบให้
ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งในการสอนค่านิยมโดยตรงนั้น เราไม่สามารถสอนให้แต่สามารถจัด
กระบวนการที่จะนำไปสู่ค่านิยมที่ถูกต้องที่พึงประสงค์ได้โดยให้โอกาสในการเลือก วินิจฉัย
เห็นคุณค่าและตัดสินใจที่จะกระทำด้วยเหตุผลของตนเอง (Simon and Orls. 1977 :
22) จึงส่งผลให้ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดและ เรียนโดยวิธีปกติมีความสำนึก
ในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

2.2 วิธีสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดและวิธีสอนโดยวิธีปกติกับระดับความ
สามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ นั่นคือ
วิธีสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดและวิธีสอนโดยวิธีปกติกับระดับความสามารถทางการเรียนสูง
ปานกลาง ต่ำไม่ได้ส่งผลร่วมกันทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม
โดยพิจารณาจากวิธีสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดและวิธีปกติทำให้ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถ
ทางการเรียนต่างกันมีความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า
น่าจะมีตัวแปรอื่นที่จะส่งผลทำให้ความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของผู้เรียนแตกต่างกัน
กัน ดังต่อไปนี้

2.2.1 การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ครอบครัวมีส่วนในการปลูกฝัง
และส่งเสริมให้เด็กมองเห็นความสำคัญในเรื่องคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การปลูกฝัง
ให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านการรักษาสาธารณสมบัติ ปึงคือ เป็นการปลูกฝังวิธีอนุรักษ์

มรดกทางวัฒนธรรมได้เช่นกัน การปลูกฝังจากทางบ้านที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ลิคโกนา (Lickona. 1976 : 26) ที่กล่าวว่า ความเจริญทางด้านจิตใจและทัศนคติ ของบิคารามารามีส่วนเกี่ยวข้องกับความเจริญทางจิตใจ และทัศนคติของบุตร ทั้งนี้เพราะ บิคารามาราย่อมเป็นผู้ที่ถ่ายทอดลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะของตนให้แก่เด็ก อีกคนหนึ่ง

2.2.2 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงมักจะให้เวลาในการปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในด้านต่าง ๆ แก่เด็กน้อยกว่าเด็กที่ผู้ปกครอง มีการศึกษาต่ำ ซึ่งมักจะประกอบอาชีพอยู่กับบ้านมากกว่าที่จะไปประกอบอาชีพนอกบ้าน (สวนา พรพัฒน์กุล 2520 : 60) .

2.2.3 ความแตกต่างของสถานที่อยู่ เด็กที่อยู่นอกเมืองจะมีความ สำนึกในการเห็นผลเมืองที่สูงกว่าเด็กที่อยู่ในเมือง (เชื้อสุริยะ โคตรธิน 2527 : 61) เด็กที่อาศัยอยู่นอกเมืองจะเป็นพวกที่เชื่อถือ ยึดมั่นและปฏิบัติตามแบบอย่างของวัฒนธรรมได้ดี กว่าพวกที่อยู่ในเมือง ซึ่งเด็กที่อยู่ในเมืองมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับอิทธิพลจากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพล ต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมของเด็กที่อาศัยอยู่ในเมืองมาก สอดคล้องกับ ชนิดา รักษ์พลเมือง (ชนิดา รักษ์พลเมือง 2525 : 139) ได้กล่าวไว้ว่า สังคมบางแห่งจะมี อัตราการเปลี่ยนแปลงไม่เท่ากัน กล่าวคือ สังคมที่มีลักษณะโดดเดี่ยว (Isolated Societies) จะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงช้า เพราะมีโอกาสได้รับข่าวสารและทรัพยากร จากภายนอกน้อย

2.2.4 ลักษณะของครอบครัว ครอบครัวแบบขยายหรือครอบครัวเดี่ยว น่าจะมีผลต่อการปลูกฝังความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ครอบครัวขยายมักจะมีผู้อาวุโส เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย อาศัยอยู่เป็นหลักของครอบครัว ซึ่งมีโอกาสที่จะอบรมสั่งสอน ปลูกฝังบุตรหลานให้มากกว่าครอบครัวเดี่ยว ซึ่งเป็นครอบครัวสมัยใหม่ เวลาที่อยู่ใกล้ชิดกับ บุตรหลานมีน้อย โอกาสที่จะปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ จึงมีน้อยตามไปด้วย

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้

1. ในการเรียนกลุ่มทดลองซึ่งผู้เรียนเรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด ผู้เรียนให้ความสนใจ กระตือรือร้นในกิจกรรมการหาข้อมูลมากที่สุด เพราะเป็นบรรยากาศแห่งการทำหาความสามารถของนักเรียนแต่ละคน และเป็นการประเมิณว่านักเรียนมีความรู้ในเนื้อหา มากน้อยเพียงใด จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง
2. ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูงมีความกระตือรือร้นในการศึกษา จากกิจกรรมที่จัดให้มากกว่าผู้เรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลาง และต่ำ โดยเฉพาะการค้นคว้าจากหนังสืออ่านประกอบ ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง จะสามารถอ่านและสรุปใจความได้รวดเร็ว
3. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ทำการทดสอบก่อนเรียนจึงเป็นผลให้ผู้วิจัยไม่ทราบพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ เช่น ศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบ ความสามารถในการอ่าน เป็นต้น เนื่องจากการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ดังนั้นคุณสมบัติที่จำเป็นที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้คือ ความรับผิดชอบ นอกจากนั้นความสามารถในการอ่านของผู้เรียนยังเป็นตัวแปรหนึ่งที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด เนื่องจากถ้าผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเร็วก็จะสามารถศึกษาค้นคว้าได้รวดเร็วและค้นคว้าได้ปริมาณมากกว่าผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านช้า
2. ควรมีการวิจัยหาวิธีสอนที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมสูงกว่าการเรียนปกติ

3. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนที่สังกัดที่อยู่ต่างกัน ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน อาชีพผู้ปกครองต่างกัน

4. ควรใช้ระยะเวลาในการวิจัยเกี่ยวกับความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมให้มีระยะเวลานานพอสมควร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กองวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องวัฒนธรรม สื่อการค้า 2512,

95 หน้า

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ จิตวิทยาการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 ศรีเคhya 2528, 274 หน้า

กรมศึกษาธิการ การอนุรักษ์มรดกไทย อมรินทร์การพิมพ์ 2529, 72 หน้า

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน กองวิชาการ โครงการห้องสมุด

โรงเรียนประถมศึกษา ไทยวัฒนาพานิช 2527, 119 หน้า

_____ ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ (ฉบับย่อ)

ม.ป.ท. 2528 อัดสำเนา

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน การศึกษากับการสืบทอดและส่งเสริมวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์ 2527, 60 หน้า

จุฑามาศ สุวรรณโคตร "การใช้ห้องสมุดในการสอน" สามัคคีศึกษา 13 : 43 - 46

พฤศจิกายน 2519

จรรยา สุวรรณพิทักษ์ และคณะอื่น ๆ ความสำคัญของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง

ทางสังคมและวัฒนธรรม รายงานการวิจัย ฉบับที่ 27 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 104 หน้า

ฉวีลักษณ์ บุญสะอาดจันท์ รูปแบบที่ควรจะเป็นของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายงานวิจัย ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2528, 190 หน้า

เฉลิมศรี เติระการ การใช้ประโยชน์ห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษาโครงการทดลอง

หลักสูตร พุทธศักราช 2521 ธีรบุญนิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2525, 108 หน้า อัดสำเนา

ชม ภูมิภาส เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา ประสานมิตร 2524, 387 หน้า

ชนิตา รักพลเมือง สังคมวิทยาการศึกษา เอกสารประกอบการศึกษาจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย 2525, 183 หน้า

ชวาล แพร์ตกุล เทคนิคการเขียนข้อสอบ พหุวิทยาการ 2520, 407 หน้า

เทคนิคการวัดผล ไทยวัฒนาพานิช 2516, 434 หน้า

ชูศรี วงศ์ธนะ เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 2 เจริญผล 2527,
370 หน้า

แบบแผนการทดลองและสถิติ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2528, 309 หน้า อัดสำเนา

เชื้อสุริยะ โคตรธิน การเปรียบเทียบความสำคัญในความเป็นพลเมืองระหว่างลูกชาวนอนพพ
กับลูกชาวไทยที่มีเชื้อชาติไทยในจังหวัดสกลนคร ปรินฎาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 81 หน้า อัดสำเนา

ทองเคื่อน พันธุมาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์จันท์ จริยธรรมของเยาวชนไทย
การศาสนา 2520, 339 หน้า

ทรงศรี อินทร์ เปรียบเทียบผลการเรียนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้
กิจกรรมห้องสมุดกับการสอนปกติ ปรินฎาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2527, 112 หน้า อัดสำเนา

ทรงศนียา กัลยาณมิตร "การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน : หลักการและระเบียบวิธีการ
จัดห้องสมุด บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารห้องสมุด" จันทร์เกษม
160 : พฤษภาคม - มิถุนายน 2524

นวัตรกรรม, ฝ่าย แบบฝึกกิจกรรมกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ประสานมิตร ม.ป.ป. 217 หน้า

ประชิด ทองรัตน์ ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้
วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ผ.2) โดยการใช้ห้องสมุดในการสอน
กับการสอนปกติ ปรินฎาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2525, 105 หน้า อัดสำเนา

เป็รื่อง กุมุท บทเรียนแบบโปรแกรมกับเครื่องสอน 2519, 81 หน้า อัดสำเนา

พรชัย รอกสมจิตร ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของแก่นักเรียน
ชั้นประถมศึกษาที่อยู่ในสถานสงเคราะห์และที่อยู่ในครอบครัวปกติในกรุงเทพมหานคร
 ปรินญาณันท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 88 หน้า
 อักสำเนา

พรรณิ หนึ่งทอง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและความพึงพอใจ
ในการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ห้องสมุดในการสอน
กับการสอนปกติ ปรินญาณันท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2526, 122 หน้า อักสำเนา

พวา พันธุ์เมฆา ห้องสมุดโรงเรียน ทฤษฎีและปฏิบัติ อักษรสยามการพิมพ์ 2525,
 232 หน้า

พันธุ์ทิพา เมฆบุรณ การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514, 150 หน้า อักสำเนา

พันธุ์ทิพา ทลายเดชะบุญ การใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนภาษาไทยระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิต กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย 2519, 109 หน้า อักสำเนา

เพราพรรณ โกมลมาลย์ "ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต"
สารพัฒนาหลักสูตร 24 : 38 - 39 กันยายน 2526

มานิช ตันชวนิชย์ "ครูกับการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์" ศึกษาศาสตร์ 7 : 2
 กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2526

เมธี บิสันธมานนท์ "วิธีการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม" คุรุปริทัศน์ 8 : 2
 กุมภาพันธ์ 2526

แม้นมาศ ชาลิต และ ศิริจันทร์ ช่วงโชติ คู่มือบรรณารักษ์ศาสตร์ 2 เกษตรบรรณกิจ
 2511, 796 หน้า

แมรี พิศอก คักลาส ห้องสมุดโรงเรียนประถมและบริการ แปลโดย รุ่งจวน
 อินทรกำแหง ร.ศ.พ. 2508

รัฐฉวน อินทรกำแหง, คุณ และ นวลจันทร์ รัตนการ ห้องสมุดโรงเรียน มหาวิทยาลัย
รามคำแหง 2511, 153 หน้า

_____ ห้องสมุดโรงเรียน พิมพ์ครั้งที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2524, 175 หน้า

รัตนา กำภูนเต็ก ปรัชญาคืออะไร อมรินทร์การพิมพ์ 2523, 137 หน้า

รุ่งโรจน์มณี "ห้องสมุดกับการเรียนการสอน" ประชาบาล 12 : 27 - 29

กุมภาพันธ์ 2523

ล้วน สายยศ และคนอื่น ๆ แบบทดสอบกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
วัฒนาพานิช 2527, 147 หน้า

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ทักษาพร 2523, 314 หน้า

วาทิ ฐานวงศ์คานติ กิจกรรมห้องสมุด พัฒนา 2511, 114 หน้า

วิชัย วงษ์ใหญ่ "กระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวกับคำนิยาม" ประชาศึกษา พฤศจิกายน 2526

วิภา สุประคิษฐ์ ณ อยุธยา การใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2516, 92 หน้า อัดสำเนา

วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์ ศึกษาคำนิยามที่ปรากฏในหนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 รายงานการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
วิทยาลัยครูสงขลา 2527, 276 หน้า

วีระ อัมพันธ์สุข ความเป็นไทย ม.ป.ท. 2526, 386 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ การประเมินผลการศึกษา กุรุสภา 2521,
106 หน้า

_____ เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ในสมคประจำชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
กุรุสภา 2526, 253 หน้า

_____ แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พิมพ์ครั้งที่ 2 กุรุสภา
2525, 238 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพฯ 2526, 515 หน้า

หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมวดบ้านเมืองของเราและประเทศ

เพื่อนบ้าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ 2526, 154 หน้า

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ 2525,

368 หน้า

สมเกียรติ ปัทมพร การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เอกสารวัดผลการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 173 หน้า

สมจิต พรหมเทพ การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิด และความสามารถในการใช้

ห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเทพมงคลนาค นครหลวงกรุงเทพธนบุรี ซึ่งอยู่ในโครงการ

ส่งเสริมการอ่านและการสอนการใช้ห้องสมุด ปริณิธานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา

ประสานมิตร 2515, 77 หน้า อัดสำเนา

สมบุญ ภู่นวล การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ พิมพ์ครั้งที่ 4 ขารมีการพิมพ์

2525, 350 หน้า

สวณา พรพิณกุล ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองไทย รายงานการวิจัย ฉบับที่ 22

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520,

79 หน้า

สายหยุด จำปาทอง "ห้องสมุดกับการพัฒนาการเรียนการสอน" คุรุปริทัศน์ 2 : กุมภาพันธ์

2526

สันต์ ธรรมบำรุง เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 140 หน้า

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย สาขาศึกษาศาสตร์ เอกสารการสอนชุดวิชาวรรณกรรม

ประถมศึกษา หน่วยที่ 1 - 7 2526, 476 หน้า

สุชา จันทน์เฒ และ สุรางค์ จันทน์เฒ จิตวิทยาในห้องเรียน โอเคียนสโตร์

2521, 186 หน้า

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ บรรณารักษศาสตร์มูลหัตถ์ ไทยวัฒนาพานิช 2521

สุภากร รามารกิจ "ข้อสังเกตเกี่ยวกับเด็กเรียนช้าและเด็กเชาวน์เลิศ" หลักสูตรและ
การสอนระดับประถมศึกษา 289 - 291 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2515

สุมิตร คุณากร บรรณาธิการ หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ
สารมวลชน 2520, 294 หน้า

เสาวนิต ลาภานันท์ "การสอนโดยวิธีศึกษาให้กว้าง" จันทร์เกษม 146 : 3 - 9
มกราคม - กุมภาพันธ์ 2522

_____ "ห้องสมุดกับโรงเรียน" ห้องสมุด 21 : 4 - 5 - 6 กรกฎาคม - ธันวาคม
2520

แสงสุรีย์ กนกศิลป์ ความสำคัญในหน้าที่พลเมือง ลักษณะออกดีทั่วไปและความเกรงเกรียง
ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคเหนือ ปรินญาณันท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2519, 157 หน้า อุดรธานี

หทัย ตันหยง เอกสารการสอนค่านิยม ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2528 อุดรธานี

หวน พันธุพันธ์ มรดกศิลปกรรมสยาม กรุงเทพมหานคร 2516, 326 หน้า

อุบล บุญชู บริการของห้องสมุด ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
2525, 199 หน้า

อำนวย เลิศชัยนที คู่มือการสร้างข้อสอบและการประเมินผลการศึกษา อำนวยการพิมพ์
ม.ป.ป. 279 หน้า

Becker, Dale Engene. "Social Studies Achievement of Pupils in
Schools with Libraries and Schools without Libraries." Dissertaion
Abstracts. 31 : 2411 A, November 1970.

Carter, V. Good. Dictionary of Education. McGraw-Hill, New York
and London, 1945. 459 p.

Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing.
3rd, ed., New York, Harper, 1971. 752 p.

- Douglas, Mary Peacock. The Primary School Library and Its Service. Paris : Unesco, 1961.
- Fan, Chung Teh. Item Analysis Table. New Jersey, Education Testing Service, 1952. 32 p.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 3rd, ed., New York, McGraw-Hill, 1971. 492 p.
- Hale, Irine W. "The Influence of Library Service upon the Academic Achievement of twelfth Grade Students at Grestwood Senior High School, Chesapeake, Virginia." Educational Resources Information Center. 6 : 75, August, 1971.
- Harper, William Rainey. The Trend in Higher Education. Chicago University Press, 1965. 134 p.
- Hasting, Dorothy M.H. and Danial, Tanner. "The Influence of Library work in Improving English Language Skill at the High School Level", The Journal of Experimental Education. 31 : 405, Summer, 1963.
- Hilgard, Ernest R., Richard C. Atkinson and Rita L. Atkinson. Introduction to Psychology. 5th. ed., Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1971.
- Jay, Hilda Lease. "Increasing The Use of Secondary School Libraries as a Teaching Tool," Dissertation Abstracts. 31 : 2423 A, November, 1970.
- Kemp, Jerold E. Library Media Center. New York, McGraw-Hill 1980. 146 p.
- Knirk, F.G. and Childs J.W. Instructional Technology. New York, Holt, Rinehart and Winston. 1968. 279 p.
- Lickona, T. Introduction in Lickona, T (ed) Moral development and behavior. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1976. p. 1 - 28
- Lindon, R.A. Joint - use Libraries in Primary and Secondary Schools. Melbourne, Library Council of Victoria, 1983. 62 p.
- Lionel R. McColvin. Libraries for Children. London. Phoenix House, 1961.

Simon, Sidney B. and Olds, Sallyw. Helping Your Child Right From Wrong : A Guide to Values Clarification. New York, McGraw-Hill Book Company, 1977.

Wheasler, Lois J. Shaw. "A Comparison of Method of Teaching Social Studies Conducted in Six Fifth - Grade and Twelve Eight - Grade Classes in Albany Country School District No.1, Laramie, Wyoming," Dissertation abstracts. 38 : 5416 A, March 1978.

Winer, B.J. Statistical Principles in Experimental Design. 2nd. ed., New York, McGraw-Hill, 1971. 907 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย ทำอ่านมาจจำแนก

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามวัดความสำนึก

ในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 วิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง บุคคลสำคัญ ในราวศกานและโบราณวัตถุ ชั้นประถม-
 ศึกษานปีที่ 6 จำนวน 40 ข้อ

ข้อที่	p_H	p_L	p	r	ข้อที่	p_H	p_L	p	r
1	.93	.59	.78	.47	21	.81	.59	.71	.26
2	.93	.52	.75	.52	22	.85	.67	.76	.24
3	.84	.63	.74	.26	23	.42	.15	.28	.33
4	.93	.56	.77	.49	24	.51	.09	.28	.50
5	.93	.63	.80	.43	25	.66	.36	.51	.30
6	.96	.54	.79	.58	26	.87	.27	.59	.61
7	.84	.30	.58	.55	27	.81	.21	.51	.59
8	1	.51	.81	.72	28	.74	.56	.65	.20
9	.85	.67	.76	.24	29	.75	.15	.44	.60
10	.74	.30	.52	.44	30	.73	.12	.44	.65
11	.75	.39	.57	.37	31	.81	.39	.61	.44
12	.96	.51	.77	.60	32	.75	.21	.48	.54
13	.89	.48	.70	.48	33	.93	.48	.73	.55
14	.84	.60	.73	.29	34	.81	.27	.55	.54
15	.85	.41	.64	.47	35	.93	.39	.69	.61
16	.85	.41	.64	.47	36	.89	.70	.80	.28
17	.93	.56	.77	.49	37	.81	.39	.61	.44
18	.84	.60	.73	.29	38	.93	.48	.73	.55
19	.84	.33	.60	.52	39	.63	.15	.38	.50
20	.72	.42	.57	.31	40	.06	.05	.05	.04

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คำนวณจากสูตร

Kuder - Richardson (ลิวน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 168)

$$\begin{aligned}
 r_{tt} &= \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s^2_t} \right\} \\
 &= \frac{75}{75-1} \left\{ 1 - \frac{7.82}{32.91} \right\} \\
 &= 1.01 \times .77 \\
 &= .77
 \end{aligned}$$

ความเชื่อมั่น = .77

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามวัดความเข้าใจในคุณค่าของ
มรดกทางวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 ข้อ

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1	4.73	11	6.16
2	2.89	12	3.80
3	2.04	13	4.05
4	2.82	14	4.54
5	3.89	15	7.16
6	6.55	16	3.63
7	4.28	17	5.67
8	5.49	18	5.96
9	4.82	19	6.71
10	2.57	20	3.95

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม
โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) จากสูตร (ลัวน สายยศ และ
อังคณา สายยศ 2528 : 170 - 171) ดังนี้

$$\begin{aligned} r &= \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\} \\ &= \frac{20}{20-1} \left\{ 1 - \frac{13.09}{52.39} \right\} \\ &= .7896 \end{aligned}$$

ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = .7896

ภาคผนวก ข
แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด
แผนการสอนโดยวิธีภาคี

คำชี้แจงในการใช้แผนการสอน

บทบาทครูผู้สอน

1. ได้รับความสนใจและแนะนำการร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง
2. อธิบายความรู้พื้นฐานของเรื่องที่จะเรียนในแต่ละครั้ง
3. นำนักเรียนร่วมกิจกรรมในห้องสมุด

บทบาทบรรณาธิการ

1. ประเมินเทคโนโลยีในการใช้ห้องสมุดกับนักเรียนก่อนเริ่มการเรียนการสอน
2. จัดเตรียมกิจกรรมห้องสมุดในแต่ละครั้งได้แก่
 - 2.1 เล่านิทานประกอบภาพวาดเรื่อง กีกกลาง
 - 2.2 หนังสือนิทานเรื่อง เที้ยวเมืองโคราช ถมตามจำนวนนักเรียน
 - 2.3 ป้ายนิเทศประกอบการจัดนิทรรศการเรื่อง 200 ปี ของสุนทรภู่
 - 2.4 ป้ายนิเทศ เรื่อง ทนไทยตัวอย่างปี 2527 นายสังคม ทองมี
 - 2.5 ฉายสไลด์เรื่อง โบราณวัตถุที่สำคัญของไทย ประกอบคำบรรยาย
 - 2.6 ฉายสไลด์เรื่อง ปูนียสถานที่สำคัญของไทย ประกอบคำบรรยาย
 - 2.7 จัดป้ายนิเทศ เรื่อง โบราณสถานของไทย
 - 2.8 จัดป้ายนิเทศ เรื่อง ปูนียวัตถุที่สำคัญของไทย
 - 2.9 จัดนิทรรศการเรื่อง การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม โดยจัดป้ายนิเทศ

และฉายสไลด์ประกอบคำบรรยาย

3. จัดทำบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องพร้อมกับเตรียมหนังสือไว้ในแต่ละครั้ง
4. ให้คำแนะนำแก่นักเรียนขณะที่ศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดในแต่ละครั้ง

แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 1 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 16 มิถุนายน 2529

ความคิดรวบยอด

บ้านเมืองจะอยู่รอดปลอดภัยได้เพราะคนในชาติช่วยกันปกป้องรักษาด้วยความกล้าหาญ
ความเสียสละ เราควรระลึกถึงวีรกรรมของคนไทยที่พร้อมพลีชีพเพื่อชาติมาแล้วและควรถือเป็น
แบบอย่าง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนอธิบายวีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทรได้
2. นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้รับจากวีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทรได้
3. นักเรียนเล่าเรื่องสื่อกลางได้

เนื้อหา

ประวัติ ท้าวเทพกระษัตรีเดิมชื่อจัน ท้าวศรีสุนทรเดิมชื่อนุ๊ก เป็นพี่น้องกัน คุณหญิง
จันผู้เป็นพี่สาวได้แต่งงานกับพระยาอลาง (นายภักดีบุตร) ส่วนคุณนุ๊กน้องสาวได้แต่งงานกับ
นายอาจ ชาวกรุงเทพฯ ทั้งสองตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านวัง เกาะกลาง คือจังหวัดภูเก็ตใน
ปัจจุบัน

วีรกรรม หลังจากพระยาอลางถึงแก่กรรมแล้ว พม่าได้ยกกองทัพเรือมาตีเมืองกลาง
เมื่อ พ.ศ. 2328 ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ท้าว
เทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทรได้ทำการป้องกันเมืองไว้ด้วยความสามารถ มิให้ข้าศึกเข้าโจมตี
เมืองกลางได้ ครั้นเสร็จสงคราม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้โปรด
เกล้าฯพระราชทานบรรดาศักดิ์ให้คุณหญิงจันเป็นท้าวเทพกระษัตรีและคุณนุ๊กเป็นท้าวศรีสุนทร
ชาวเมืองกลางพากันระลึกถึงวีรกรรมของท่านทั้งสองจึงได้สร้างอนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรี ท้าว
ศรีสุนทรไว้เป็นเกียรติแก่วีรกรรมทั้งสอง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูให้นักเรียนร้องเพลงคันทรี่ลูกไทย แล้วซักถามเกี่ยวกับบุคคล
ในเพลง
- 1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
- 1.3 ครูทบทวนเหตุการณ์เกี่ยวกับสงครามเก้าทัพ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิด

ศึกกลาง

2. ขั้นสอน

- 2.1 ครูเล่านิทานประกอบภาพเรื่อง ศึกกลางให้นักเรียนฟัง
 - 2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มให้ปฏิบัติตามบัตรคำสั่งดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 ศึกษาประวัติของท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร
 - กลุ่มที่ 2 ศึกษาวีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร
 - กลุ่มที่ 3 ให้นักเรียนตอบคำถามดังต่อไปนี้
 - (1) เหตุการณ์ตอนใดที่แสดงถึงวีรกรรมของท้าว
เทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร
 - (2) อนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทรมีความ
สำคัญอย่างไร
 - (3) วีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทรให้
ข้อคิดแก่นักเรียนอย่างไร
- แต่ละกลุ่มจะศึกษาค้นคว้าจากหนังสืออ่านประกอบที่บรรณารักษ์จัดเตรียมไว้
- 2.3 ให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมาเล่าเรื่องศึกกลางให้เพื่อนฟัง
- ### 3. ขั้นสรุป
- 3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการค้นคว้าของแต่ละกลุ่ม
 - 3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากวีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรี
และท้าวศรีสุนทร

สื่อการเรียนรู้

1. แผนภูมิเพลง หันตระกูลไทย
2. แผนภาพประกอบการเล่านิทาน เรื่องสีกกลาง จำนวน 15 ภาพ
3. นิทาน เรื่องสีกกลาง
4. หนังสืออ่านประกอบ ได้แก่

คณิตา เลขะกุล "สีกกลาง" อ.ส.ท. 25 : 8 มีนาคม 2528

บริหาร เทพธานี, พระ ประวัติชาติไทย ประจักษ์วิทยา 2512

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ เที่ยวเมืองไทย ตอนที่ 3 ภาคใต้

คุรุสภา 2515

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บ้านเมืองของเราและประเทศเพื่อนบ้าน คุรุสภา

2526 154 หน้า

สมถาวร ฝกุลทอง สีกกลาง คุรุสภา 2523 63 หน้า

สัมพันธ์ ก้องสมุทร วีรบุรุษ - วีรสตรี โอเคเอ็นส์ไตร์ 2526 468 หน้า

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการฟังเรื่องสีกกลาง
2. ตรวจผลงานกลุ่ม
3. พิจารณาความสามารถในการเล่าเรื่องของแต่ละคน
4. พิจารณาความถูกต้องของการตอบคำถามในขั้นสรุป

แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง ท้าวสุรนารี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 2 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 18 มิถุนายน 2529

ความคิดรวบยอด

บ้านเมืองจะอยู่รอดปลอดภัยได้ เพราะคนในอาณัติช่วยกันปกครองด้วยความกล้าหาญ ความเสียสละ เราควรระลึกถึงวีรกรรมของคนไทยที่พร้อมพลีชีพเพื่อชาติมาแล้วและควรถือเป็นแบบอย่าง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนเล่าเรื่องท้าวสุรนารีได้
2. นักเรียนอธิบายวีรกรรมของท้าวสุรนารีได้
3. นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้รับจากวีรกรรมของท้าวสุรนารีได้

เนื้อหา

ประวัติ คุณหญิงโมเกิดที่นครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2314 ในรัชสมัยของ พระเจ้าตากสินมหาราช เมื่ออายุได้ 25 ปี จึงได้เข้าคู่พิธมงคลกับเจ้าพระยามหินทรวิชิต (ทองคำ) ที่ปรึกษาราชการเมืองนครราชสีมา หรือพระยาสุรเสถียร

วีรกรรม เป็นวีรสตรีนำผู้หญิงและชาวเมืองนครราชสีมาจับอาวุธต่อสู้กับทหารลาวฆ่าทหารลาวตายไม่พิน ความกล้าหาญของคุณหญิงโมสามารถนำทัพกอบกู้อิสรภาพของชาวนครราชสีมาไว้ได้สำเร็จ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดให้สถาปนาคุณหญิงโมเป็น ท้าวสุรนารี เพื่อเป็นการยกย่องนับถือในคุณความดีของท้าวสุรนารีมาจึงได้สร้างอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีขึ้นในใจกลางเมืองนครราชสีมา

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ขั้นนำ

- 1.1 ให้นักเรียนดูรูปภาพท้าวสุรนารี แล้วซักถามเกี่ยวกับภาพ

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ครูทบทวนเหตุการณ์ในสมัยพระเจ้าวรวงศ์เธอเจ้าองค์อินทรีให้ตรงทำสงครามขยายอาณาเขตของชาติไทยจนกระทั่งสามารถยึดครองนครเวียงจันทน์ได้เก็บเมืองขึ้น

2. ขั้นสอน

2.1 ครูแจกบัตรคำสั่งให้นักเรียนในชั้นปฏิบัติตามดังนี้

บัตรคำสั่ง ให้นักเรียนอ่านหนังสือที่บรรณารักษ์จัดเตรียมไว้คนละ 1 เล่ม หลังจากนั้นให้นักเรียนออกไปเล่าเรื่องเกี่ยวกับหนังสือให้เพื่อนฟังโดยย่อ

2.2 ครูแจกบัตรคำถามให้นักเรียนทุกคน พร้อมกับรายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพื่อใช้ประกอบการค้นคว้า

บัตรคำถาม ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ใจความสมบูรณ์ที่สุด

1. ท้าวสุรนารีเดิมชื่อว่าอย่างไร เกิดที่เมืองอะไร
2. กษัตริย์ลาวที่เป็นสมุหนายกของไทยในสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวคือผู้ใด

เจ้าอยู่หัวคือผู้ใด

3. เพราะเหตุใดลาวจึงยกทัพเข้าไทย
4. ท้าวสุรนารีใช้กลยุทธ์อย่างไรจึงสามารถป้องกันเมืองไว้ได้
5. ท้าวสุรนารีมีคุณสมบัติดีอะไรบ้างในเรื่องใด
6. เมื่อกำจัดการแล้วคนไทยรวบรวมพรรคพวกตั้งค่ายอยู่ที่ใด
7. เพราะเหตุใดลาวจึงยกทัพเข้าเมืองนครราชสีมาได้โดยง่าย
8. อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีตั้งอยู่บริเวณใด มีความสำคัญอย่างไร

2.3 ให้นักเรียนรายงานผลการค้นคว้าโดยแสดงบทบาทสมมุติเหตุการณ์ที่แสดงถึงวีรกรรมสำคัญของท้าวสุรนารี

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องจากหนังสือและจากแสดงบทบาทสมมุติ

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากวีรกรรมของท้าวสุรนารี

สื่อการเรียนรู้

1. แผ่นภาพดาวสุรนาří
2. หนังสือประกอบการเล่าเรื่องหนังสือ คือ นิทานสำหรับเด็ก เรื่องดาวสุรนาří

จำนวน 30 เล่ม

3. หนังสืออ่านประกอบ ได้แก่

นครธม, สำนักพิมพ์ อนุสรณ์ระวีดิศาสตร์ไทย สมเด็จพระเทพฯ 2528

279 หน้า

ศึกษาริการ, กระทรวง กรมวิชาการ หนังสือเรียนสัปดาห์เตรียมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตุลาคม 2526 154 หน้า

สัมพันธ์ กองสมุทร วิบุรุษ - วีรสตรี โอเคชั่นสโตร์ 2526 468 หน้า

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการอ่านหนังสือที่บรรณารักษ์แจกให้
2. พิจารณาจากการสรุปเนื้อเรื่องจากหนังสือ
3. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรคำถามของนักเรียนทุกคน
4. พิจารณาการเสนอเนื้อเรื่องในรูปของการแสดงบทบาทสมมุติ
5. พิจารณาความถูกต้องของการสรุปข้อคิดในขั้นสรุป

แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง สุนทรภู่

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 3 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 20 มิถุนายน 2529

ความถี่รวมยอด

สุนทรภู่ได้รับยกย่อง เป็นกวีเอกทางกลอนสุภาพหรือกลอนแปด ถือเป็นอัจฉริยะทางการ
ประพันธ์ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกประวัติสุนทรภู่โดยย่อได้
2. นักเรียนบอกผลงานที่ดีเด่นของสุนทรภู่ได้
3. นักเรียนยกตัวอย่างสุภาพของสุนทรภู่ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันได้

เนื้อหา

ประวัติ สุนทรภู่เกิดเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2329 บิดา มารดาไม่ปรากฏนาม
บิดาเป็นชาวบ้านกร่ำ เมืองแกลง จังหวัดระยอง เมื่ออายุ 4 ปี บิดา มารดาแยกกันอยู่
บิดาออกบวช มารดามีสามีใหม่และเข้าไปเป็นนางนมของพระธิดาในกรมพระราชวังหลัง ได้ศึกษา
เล่าเรียนครั้งแรกในสำนักวัดชีปะขาวหรือวัดศรีสุดาราม มีนีสัยเจ้าอยู่ เคยถูกจำขังเพราะลอบรัก
ใคร่กับผู้หญิงในวัง เมื่อสิ้นโทษจึงเดินทางไปหาบิดาที่เมืองแกลงได้ตั้งนิราศเมืองแกลงเป็นเรื่องแรก

ในสมัยรัชกาลที่ 2 ได้เข้ารับราชการเป็นอาลักษณ์ เป็นกวีที่รัชกาลที่ 2 ทรงโปรดปราน
มาก ทรงแต่งตั้งให้เป็นขุนสุนทรโวหาร เมื่อสิ้นแผ่นดินรัชกาลที่ 2 ท่านเห็นว่ารัชกาลที่ 3 ไม่ทรง
โปรดปรานท่านจึงออกจากวังไปบวชเป็นพระ แต่มีนิสัยชอบดื่มสุรา เมมาเป็นประจำจึงต้องสึก แล้ว
ออกเดินทางเร่ร่อน เป็นช่วงเวลาที่ตกทุกข์ได้ยาก ต้องลอยเรือจอดตามสถานที่ต่างๆ รับจ้าง
แต่งกลอนและก้าขายเล็กๆ น้อยๆ เรื่องที่แต่งดีที่สุดได้แก่ พระอภัยมณี

ผลงาน ปัจจุบันมี 24 เรื่อง

ประเภทนิราศ เช่น นิราศเมืองแกลง นิราศพระบาท นิราศภูเขาทอง ฯลฯ

ประเภทนิทาน เช่น โศกบุตร พระอภัยมณี พระไชยสุริยา ลักขณวงศ์

ประเภทสุภาษิต เช่น สวัสดิรักษา สุภาษิตสอนหญิง

ประเภทเบ็ดเตล็ด เช่น เสนาขุนช้างขุนแผน ตอนกำเนิดพลายงาม

บทเห่กล่อมเรื่องกาเกี๊ยะ เป็นต้น

สุนทรภู่ได้รับยกย่องให้เป็นกวีเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รัฐบาลและประชาชนได้ร่วมใจกันสร้างอนุสาวรีย์ ให้เป็นอนุสรณ์ในความเป็นอัจฉริยะทางการประพันธ์ของท่าน ณ บ้านกร่ำ อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูให้นักเรียนเล่นเกม หัวใจจับคู่
- 1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
- 1.3 ครูทบทวน ชักถามนักเรียนเกี่ยวกับกวีที่นักเรียนเคยรู้จักมาแล้ว

2. ขั้นสอน

2.1 ให้นักเรียนยมนิเทศการที่ครูและบรรณารักษ์เตรียมไว้ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มศึกษาตามบัตรคำสั่งดังนี้

กลุ่มที่ 1 ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามลำดับดังนี้

1. เข้าฟังบรรยาย ประวัติของสุนทรภู่
2. ชมป้ายนิเทศ ผลงานของสุนทรภู่
3. ชมป้ายนิเทศ ตัวอย่างสุภาษิตของสุนทรภู่

กลุ่มที่ 2 ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามลำดับดังนี้

1. ชมป้ายนิเทศ ผลงานของสุนทรภู่
2. ชมป้ายนิเทศ ตัวอย่างสุภาษิตของสุนทรภู่
3. เข้าฟังบรรยาย ประวัติของสุนทรภู่

กลุ่มที่ 3 ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ชมป้ายนิเทศ ตัวอย่างสุภาษิตของสุนทรภู่
2. เข้าฟังคำบรรยาย ประวัติของสุนทรภู่
3. ชมป้ายนิเทศ ผลงานของสุนทรภู่

2.2 ให้นักเรียนทุกกลุ่มศึกษาค้นคว้าจากหนังสืออ่านประกอบที่บรรณาธิการ จัดเตรียมไว้ แล้วจับสลากทายปัญหา คำถามมีดังต่อไปนี้

1. สุนทรภู่เป็นกวีคนไหน
2. ผลงานของสุนทรภู่โดยมากเป็นบทประพันธ์ประเภทไหน
3. ผลงานที่มีชื่อเสียงมากที่สุดได้แก่เรื่องใด
4. ชีวิตของสุนทรภู่รุ่งเรืองมากในรัชสมัยของใคร
5. สุนทรภู่ได้รับบรรดาศักดิ์ครั้งสุดท้ายอย่างไร ตรงกับรัชกาลที่เท่าใด
6. สุนทรภู่ออกบวชในสมัยของรัชกาลที่ 3 เนื่องจากสาเหตุใด
7. นักเรียนควรประพจน์ตามแบบอย่างของสุนทรภู่ในเรื่องใด
8. สุนทรภู่ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลสำคัญเนื่องจากสาเหตุใด
9. จงบอกชื่อผลงานของสุนทรภู่ 3 เรื่อง
10. จงยกตัวอย่างบทกลอนที่เป็นสุภาษิตสอนใจของสุนทรภู่มา 1 บท
11. สุนทรภู่นับได้ว่าเป็นกวีเอกในสมัยใด
12. จากบทกลอนของสุนทรภู่ที่ว่า

อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก แต่ลมปากหวานหูไม่รู้หาย
 แหม่มเจ้าอื่นหมั่นแสนไม่แคลนกลาย เจ็บจนตายนั้นเพราะเหนียวให้เจ็บใจ
 (เพลงยาวถวายโอวาท)

จากคำกลอนนี้นักเรียนได้แนวคิดที่จะนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันอย่างไร

13. มีสิ่งพึงระวังให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์
 จงมักน้อยกินน้อยค่อยบรรจง อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน
 (สุภาษิตสอนหญิง)

จากบทกลอนนี้สุนทรภู่ต้องการให้ผู้อ่านเป็นคนเช่นไร

2.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรวบรวมปัญหาส่ง

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการชมวีดิทัศน์และการเฉลย

คำตอบ

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลงานดีเด่นและลักษณะสำคัญของสุนทรภู่

สื่อสารการเรียนรู้

1. การจัดนิทรรศการ ได้แก่
 - 1.1 ป้ายนิเทศ เกี่ยวกับ
 - ประวัติสุนทรภู่
 - ผลงานของสุนทรภู่
 - แนะนำเรื่องพระอภัยมณี
 - สุภาษิต ข้อคิดจากผลงานของสุนทรภู่
 - 1.2 ฟังการบรรยาย
 - 1.3 แข่งขันการแต่งกลอนสุภาพ
 - 1.4 จัดรายการทายปัญหา
2. แผ่นภาพสุนทรภู่ นางยักษ์ นางเงือก พระอภัยมณี
3. แผ่นผังกลอนสุภาพ
4. เกมหัวใจหาคู่

อุปกรณ์

1. หัวใจ 15 ดวง
2. เขียนข้อความเกี่ยวกับสุภาษิต ข้อคิดของสุนทรภู่ไว้ด้านหลังแล้ว
แยกส่วนออกจากกัน

วิธีเล่น

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน
2. แจกหัวใจครึ่งซีกให้กลุ่มละชุด แล้วแจกสมาชิกภายในกลุ่มคนละ
ครึ่งซีก
3. ให้นักเรียนหาคู่ของหัวใจ ซึ่งจะนำมาต่อกันได้พอดี
4. กลุ่มใดหาคู่ได้ครบหมดก่อนก็ชนะ ผู้ชนะอ่านข้อความด้านหลัง
ให้เพื่อนฟัง

5. หนังสืออ่านประกอบ มีดังนี้

กรมการจัดหางาน สร้างอนุสาวรีย์สุนทรภู่ หนังสือที่ระลึกในงานเปิดอนุสาวรีย์

สุนทรภู่ จินตวิเอกของชาติไทย บพิธจำกัด 2513 185 หน้า

ตำราราชานาฏ, สมเด็จพระยา ชีวิตและงานสุนทรภู่ บรรณศิลป์

2516 543 หน้า

ประยูร พิศนาคะ ชีวิตและงานของสุนทรภู่ บรรณศิลป์ 2516 383 หน้า

นครธน, สำนักพิมพ์ อนุสรณ์ประวัติศาสตร์ไทย นครธน 2528 279 หน้า

นพพร รัชเวทย์ สุภาภิตสอนเด็ก พี.พี. ม.บ.บ.

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บ้านเมืองของเราและประเทศไทยเพื่อนบ้าน กุรุสภา

2526 154 หน้า

สัมพันธ์ ทองสมุทร วีรบุรุษ - วีรสตรี โอเคียนสโตร์ 2526 468 หน้า

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในขณะนิทรรศการ
2. พิจารณาจากการเล่าประวัติของสุนทรภู่ในชั้นสรุป
3. แข่งขันยกตัวอย่างผลงานของสุนทรภู่
4. ตรวจคำตอบจากการหาปัญหา
5. พิจารณาการเสนอข้อคิดที่ได้รับจากสุภาภิตของสุนทรภู่ในชั้นสรุป

แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง คนไทยตัวอย่าง (นายสังคม ทองมี)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 4 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 23 มิถุนายน 2529

ความคิดรวบยอด

นายสังคม ทองมี ได้รับยกย่องให้เป็นคนไทยตัวอย่างในปี พ.ศ. 2527 เนื่องจากเป็นผู้ใช้เวลาในการสอนอย่างจริงจังและเป็นผู้ที่มีส่วนช่วยพัฒนาการศึกษาให้แก่เยาวชนในชนบทต่างไกล

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกผลงานของบุคคลตัวอย่างในท้องถิ่นได้
2. นักเรียนบอกเหตุผลที่บุคคลตัวอย่างในท้องถิ่นได้รับการยกย่องได้
3. นักเรียนสรุปลักษณะคนดีของสังคมได้

เนื้อหา

ประวัติ นายสังคม ทองมี มีอาชีพรับราชการครู สอนวิชาเคมีศึกษา โรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มรับราชการครูเมื่อปี พ.ศ. 2522 จนกระทั่งปัจจุบัน

ผลงาน นายสังคม ทองมี มีความตั้งใจจริงในการอบรมสั่งสอนศิษย์ ผู้ที่ตนเพื่อพัฒนาเยาวชนอย่างเต็มที่ในด้านศิลปศึกษา จนกระทั่งนักเรียนได้รับรางวัลจากภาพวาดในระดับประเทศ ต่างประเทศและระดับนานาชาติมาแล้วกว่าพันรางวัล จนนับได้ว่าเป็นโรงเรียนที่ชนะการประกวดศิลปะมากที่สุดในโลก และมีชื่อเสียงในวงการศิลปะเด็ก ชื่อเสียงของโรงเรียนศรีสงครามวิทยาก็เป็นที่ยอมรับกันเป็นอย่างดี จากความตั้งใจจริงในการทำงานของนายสังคม ทองมีครั้งนี้ คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ยกย่องให้เป็น "บัณฑิตครูศาสตร์ดีเด่น" ในฐานะที่ได้มีส่วนในการพัฒนาแบบแผนการศึกษาให้ก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับของชนทั่วไป ในปี 2525 และปี 2526 ได้รับรางวัลโล่เกียรติยศ ครูศิลปศึกษายอดเยี่ยม

เป็นคนแรกของเขตการศึกษา 9 และได้รับรางวัลโล่เกียรติยศ ครูดีศกศึกษายอดเยี่ยม
ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐร่วมกับเครือซีเมนต์ไทย ในการประกวดศิลปะเด็กทั่วประเทศ และ
ล่าสุดได้รับคัดเลือกให้เป็นคนไทยตัวอย่างประจำปี 2527

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ชี้แนะ

1.1 ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า กิจกรรมการเรียนประกอบอาชีพอะไร
พร้อมกับแสดงเหตุผลประกอบ

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ชักถามนักเรียนเกี่ยวกับประวัติบุคคลสำคัญที่นักเรียนเคยรู้จัก

2. ขั้นตอน

2.1 ครูนำนักเรียนชมป้ายนิเทศแนะนำคนไทยตัวอย่างปี 2527 พร้อมกับ
ผลงานทางศิลปะที่ได้รับรางวัล

2.2 ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากหนังสืออ่านประกอบที่บรรณารักษ์จัด
เตรียมไว้

2.3 ให้นักเรียนเขียนเรียงความเรื่อง คนที่ข้าพเจ้ารู้จัก

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ดังนี้

- จงสรุปผลงานและเกียรติคุณของบุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น
- จงบอกลักษณะคนที่สังคมต้องการ ตามความคิดเห็นของนักเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. ป้ายนิเทศ คนไทยตัวอย่างปี 2527
2. ผลงานทางศิลปะของนักเรียน
3. หนังสืออ่านประกอบ ดังนี้

เจษณี และคนอื่น ๆ "เปิดใจคนมหานาคไทยตัวอย่าง 2527" ขวัญเรือน

17 : 319 มีนาคม 2528

ไทยด้วย 30 คนไทยที่ควรรู้จัก บำรุงบัณฑิต 2528 263 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บ้านเมืองของเราและประเทศเพื่อนบ้าน อรุณสภา

2526 154 หน้า

สมุทร เหมสกุล คนไทยตัวอย่าง สสารศึกษา 2521 243 หน้า

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการชมบ้านนิเทศ
2. ตรวจเรียงความ คนดีที่ข้าพเจ้ารู้จัก
3. ตรวจแบบฝึกหัด การสรุปผลงานและสรุปลักษณะคนดีของสังคมของนักเรียนทุกคน
4. พิจารณาจากการแสดงเหตุผลที่บุคคลตัวอย่างได้รับการยกย่อง

แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง โบราณวัตถุ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 5 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 25 มิถุนายน 2529

ความคาดหวัง

โบราณวัตถุเป็นหลักฐานสำคัญที่ช่วยให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์และเป็นเครื่องบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองในแต่ละยุคแต่ละสมัยของชาติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของโบราณวัตถุได้
2. นักเรียนยกตัวอย่างโบราณวัตถุได้อย่างน้อย 5 ชนิด
3. นักเรียนบอกความสำคัญของโบราณวัตถุตามที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

โบราณวัตถุ หมายถึง ของโบราณที่เก่าแก่ สามารถเคลื่อนที่ได้ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือเกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งของโบราณสถาน ช่างมนุษย์หรือชาวสัตว์โดยลักษณะการประดิษฐ์หรือโดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ ศิลปะหรือโบราณคดี

โบราณวัตถุที่สำคัญของไทย ได้แก่

หลักศิลาจารึก

พระแท่นนันทศิลา

พระแท่นศิลาอาสน์

วัตถุโบราณย่านเชียง

เรือโบราณ

ใบเสมาเมืองฟ้าแดดสูงยาง

พระแท่นดงรัง

โครงกระดูกมนุษย์โบราณ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

- 1.1 ให้นักเรียนเล่นเกม ทาพวง
- 1.2 แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
- 1.3 ครูอธิบายความหมายของโบราณวัตถุ หรือสิ่งยักรถว้ย่าง

2. ขั้นสอน

- 2.1 ให้นักเรียนชมสไลด์ เรื่อง โบราณวัตถุที่สำคัญของไทย
- 2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ใต้กิจกรรมการกระจายพลังสื่อผ่าน

ประกอบที่บรรณารักษ์เตรียมไว้ ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- (1) จงบอกความหมายของโบราณวัตถุมาพอเข้าใจ
- (2) จงยกตัวอย่างโบราณวัตถุที่นักเรียนรู้จักมา 5 ชนิด
- (3) จงบอกความสำคัญของโบราณวัตถุดังต่อไปนี้

วัตถุโบราณบ้านเชียง

พระแท่นมณีงคศิลา

หลักศิลาจารึกหลักที่ 1

ใบเสมา

โครงกระดูกมนุษย์โบราณ

- 2.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานสิ่งที่ได้กล่าวไว้เพื่อนฟัง

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปรายงานของแต่ละกลุ่ม
- 3.2 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ดังนี้
 - (1) โบราณวัตถุหมายความว่าอย่างไร
 - (2) เแดงหมี่ดินเผาสมัยทวารวดีบริเวณบ้าน มีดินเผาสมัยใดเป็น

โบราณวัตถุหรือไม่ เพราะเหตุใด

- (3) หลักศิลาจารึกหลักที่ 1 ใครเป็นผู้สร้าง สร้างเพื่ออะไร

พบที่จังหวัดใด ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ใด

- (4) ใบเสมาสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์อะไร
- (5) วัดอุโบสถบ้านเชียงมีลักษณะอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร
- (6) พระแท่นมณฑลศิลา สร้างในสมัยใด สร้างเพื่ออะไร
- (7) จักรวรรดิในภาคเหนือที่เป็นแหล่งอารยธรรมในสมัยโบราณ
- (8) หน่วยงานใดมีหน้าที่ในการเก็บรักษาโบราณวัตถุต่าง ๆ
- (9) หน่วยงานใดมีหน้าที่ในการซ่อมแซม บูรณะโบราณวัตถุ
- (10) จงบอกความสำคัญของโบราณวัตถุมา 5 ประการ

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. สไลด์
2. เทปคำบรรยายประกอบสไลด์
3. เกมหาพวก

อุปกรณ์

(1) ภาพวัตถุโบราณ ได้แก่ กำไล หม้อบ้านเชียง พระพุทธรูป
 ชามสังคโลก วัตถุเครื่องใช้โบราณ เป็นต้น

- (2) ภาพเครื่องประดับสมัยใหม่
- (3) ภาพสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน
- (4) ภาพผลไม้
- (5) ภาพดอกไม้

วิธีเล่น

- (1) ครูแจกบัตรภาพให้นักเรียนคนละ 1 ภาพ
- (2) ครูจับเวลา 5 นาที นักเรียนยกมือหาพวกได้เร็วถือว่าเป็นฝ่ายชนะ
- (3) ทุกกลุ่มจะต้องแสดงเหตุผลในการจัดพวกของภาพต่าง ๆ
- (4) ครูสรุปประเภทของสิ่งของที่นักเรียนจัดเข้าพวก และมีประเภทหนึ่ง

ที่เป็นวัตถุโบราณ

4. หนังสืออำนวยการประกอบ

จิรา จงกล นำชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร อัมรินทร์การพิมพ์

2527 145 หน้า

ต. อมาตยกุล ของดีในประวัติศาสตร์และโบราณคดี แพร์พิทยา 2516

524 หน้า

ไทยวัฒนาพานิช, สำนักพิมพ์ โบราณสถานโบราณวัตถุของไทย ไทยวัฒนาพานิช

2509

วิสันต์ บัณฑวงศ์ ปูชนียสถานและโบราณวัตถุ ม.พืชมงคล 2514

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปานเมืองของเราและประเทศเพื่อนบ้าน กรุงเทพฯ

2526

อรุณ เวชสุวรรณ เรื่องน่ารู้บนแผ่นดินไทย รุ่งวัฒนา 2516

การประเมินผล

1. สังเกตความตั้งใจในการชมสไลด์
2. การตอบคำถามประกอบสไลด์
3. ตรวจรายงานกลุ่มโดยพิจารณาเนื้อหา และการร่วมมือของสมาชิกในกลุ่ม
4. ตรวจแบบฝึกหัด ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ

แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง บุญนิยมสถาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 7 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 1 กรกฎาคม 2529

ความคิดรวบยอด

บุญนิยมสถาน เป็นมรดกอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษของชาติไทยได้สร้างสมและบอกไว้รักษาไว้ช่วยชีวิตและเป็นเครื่องบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองในแต่ละยุคแต่ละสมัยของชาติรวมทั้งยังเป็นสถานที่อันควรเคารพของบุคคลทั่วไป

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของบุญนิยมสถานได้
2. นักเรียนยกตัวอย่างบุญนิยมสถานได้
3. นักเรียนบอกสถานที่ตั้งของบุญนิยมสถานที่กำหนดให้ได้
4. นักเรียนบอกความสำคัญของบุญนิยมสถานที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

บุญนิยมสถานที่สำคัญในประเทศไทย ได้แก่

1. พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม
2. พระบรมธาตุไชยา อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. ดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
4. พระธาตุศรีบุญชัย จังหวัดลำปาง
5. พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม
6. พระธาตุขามแก่น จังหวัดขอนแก่น
7. พระธาตุศรีสองรัก จังหวัดเลย
8. พระพุทธบาทบัวบก จังหวัดอุดรธานี
9. พระธาตุคอกสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่
10. พระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนคร

11. พระธาตุสี่จุจะ จังหวัดเลย
12. วัดถ้ำทองเพล จังหวัดอุดรธานี
13. วัดหินหมากเป้ง จังหวัดหนองคาย
14. วัดป่าพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
15. วัดถ้ำขาม จังหวัดสกลนคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

1.1 ให้นักเรียนเล่นเกมต่อภาพเกี่ยวกับปูชนียสถานที่สำคัญของไทย แล้วซักถามเกี่ยวกับภาพ

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ครูอธิบายความหมายของปูชนียสถาน พร้อมยกตัวอย่าง

2. ขั้นสอน

2.1 ให้นักเรียนชมสไลด์ เรื่อง ปูชนียสถานที่สำคัญของไทย

2.2 ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาหนังสือว่าประกอบที่บรรณารักษ์จัด

เตรียมไว้ แล้วครูและบรรณารักษ์จัดรายการหาข้อมูลโดยจับสลากเป็นรายบุคคล ปัญหา มีดังนี้

1. ปูชนียสถานหมายถึงอะไร
2. จงยกตัวอย่างปูชนียสถานที่นักเรียนรู้จักมา 5 แห่ง
3. ปูชนียสถานที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่อะไรบ้าง
4. พระธาตุพนมมีความสำคัญอย่างไร
5. พระธาตุขามแก่นอยู่ในจังหวัดอะไร
6. พระบรมธาตุไชยาเป็นพระเจดีย์สมัยใด
7. พระธาตุศรีบุญชัยตั้งอยู่ในจังหวัดอะไร
8. เจดีย์ที่สูงและใหญ่ที่สุดในประเทศไทยชื่อว่าอะไร
9. ตอนเจดีย์สร้างขึ้นเพื่ออะไร เป็นอนุสรณ์แก่ผู้ใด
10. ปูชนียสถานที่มีความสำคัญว่า พระธาตุ หมายความว่าอย่างไร

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบจากสวาทคำถาม

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของบุญนิยมสถานและสถานที่ตั้ง

สื่อการเรียนการสอน

1. สไลด์ เรื่อง บุญนิยมสถานที่สำคัญของไทย
2. เพื่อบรรยายประกอบสไลด์
3. เกมคิดต่อภาพบุญนิยมสถานที่สำคัญ

วิธีเล่น

1. แบ่งผู้เล่นออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูแจกภาพติดต่อกำหนดให้กลุ่มละ 1 ภาพ
3. ครูเริ่มจับเวลา ให้ทุกกลุ่มเริ่มต่อภาพให้สมบูรณ์ กลุ่มที่ต่อภาพ

ได้สมบูรณ์และรวดเร็วถือว่าชนะ

4. เมื่อทุกกลุ่มต่อภาพเสร็จแล้วครูซักถามเกี่ยวกับภาพที่ต่อได้

4. หนังสืออ่านประกอบ

เจริญ ไชยชนะ ภูมิศาสตร์ - ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

ไทยวัฒนาพานิช ครั้งที่ 13 2520

ชนินฐา ณ บางช้าง พระปฐมเจดีย์ กรุงเทพฯ 2526 54 หน้า

ไทยวัฒนาพานิช, สำนักพิมพ์ โบราณสถานโบราณวัตถุของไทย ไทยวัฒนาพานิช
2509

นครธน, สำนักพิมพ์ อนุสรณ์ประวัติศาสตร์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 2528

279 หน้า

ปราโมทย์ ทัศนสุวรรณ เมืองไทย เทพสิทธิ์การพิมพ์ 2523 367 หน้า

ภูมิพล โภกขุ ทำเนียบวัดแห่งประเทศไทยรวม 72 จังหวัด วิชรินทร์การพิมพ์
2519 712 หน้า

วสันต์ บัณฑวงศ์ บุญนิยมและโบราณวัตถุ ป.พิศมวณะ 2514

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ เที่ยวเมืองไทย ตอนที่ 1 ภาคกลาง

เล่ม 2 กรุงเทพฯ 2517

หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บ้านเมืองของเราและประเทศเพื่อนบ้าน 2526 154 หน้า

การประเมินผล

1. สังเกตความตั้งใจขณะชมสไลด์
2. ตรวจสอบคำตอบจากการตอบคำถามประกอบสไลด์
3. สังเกตความสนใจขณะศึกษาเนื้อหาจากหนังสือประกอบ
4. ตรวจสอบความถูกต้องจากการตอบปัญหาที่นักเรียนจับสลากเป็นรายบุคคล
5. พิจารณาการแสดงความคิดเห็นของแต่ละคนเกี่ยวกับความสำคัญของชุมชน

ในชั้นสรุป

แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง โบราณสถาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 7 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 2 กรกฎาคม 2529

ความคิดรวบยอด

โบราณสถาน เป็นหลักฐานสำคัญที่ช่วยให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชาติ ซึ่งบรรพบุรุษได้สร้างสมและปกป้องรักษาไว้ด้วยชีวิต และเป็นเครื่องแสดงถึงอารยธรรมและความเจริญของชาติในอดีต

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายโบราณสถานได้
2. นักเรียนบอกสถานที่ตั้งของโบราณสถานได้
3. นักเรียนบอกความสำคัญของโบราณสถานได้

เนื้อหา

โบราณสถานที่สำคัญ ได้แก่

1. ปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. เมืองโบราณ เมืองฟ้าแดดสงยาง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ปราสาทหินพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์
4. วัดมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย
5. พระบรมราชานุสาวรีย์ จังหวัดลพบุรี
6. ปราสาทหินกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ
7. โบราณสถานเมืองไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
8. ปราสาทหินวัดพนมวัน จังหวัดนครราชสีมา
9. เมืองเสมา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา
10. ปราสาทหินเมืองต่ำ จังหวัดบุรีรัมย์

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

1.1 ครูซักถามเกี่ยวกับสถานที่เก่าแก่ในท้องถิ่นให้นักเรียนรู้จัก พร้อมกับให้เล่าเรื่องให้เพื่อนฟังถึงสถานที่ตั้งและความสำคัญ

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ครูอธิบายความหมายของโบราณสถานพร้อมกับยกตัวอย่าง และอธิบายให้นักเรียนมองเห็นความเกี่ยวข้องกันระหว่างโบราณสถานและอุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถานบางแห่งก็อาจเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ได้

2. ขั้นสอน

2.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วแจกบัตรคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตามลำดับดังนี้ กลุ่มที่ 1

1. ให้ศึกษาป้ายนิเทศเรื่อง ปราสาทหินพิมาย ใช้

เวลา 10 นาที

2. ให้ศึกษาป้ายนิเทศเรื่อง พระปรางค์สามยอด ใช้

เวลา 10 นาที

3. ให้ศึกษาป้ายนิเทศเรื่อง วัดมหาธาตุ ใช้เวลา 10 นาที

กลุ่มที่ 2 1. ให้ศึกษาป้ายนิเทศเรื่อง พระปรางค์สามยอด ใช้

เวลา 10 นาที

2. ให้ศึกษาป้ายนิเทศเรื่อง วัดมหาธาตุ ใช้เวลา 10 นาที

3. ให้ศึกษาป้ายนิเทศเรื่อง ปราสาทหินพิมาย ใช้เวลา

10 นาที

กลุ่มที่ 3 1. ให้ศึกษาป้ายนิเทศเรื่อง วัดมหาธาตุ ใช้เวลา 10 นาที

2. ให้ศึกษาป้ายนิเทศเรื่อง ปราสาทหินพิมาย ใช้เวลา

10 นาที

3. ให้ศึกษาป้ายนิเทศเรื่อง พระปรางค์สามยอด ใช้

เวลา 10 นาที

2.2 ให้นักเรียนจับสลากปัญหา แล้วค้นหาคำตอบจากหนังสือว่าประกอบ
ที่บรรณารักษ์แจกจ่ายชื่อให้ ปัญหามีดังนี้

1. ปราสาทหินพิมายมีลักษณะสำคัญอย่างไร
2. โบราณสถานหมายถึงอะไร
3. จังหวัดใดที่เคยเป็นราชธานีของขอมในสมัยโบราณ
4. ปราสาทหินพิมายเป็นศิลปะแบบใด ผู้สร้างคือใคร
5. วัดมหาธาตุมีความสำคัญอย่างไร
6. คำว่า "ขอมคำดิน" เกี่ยวข้องกับโบราณสถานอย่างไร
7. พระพุทธรูปที่เคยประดิษฐานอยู่วัดมหาธาตุให้แก่องค์ใด

ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่ใด

8. พระปรางค์สามยอดเกี่ยวข้องกับเมืองละโว้อย่างไร
9. โบราณสถานมีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างไร
10. ปราสาทหินพิมายสร้างขึ้นเพื่ออะไร

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนแนะนำโบราณสถานที่ได้ชมจากป้ายนิเทศ
เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการรายงานหาข้อดีและเฉลยคำตอบปัญหา
- 3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของโบราณสถาน

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ป้ายนิเทศ เรื่อง ปราสาทหินพิมาย วัดมหาธาตุ พระปรางค์สามยอด
2. บัตรคำสั่ง
3. คลิปคำถาม
4. หนังสือประกอบ ดังนี้

ไทยวัฒนาพานิช, สำนักพิมพ์ โบราณสถานโบราณวัตถุของไทย ไทยวัฒนาพานิช

นครธน, สำนักพิมพ์ อนันต์ประวัติดิศาสตร์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 2528

279 หน้า

ภูมิพิโต ภิกขุ ทำเนียบวัดแห่งประเทศไทยรวม 72 จังหวัด วัชรินทร์การพิมพ์

2519 712 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บ้านเมืองของเราและประเทศไทยบ้าน กุรุสภา

2526 154 หน้า

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการชมภาพยนตร์
2. สังเกตความตั้งใจในการศึกษาแก่นควำจรรตังสื่อว่าประกอบ
3. พิจารณาจากการรายงานหน้าขึ้นของแต่ละกลุ่ม
4. ตรวจคำตอบจากการตอบปัญหาของแต่ละคน
5. พิจารณาความถูกต้องในการสรุปควำสำคัญของแต่ละคนในชั้นสรุป

แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมที่อิงสมุค

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง ปุชนิยัตถุ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 8 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 4 กรกฎาคม 2529

ความคิดรวบยอด

ปุชนิยัตถุ เป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติและเก็บเครื่องบ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรือง
ในแต่ละยุคแต่ละสมัยของชาติ มีคุณค่าในการศึกษาอีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ควรเคารพของบุคคล
ทั่วไป

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของปุชนิยัตถุได้
2. นักเรียนยกตัวอย่างของปุชนิยัตถุได้อย่างน้อย 5 ชื่อ
3. นักเรียนบอกสถานที่ตั้งของปุชนิยัตถุที่กำหนดให้ได้
4. นักเรียนบอกความสำคัญของปุชนิยัตถุที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

ปุชนิยัตถุ หมายถึงวัตถุอันควรเคารพ เช่น พระแก้วมรกต พระพุทธรูปในราช

เทวรูป ฯลฯ

ปุชนิยัตถุที่สำคัญของไทย ได้แก่

1. พระแก้วมรกต
2. พระพุทธรูปชินราช
3. พระพุทธรูปสี่ทนต์
4. หลวงพ่อโสธร
5. หลวงพ่อองค์ดำ
6. พระพุทธรูปชินสีห์
7. พระศรีศากยมุนี

8. พระสุโขทัยไตรมิตร
9. หลวงพ่อโต
10. พระร่วงโรจนฤทธิ์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

1.1 ครูนำภาพวัดพระศรีรัตนศาสดารามให้นักเรียนดู ซึ่งถ้ามักเรียน
เกี่ยวกับความสำคัญของวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และสิ่งสำคัญที่ทุกคนรู้จัก

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ครูอธิบายความหมายของ ปุชนิยวัตถุ หรือกับยกตัวอย่าง

2. ขั้นสอน

2.1 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับพระแก้วมรกต พระพุทธชินราช
พระพุทธสิหิงค์

2.2 ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือว่ามประกอบที่บรรณารักษ์
จัดเตรียมไว้

2.3 จัดรายการหาปัญหาโดยการจับสลากปัญหาตามระดับ

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยคำตอบ

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของปุชนิยวัตถุที่สำคัญ โดยครู
ตั้งคำถามเกี่ยวกับปุชนิยวัตถุที่กำหนดให้

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ป้ายนิเทศ เรื่อง ปุชนิยวัตถุที่สำคัญ

2. สลากคำถาม มีดังต่อไปนี้

1. ลักษณะพิเศษของพระแก้วมรกตให้คืออะไร

2. เพราะเหตุใดพระแก้วมรกตจึงได้ไปประดิษฐานอยู่ถ้ำกักรเวียงจันทน์

3. พระพุทธรูปที่สวยงามที่สุดของไทยมีชื่อว่าอย่างไร พระพุทธนามอยู่

จังหวัดใด

4. เดิมพระพุทธรูปหิ้งค์เป็นของชาติใด
5. ปัจจุบันพระพุทธรูปหิ้งค์ประดิษฐานอยู่วัดอะไร
6. พระพุทธรูปที่สร้างขึ้นแบบศิลปะ เชียงแสนได้แก่องค์ใด
7. พระแก้วมรกตทำด้วยอะไร
8. ปัจจุบันพระพุทธรูปชินราชจำลองประดิษฐานอยู่วัดอะไร
9. พระพุทธรูปที่เป็นทองคำบริสุทธิ์ทั้งองค์ได้แก่พระพุทธรูปอะไร
10. พระสุโขทัยไตรมิตร เดิมประดิษฐานอยู่วัดอะไร

3. หนังสืออ่านประกอบ

ไทยวัฒนาพานิช, สำนักพิมพ์ โบราณสถานโบราณวัตถุของไทย ไทยวัฒนาพานิช
2509

นครธน, สำนักพิมพ์ อนุสรณ์ประวัติศาสตร์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 2528
279 หน้า

ภูมิพล ภิภู ทำเนียบวัดแห่งประเทศไทยรวม 72 จังหวัด วัชรินทร์การพิมพ์
2519 712 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บ้านเมืองของเราและประเทศเพื่อนบ้าน กุศลภา
2526 154 หน้า

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการชมม้านิทรรศ
2. สังเกตความสนใจในการศึกษาค้นคว้าจากหนังสืออ่านประกอบ
3. ตรวจสอบคำตอบจากการหาปัญหาเป็นรายบุคคล
4. ตรวจสอบคำตอบในการตอบคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของบุญมัยวัตถุในชั้นสรุป

แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมทั้งกลุ่ม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 9 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 8 กรกฎาคม 2529

ความคิดรวบยอด

ชุมชนโบราณ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ถือเป็นมรดกอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างส่งมาและเป็นเครื่องแสดงถึงอารยธรรมและความเจริญของชาติในอดีต ในฐานะที่เกิดแก่คนไทยจึงต้องมีหน้าที่ดูแลรักษามรดกอันล้ำค่าไว้ตลอดไป

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความแตกต่างของชุมชนโบราณ โบราณสถานและโบราณวัตถุได้ถูกต้อง
2. นักเรียนบอกวิธีอนุรักษ์มรดกของชาติตามที่กำหนดไว้ได้
3. นักเรียนบอกวิธีปฏิบัติตนในการอนุรักษ์มรดกของชาติไม่ขัดข้องได้

เนื้อหา

การอนุรักษ์ หมายถึงการบำรุงบูรณะ ดูแลรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ ไม่ทำลายให้เสื่อมสภาพลง

การรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ หมายถึง ห้ามทำการซ่อมแซมแก้ไขเปลี่ยนแปลง ต่อเติมนอกเสียจากได้รับอนุญาตจากทางราชการ

วิธีอนุรักษ์และบำรุงรักษา

1. ไม่ทำลาย
2. ช่วยดูแลสอดส่อง หากพบเห็นบุคคลทำลายต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองทราบ
3. ไม่หยิบยืมหรือเบียดบังเอาเป็นสมบัติส่วนตัว
4. เมื่อชำรุดเสียหาย ช่วยกันซ่อมแซม
5. ผู้ใดมีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ต้องแจ้งแก่กรมศิลปากรเพื่อจดทะเบียน
6. ช่วยระงับกำลังภายในและกำลังทรัพย์สินบุกรุกโบราณสถานและโบราณวัตถุ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

1.1 ให้นักเรียนแข่งขันตอบคำถาม 10 ข้อ โดยครูจะแสดงบัตรคำถามที่เป็นชื่อของโบราณสถาน โบราณวัตถุ มิวเซียมสถานและชุมชนวัตถุ แล้วให้นักเรียนบอกสถานที่ตั้งของชื่อเหล่านั้น

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ครูทบทวนความสำคัญและสถานที่ตั้ง โดยใช้แผนที่แสดงพร้อมคำอธิบาย

ความหมายของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

2. ขั้นสอน

2.1 ให้นักเรียนชมนิทรรศการ เรื่องการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ให้แก่

- ชมสไลด์ประกอบคำบรรยาย

- ชมป้ายนิเทศ

2.2 ประกาศเรียงความเรื่อง การอนุรักษ์มรดกในท้องถิ่น

2.3 ให้นักเรียนเสนอผลงาน

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม โดยทั่วไป โดยครูถามนักเรียนทีละคนให้แสดงความคิดเห็น

3.2 ครูร่วมกับนักเรียนตัดสินเรียงความ พร้อมทั้งให้นักเรียนเสนอความคิดในการปฏิบัติที่จะอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่มีในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. รูปภาพโบราณสถาน โบราณวัตถุ มิวเซียมสถาน มิวเซียมวัตถุ
2. สไลด์
3. ป้ายนิเทศ

4. หนังสืออ่านประกอบ ได้แก่

ไทยวัฒนาพานิช, สำนักพิมพ์ โบราณสถานโบราณวัตถุของไทย ไทยวัฒนาพานิช

2509

นครธน, สำนักพิมพ์ อนุสรณ์ประวัติศาสตร์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 สมเจตต์การพิมพ์

2528 279 หน้า

ปรารโมทย์ ทศนาสุวรรณ เมืองไทย เทพพิทักษ์การพิมพ์ 2523 367 หน้า

ภูมิพิไล ภิกขุ ทำเนียบวัดแห่งประเทศไทยรวม 72 จังหวัด วิจิตรการพิมพ์

2519 712 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หนังสือเรียนวิชาส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บัณฑิตของเราและประเทศเพื่อนบ้าน อรุณสภา

154 หน้า

การประเมินผล

1. ตั้งเกิดความสนใจในขณะชมวีดิทัศน์การ คือความสนใจในการชมวีดิทัศน์
และความสนใจในการชมป้ายนิเทศ
2. พิจารณาการตอบคำถามประกอบการชมวีดิทัศน์
3. ตรวจเรียงความซึ่งการเสนอวิธีปฏิบัติทางสอดคล้องกับชีวิตประจำวันมากที่สุด
4. พิจารณาจากการตอบคำถามในขั้นสรุป

แผนการสอนโดยใช้วิธีปฏิบัติ

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 1 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 18 มิถุนายน 2529

ความคิรวบย่อ

บ้านเมืองจะอยู่รอดปลอดภัยได้เพราะคนในชาติช่วยกันปกป้องรักษาด้วยความกล้าหาญ ความเสียสละ เราควรระลึกถึงวีรกรรมของคนไทยที่พร้อมพลีชีพเพื่อชาติมาแล้วและควรถือเป็นแบบอย่าง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนอธิบายถึงวีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทรได้
2. นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้รับจากวีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทรได้
3. นักเรียนเล่าเรื่องสั้นกลางได้

เนื้อหา

ประวัติ ท้าวเทพกระษัตรีเดิมชื่อจัน ท้าวศรีสุนทรเดิมชื่อนุท เป็นพี่น้องกัน คุณหญิงจัน ผู้เป็นพี่สาวได้แต่งงานกับพระยาอลาง (นายภักดีบุตร) ส่วนคุณนุทน้องสาวได้แต่งงานกับ นายอาจ ชาวกรุงเทพฯ ทั้งสองตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านวัง เกาะอลาง คือจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน

วีรกรรม หลังจากพระยาอลางถึงแก่กรรมแล้ว พม่าได้ยกกองทัพเรือมาตีเมืองกลาง เมื่อ พ.ศ. 2328 ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทรได้ทำการป้องกันเมืองไว้ด้วยความสามารถ มิให้ข้าศึกเข้าโจมตีเมืองกลางได้ ครั้นเสร็จสงคราม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้โปรดเกล้าฯ พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้คุณหญิงจันเป็นท้าวเทพกระษัตรีและคุณนุทเป็นท้าวศรีสุนทร ชาวเมืองกลางพากันระลึกถึงวีรกรรมของท่านทั้งสองจึงได้สร้างอนุสาวรีย์ ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรไว้เป็นเกียรติแก่วีรสตรีทั้งสอง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

1.1 ครูให้นักเรียนร้องเพลงพื้นตระกูลไทย แล้วซักถามเกี่ยวกับบุคคล
ในเพลง

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ครูทบทวนเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสงครามเก้าทัพ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิด

ศึกถลาง

2. ขั้นสอน

2.1 นำภาพอนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทรให้นักเรียนดู
แล้วครูแนะนำวีรกรรมที่สำคัญให้นักเรียนฟัง แล้วแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มให้ศึกษา
ค้นคว้าจากหนังสืออ่านประกอบจากแหล่งต่าง ๆ ตามที่นักเรียนจะตกลงกันเอง โดยศึกษา
ประวัติและวีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร

2.2 ให้นักเรียนจัดทำจุลสาร แนะนำศึกถลางโดยนำข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้าได้
มาจัดทำให้สมบูรณ์

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปงานที่ได้รับมอบหมาย

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากวีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรี

และท้าวศรีสุนทร

สื่อการเรียนรู้

1. แผ่นภาพอนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร
2. แผ่นภูมิเพลง พื้นตระกูลไทย
3. หนังสืออ่านประกอบ

ประเมินผล

1. สังเกตความสนใจขณะที่ครูแนะนำวีรกรรมที่สำคัญให้ฟัง
2. ตรวจสอบผลงาน ให้แก่จุลสาร
3. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นในขั้นสรุปของนักเรียนแต่ละคน

แผนการสอนโดยใช้วิธีปกติ

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง ท้าวสุรนารี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 2 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 19 มิถุนายน 2529

ความคิดรวบยอด

บ้านเมืองจะอยู่รอดปลอดภัยได้ เพราะคนในชาติช่วยกันปกป้องรักษาด้วยความกล้าหาญ
ความเสียสละ เราควรระลึกถึงวีรกรรมของคนไทยที่พร้อมพลีชีพเพื่อชาติมาแล้วและควรถือเป็นแบบอย่าง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนเล่าเรื่องท้าวสุรนารีได้
2. นักเรียนอธิบายวีรกรรมของท้าวสุรนารีได้
3. นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้รับจากวีรกรรมของท้าวสุรนารีได้

เนื้อหา

ประวัติ คุณหญิงโมเกิดที่นครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2314 ในรัชสมัยของ
พระเจ้าตากสินมหาราช เมื่ออายุได้ 25 ปี จึงได้เข้าสู่พิธีสมรสกับเจ้าพระยามหินศราธิบดี
(ทองคำ) ที่ปรึกษาราชการเมืองนครราชสีมา หรือพระยาปลัด

วีรกรรม เป็นวีรสตรีนำผู้หญิงและชาวเมืองนครราชสีมาจับอาวุธต่อสู้กับทหารลาว
ฆ่าทหารลาวตายนับพัน ความกล้าหาญของคุณหญิงโมสามารถนำทัพทอมนักรบของชาว
นครราชสีมาไว้ได้สำเร็จ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดให้สถาปนาคุณหญิงโม
เป็น ท้าวสุรนารี เพื่อเป็นการยกย่องนับถือในคุณความดีของท่านชาวนครราชสีมาจึงได้สร้าง
อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีขึ้นในใจกลางเมืองนครราชสีมา

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

- 1.1 ให้นักเรียนดูรูปภาพท้าวสุรนารี แล้วซักถามเกี่ยวกับภาพ
- 1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
- 1.3 ครูทบทวนเหตุการณ์ในสมัยพระเจ้าตากสินซึ่งได้ทรงทำสงครามขยาย

อาณาเขตของชาติไทยจนกระทั่งสามารถยึดครองนครเวียงจันทน์ได้เป็นเมืองขึ้น

2. ขั้นสอน

- 2.1 ครูอธิบายถึงวีรกรรมของท้าวสุรนารีให้นักเรียนฟัง
- 2.2 ให้นักเรียนเขียนคำขวัญเพื่อเป็นการสละวีรกรรมของท้าวสุรนารี
- 2.3 ให้นักเรียนเสนอคำขวัญและรวบรวมคำขวัญยอดเยี่ยม

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเหตุการณ์สำคัญของเรื่องท้าวสุรนารีแล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากวีรกรรมของท้าวสุรนารีพร้อมกับเฉลยแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้

1. แผ่นภาพท้าวสุรนารี

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟังขณะที่ครูอธิบาย
2. ตรวจผลงาน ได้แก่ คำขวัญ
3. ตรวจแบบฝึกหัด จาก 8 ข้อ ถูกต้องอย่างน้อย 6 ข้อ
4. พิจารณาการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้รับจากวีรกรรมในขั้นสรุป

แผนการสอนโดยใช้วิธีปฏิบัติ

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง สุนทรภู่

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 3 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 21 มิถุนายน 2529

ความคืบหน้า

สุนทรภู่ได้รับยกย่องเป็นกวีเอกทางกลอนสุภาพหรือกลอนแปด ถือเป็นอัจฉริยะทาง
การประพันธ์ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกประวัติสุนทรภู่โดยย่อได้
2. นักเรียนบอกผลงานที่ดีเด่นของสุนทรภู่ได้
3. นักเรียนยกตัวอย่างสุภาษิตของสุนทรภู่ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันได้

เนื้อหา

ประวัติ สุนทรภู่เกิดเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2329 บิดา มารดาไม่ปรากฏนาม
บิดาเป็นชาวบ้านกร่ำ เมืองแกลง จังหวัดระยอง เมื่ออายุ 4 ปี บิดา มารดาแยกกันอยู่
บิดาออกบวช มารดามีสามีใหม่และเข้าไปเป็นนางนมของพระธิดาในกรมพระราชวังหลัง
ให้ศึกษาเล่าเรียนครั้งแรกในสำนักวัดชีปะขาวหรือวัดศรีสุทธาวาส มีนิสัยเจ้าชู้ เคยถูกจำขัง
เพราะลอบรักใคร่กับผู้หญิงในวัง เมื่อพ้นโทษจึงเดินทางมาหาบิดาที่เมืองแกลง ได้แต่งงาน
เมืองแกลงเป็นครั้งแรก

ในสมัยรัชกาลที่ 2 ได้เข้ารับราชการเป็นอาลักษณ์ เป็นกวีที่รัชกาลที่ 2 ทรง
โปรดปรานมาก ทรงแต่งตั้งให้เป็นขุนสุนทรโวหาร เมื่อสิ้นแผ่นดินรัชกาลที่ 2 ท่านเห็นว่า
รัชกาลที่ 3 ไม่ทรงโปรดปรานท่านจึงออกจากวังไปบวชเป็นพระ แต่มีนิสัยชอบดื่มสุรา
มาเป็นประจำจึงต้องสึก แล้วออกเดินทางเร่ร่อน เป็นช่วงเวลาที่ตกทุกข์ได้ยาก ต้อง
ลอยเรือจอดตามสถานที่ต่าง ๆ รับจ้างแต่งกลอนและค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ เรื่องที่แต่ง
ดีที่สุดได้แก่ พระอภัยมณี

ผลงาน ปัจจุบันมี 24 เรื่อง

ประเภทนิราศ เช่น นิราศเมืองแกลง นิราศพระบาท นิราศภูเขาทอง ฯลฯ

ประเภทนิทาน เช่น โคมุตร พระอภัยมณี พระไชยสุริยา ลักษณวงศ์

ประเภทสุภาษิต เช่น สวัสดิรักษา สุภาษิตสอนหญิง

ประเภทเบ็ดเตล็ด เช่น เสนาะขุนช้างขุนแผน ตอนกำเนิดพลายงาม

บทเท่กล่อมเรื่องกา ก็ เป็นต้น

สุนทรภู่ได้รับยกย่องให้เป็นกวีเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รัฐบาลและประชาชนได้ร่วมใจกันสร้างอนุสาวรีย์ ให้เป็นอนุสรณ์ในความเกื้อกูลรักษาการประพันธ์ของท่าน ณ บ้านกร่ำ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูให้นักเรียนเล่นเกม หัวใจจับคู่
- 1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
- 1.3 ครูทบทวน ชักถามนักเรียนเกี่ยวกับกวีที่นักเรียนเคยรู้จักมาแล้ว

2. ขั้นสอน

- 2.1 ครูให้นักเรียนจัดอภิปรายกลุ่ม โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม
 - กลุ่มที่ 1 อภิปรายเรื่อง ประวัติของสุนทรภู่
 - กลุ่มที่ 2 อภิปรายเรื่อง ผลงานของสุนทรภู่
 - กลุ่มที่ 3 อภิปรายเรื่อง สุภาษิตและข้อคิดที่ได้รับจากผลงานของสุนทรภู่

- 2.2 ให้นักเรียนสรุปคุณลักษณะที่ดีเด่นของสุนทรภู่

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดและสรุปงานที่ได้รับมอบหมาย
- 3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลงานของสุนทรภู่และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงสาเหตุที่สุนทรภู่ได้รับยกย่องเป็นกวีเอกของโลก

สื่อการเรียนรู้

1. เกมหัวใจจับคู่
2. หนังสืออ่านประกอบ

การประเมินผล

1. ตรวจผลงาน ได้แก่ รายงานประกอบการอภิปรายกลุ่ม
2. พิจารณาจากการแสดงความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในขณะอภิปราย
3. ตรวจแบบฝึกหัด ถูกต้องอย่างใด 6 ข้อ

หมายเหตุ

แบบฝึกหัด เรื่อง สุนทรภู่

1. สุนทรภู่เป็นคนจังหวัดอะไร
2. ผลงานของสุนทรภู่โดยมากเป็นบทประพันธ์ประเภทใด
3. ผลงานที่มีชื่อเสียงมากที่สุดได้แก่เรื่องใด
4. ชีวิตของสุนทรภู่วางเรื่องมากในรัชสมัยของใคร
5. สุนทรภู่ได้รับบรรดาศักดิ์ครั้งสุดท้ายอย่างไร ตรงกับรัชกาลที่เท่าใด
6. สุนทรภู่ออกบวชในสมัยของรัชกาลที่ 3 เนื่องจากสาเหตุใด
7. นักเรียนควรประพจน์ตามแบบอย่างของสุนทรภู่ในเรื่องใด
8. สุนทรภู่ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลสำคัญเนื่องจากสาเหตุใด
9. จงบอกชื่อผลงานของสุนทรภู่ 3 เรื่อง
10. จงยกตัวอย่างบทกลอนที่เป็นสุภาษิตสอนใจของสุนทรภู่มานำ 1 บท
11. สุนทรภู่มีได้ว่าเป็นกวีเอกในสมัยใด
12. จากบทกลอนของสุนทรภู่ที่ว่า

อันฮ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก

แต่ลมปากหวานหูไม่รู้หาย

แต่ใจเจ็บอันไหนแสนไม่แคลนกลาย

เจ็บจนตายเจ็บเพราะเหน็บให้เจ็บใจ

(เพลงยาวถวายโอวาท)

จากคำกลอนให้นักเรียนได้แนวคิดที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

13. มีสติพึงประจบให้ครบทุกอย่าให้ขาดสิ่งของห้องประสงฆ์
 จงรักใคร่กันโดยค่อนบารจง อย่าจำลงให้มากจะยาวนาน
 (สุภาษิตสอนหญิง)
- จากบทกลอนนี้สุนทรภู่ต้องการให้ผู้ใดเป็นคนเช่นไร

แผนการสอนโดยใช้วิธีปฏิบัติ

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง คนไทยตัวอย่าง (นายสังคม ทองมี)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 4 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 23 มิถุนายน 2529

ความคิดรวบยอด

นายสังคม ทองมี ได้รับยกย่องให้เป็นคนไทยตัวอย่างในปี พ.ศ. 2527 เนื่องจากเป็นผู้อุทิศเวลาในการสอนอย่างจริงจังและเป็นผู้ที่มีส่วนช่วยพัฒนาการศึกษาให้แก่เยาวชนในชนบททั่วไทย

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกผลงานของบุคคลตัวอย่างในท้องถิ่นได้
2. นักเรียนบอกเหตุผลที่บุคคลตัวอย่างในท้องถิ่นได้รับการยกย่องได้
3. นักเรียนสรุปลักษณะคนดีของสังคมได้

เนื้อหา

ประวัติ นายสังคม ทองมี มีอาชีพรับราชการครู สอนวิชาคณิตศาสตร์ โรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มรับราชการครูเมื่อปี พ.ศ. 2522 จนกระทั่งปัจจุบัน

ผลงาน นายสังคม ทองมี มีความตั้งใจจริงในการอบรมสั่งสอนศิษย์ อุทิศตนเพื่อพัฒนาเยาวชนอย่างเต็มที่ในด้านศิลปศึกษา จนกระทั่งนักเรียนได้รับรางวัลจากภาพวาดในระดับประเทศ ผ่านประเทศและระดับนานาชาติมาแล้วกว่าพันรางวัล จนนับได้ว่าเก็บโรงเรียนที่ชนะการประกวดศิลปะมากที่สุดในโลก และมีชื่อเสียงในวงการศิลปะเด็ก ชื่อเสียงของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา จึงเป็นที่ยอมรับกันเป็นอย่างดี จากความตั้งใจจริงในการทำงานของนายสังคม ทองมีครั้งนี้ คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ยกย่องให้เป็น "บัณฑิตครูศาสตร์ดีเด่น" ในฐานะที่ได้มีส่วนในการพัฒนาชนบทด้านการศึกษาให้ก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ในปี 2525 และปี 2526 ได้รับรางวัลโล่เกียรตินิยม ครูศิลปศึกษา

ยอดเยี่ยม ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐร่วมกับเครือข่ายแม่ดีเด่นในการประกวดศิลปะเด็กทั่วประเทศ
และล่าสุดได้รับคัดเลือกให้เป็นคนไทยตัวอย่างประจำปี 2527

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ชี้แนะ

1.1 ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าโตขึ้นต้องการประกอบอาชีพอะไร

พร้อมกับแสดงเหตุผลประกอบ

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ชักถามนักเรียนเกี่ยวกับประวัติบุคคลสำคัญที่นักเรียนเคยรู้จัก

2. ชมเชย

2.1 ครูเชิญวิทยากร คือบุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น ได้แก่ นายสังคม ทองมี
บรรยายในหัวข้อเรื่อง คนดีของสังคม พร้อมทั้งเล่าประวัติและผลงานตน

2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ร่วมกันสรุปผลการบรรยาย
ของวิทยากร

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนแสดงผลงาน

3. ชี้สรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคุณความดีของบุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะคนดีของสังคม

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. วิทยากรในท้องถิ่น

2. รูปภาพผลงานทางศิลปะของเด็ก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจขณะฟังการบรรยายจากวิทยากร

2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการส่งมอบใบชี้สรุป

3. ตรวจสอบผลงาน ได้แก่ สรุปผลการบรรยาย

แผนการสอนโดยใช้วิธีอภิถา

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง โบราณวัตถุ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 5 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 25 มิถุนายน 2529

ความสำคัญนอก

โบราณวัตถุเป็นหลักฐานสำคัญที่ช่วยให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์และเห็น
เครื่องบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองในแต่ละยุคแต่ละสมัยของชาติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของโบราณวัตถุได้
2. นักเรียนยกตัวอย่างโบราณวัตถุได้อย่างน้อย 5 ชนิด
3. นักเรียนบอกความสำคัญของโบราณวัตถุตามที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

โบราณวัตถุ หมายถึง ของโบราณที่เก่าแก่ สามารถเคลื่อนที่ได้ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์
หรือเกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ช่างมนุษย์หรือช่างสัตว์โดย
ลักษณะการประดิษฐ์หรือโดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณคดี
ศิลปะหรือโบราณคดี

โบราณวัตถุที่สำคัญของไทย ได้แก่

หลักศิลาจารึก

พระแท่นมณีวงศ์ศิลา

พระแท่นศิลาอาสน์

วัตถุโบราณย่านเชียง

เรือโบราณ

ใบเสมาเมืองฟ้าแดดสูงยาง

พระแท่นดงรัง

โครงการอนุรักษ์โบราณ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

- 1.1 ให้นักเรียนเล่นเกม ทาพวก
- 1.2 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
- 1.3 ครูอธิบายความหมายของโบราณวัตถุ พร้อมตั้งยกตัวอย่าง

2. ขั้นสอน

- 2.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาเกี่ยวกับความรู้จากหนังสืออ่านประกอบ ตามหัวข้อ

ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ศึกษาเรื่องโบราณวัตถุฮั่นเชียง ใบเสมาเมืองฟ้าแดดสูงยาง

กลุ่มที่ 2 ศึกษาเรื่องหลักศิลาจารึก โครงการบูรณะขุดโบราณ

กลุ่มที่ 3 ศึกษาเรื่องพระแท่นมิ่งเมือง พระแท่นศิลาอาสน์

แต่ละกลุ่มศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของโบราณวัตถุ
2. ประวัติความเป็นมา
3. บอกความสำคัญ

- 2.2 ให้นักเรียนเขียนคำขวัญที่แสดงถึงความสำคัญของโบราณวัตถุหรือแนะนำ

โบราณวัตถุที่สำคัญของไทย โดยจัดทำเป็นกลุ่มตามข้อ 2.1

- 2.3 นักเรียนเสนอรายงานและเสนอคำขวัญ

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปรายงานของแต่ละกลุ่ม
- 3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของโบราณวัตถุ

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. เกมทาพวก
2. หนังสืออ่านประกอบ

การประเมินผล

1. ตรวจรายงานการค้นคว้าจากหนังสือหรือประกอบ
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นในการสรุปเนื้อหา
3. ตรวจคำขวัญ โดยพิจารณาเนื้อหาในด้านความสำคัญเป็นอันดับ 1 ความสวยงาม
อันดับ 2 ส่วนเนื้อหาโดยทั่วไปเป็นอันดับ 3 และรางวัลชมเชย

แผนการสอนโดยใช้วิธีเกติ

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง บุญนิยมสถาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 6 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 27 กรกฎาคม 2529

ความครอบคลุม

บุญนิยมสถาน เป็นมรดกอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษของชาติไทยได้สร้างสืบทอดและรักษาไว้ด้วยชีวิตและเป็นเครื่องบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองในแง่ยุคแต่ละสมัยของชาติรวมทั้งยังเป็นสถานที่อันควรเคารพของบุคคลทั่วไป

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของบุญนิยมสถานได้
2. นักเรียนยกตัวอย่างบุญนิยมสถานได้
3. นักเรียนบอกสถานที่ตั้งของบุญนิยมสถานที่กำหนดให้ได้
4. นักเรียนบอกความสำคัญของบุญนิยมสถานที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

บุญนิยมสถานที่สำคัญในประเทศไทย ได้แก่

1. พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม
2. พระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. ถอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
4. พระธาตุศรีบุญชัย จังหวัดลำปาง
5. พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม
6. พระธาตุขามแก่น จังหวัดขอนแก่น
7. พระธาตุศรีสองรัก จังหวัดเลย
8. พระพุทธบาทบัวบก จังหวัดอุดรธานี
9. พระธาตุคอกยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่
10. พระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนคร

11. พระธาตุสี่จุจะ จังหวัดเลย
12. วัดถ้ำก่องเพชร จังหวัดอุดรธานี
13. วัดหินหมากเป้ง จังหวัดหนองคาย
14. วัดป่าพรณานิคม จังหวัดสกลนคร
15. วัดถ้ำขาม จังหวัดสกลนคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

1.1 ให้นักเรียนเล่นเกมต่อภาพเกี่ยวกับปูชนียสถานที่สำคัญของไทย แล้วซักถามเกี่ยวกับภาพ

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ครูอธิบายความหมายของปูชนียสถาน พร้อมกับยกตัวอย่าง

2. ขั้นสอน

2.1 ให้นักเรียนฟังการบรรยายเรื่อง เที้ยวเมืองไทย พร้อมทั้งแสดงรูปภาพประกอบ โดยครูผู้สอนบรรยายถึงสถานที่ควรเคารพในเมืองไทยที่สำคัญ

2.2 ครูนำนักเรียนไปทัศนศึกษา ปูชนียสถานในท้องถิ่น ได้แก่ พระธาตุศรีสองรัก พระธาตุสี่จุจะ (นอกเวลาเรียน)

2.3 ให้นักเรียนเขียนรายงานจากการไปทัศนศึกษาใบหัวข้อ ปูชนียสถานที่ข้าพเจ้ารู้จัก และนักเรียนสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์บุคคลได้

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป/รายงานของแต่ละคนที่เสนอ

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของปูชนียสถานที่กำหนดให้

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพปูชนียสถานที่สำคัญของไทย
2. เกมติดต่อภาพ

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจขณะฟังครูบรรยาย
2. ตรวจรายงานจากการไปทัศนศึกษา
3. การร่วมสนทนาในชั้นสรุป

แผนการสอนโดยใช้วีดิทัศน์

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง โบราณสถาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 7 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 30 กรกฎาคม 2529

ความคิดรวบยอด

โบราณสถาน เป็นหลักฐานสำคัญที่ช่วยให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชาติ ซึ่งบรรพบุรุษได้สร้างสมและปกป้องรักษาไว้ให้ยืดยาว และเห็นเครื่องแสดงถึงอารยธรรมและความเจริญของชาติในอดีต

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายโบราณสถานได้
2. นักเรียนบอกสถานที่ตั้งของโบราณสถานได้
3. นักเรียนบอกความสำคัญของโบราณสถานได้

เนื้อหา

โบราณสถานที่สำคัญ ได้แก่

1. ปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. เมืองโบราณ เมืองฟ้าแดดสงยาง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ปราสาทหินพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์
4. วัดมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย
5. พระปรางค์สามยอด จังหวัดลพบุรี
6. ปราสาทหินกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ
7. โบราณสถานเมืองไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
8. ปราสาทหินวัดพนมวัน จังหวัดนครราชสีมา
9. เมืองเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
10. ปราสาทหินเมืองต่ำ จังหวัดบุรีรัมย์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

1.1 ครูซักถามเกี่ยวกับสถานที่เก่าแก่ในท้องถิ่นที่นักเรียนรู้จัก พร้อมกับให้เล่าเรื่องให้เพื่อนฟังถึงสถานที่ตั้งและความสำคัญ

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ครูอธิบายความหมายของโบราณสถานพร้อมกับยกตัวอย่าง และอธิบายให้นักเรียนมองเห็นความเกี่ยวข้องกันระหว่างโบราณสถานและอนุสาวรีย์สถาน โบราณสถานบางแห่งก็อาจเป็นอนุสาวรีย์สถานได้

2. ขั้นสอน

2.1 ครูนำภาพโบราณสถาน ได้แก่ ปราสาทหินพิมาย วัดมหาธาตุ ถูโบสถ์พระบรมราชโอรสยศ เมืองโบราณจังหวัดกาฬสินธุ์ ฯลฯ ให้นักเรียนดู พร้อมกับแนะนำความสำคัญ ประวัติความเป็นมาและสถานที่ตั้งของแต่ละภาพ

2.2 ครูซักถามนักเรียนที่ละคนเกี่ยวกับโบราณสถานแต่ละแห่งที่ครูได้บรรยายให้ฟัง

2.3 ให้นักเรียนจัดทำจุลสารแนะนำโบราณสถานที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยยึดคนละ 1 สถานที่ โดยให้สัมภาษณ์บุคคล

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของโบราณสถาน ความหมายของโบราณสถาน

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลงานที่ได้รับ

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ภาพโบราณสถานที่สำคัญในเมืองไทย

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจขณะฟังครูบรรยาย

2. พิจารณาความถูกต้องในการตอบคำถามจากภาพ

3. ตรวจจุลสารซึ่งมีเนื้อหาไม่เกิน 1 หน้ากระดาษพร้อมกับครูและผู้ดูแลโรงเรียนให้นำสนใจเป็นรูปแบบที่ง่ายไม่สลับซับซ้อน

แผนการสอนโดยใช้วีดิทัศน์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

เรื่อง บุญนิยมวัด

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 8 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 1 กรกฎาคม 2529

ความครอบคลุม

บุญนิยมวัด เป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติและเป็นเครื่องหมายของความเจริญรุ่งเรืองในแต่ละยุคแต่ละสมัยของชาติ มีคุณค่าในทางการศึกษาและอีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ควรเคารพของบุคคลทั่วไป

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของบุญนิยมวัดได้
2. นักเรียนยกตัวอย่างของบุญนิยมวัดได้ประมาณ 5 ข้อ
3. นักเรียนบอกสถานที่ตั้งของบุญนิยมวัดที่กำหนดให้ได้
4. นักเรียนบอกความสำคัญของบุญนิยมวัดที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

บุญนิยมวัด หมายถึง วัดอันควรเคารพ เช่น พระแก้วมรกต พระพุทธชินราช

เทวรูป ฯลฯ

บุญนิยมวัดที่สำคัญของไทย ได้แก่

1. พระแก้วมรกต
2. พระพุทธชินราช
3. พระพุทธสิหิงค์
4. หลวงพ่อโสธร
5. หลวงพ่อองค์ต่อ
6. พระพุทธชินสีห์
7. พระศรีศากยมุนี

8. พระสุโขทัยไตรมิตร
9. หลวงพ่อโต
10. พระร่วงโรจนฤทธิ์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

1.1 ครูนำภาพวัดพระศรีรัตนศาสดารามให้นักเรียนดู ชักถามถึงเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และสิ่งสำคัญที่ทุกคนรู้จัก

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ครูอธิบายความหมายของ บุญบั้งไฟ ประเพณีบุญบั้งไฟ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูมอบหมายงานให้นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของประเพณีและลักษณะบุญบั้งไฟ โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่อไป

กลุ่มที่ 1 ศึกษาเรื่อง พระแก้วมรกต พระศิลาเกษมณี หลวงพ่อโสธร

กลุ่มที่ 2 ศึกษาเรื่อง พระพุทธชินราช พระพุทธสิริองค์ พระพุทธชินสีห์

กลุ่มที่ 3 ศึกษาเรื่อง หลวงพ่อองค์ดำ พระสุโขทัยไตรมิตร พระร่วงโรจนฤทธิ์

2.2 ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศตามเรื่องที่กำหนดไว้ในข้อ 2.1

2.3 นักเรียนเสนอผลงานโดยกล่าวสรุปเกี่ยวกับป้ายนิเทศที่จัด

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญ ความหมายของบุญบั้งไฟโดย

การชักถาม

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการเสนอป้ายนิเทศของแต่ละกลุ่ม

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ภาพวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
2. หนังสืออ่านประกอบ
3. ป้ายนิเทศ

การประเมินผล

1. ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ที่นักเรียนร่วมกันจัดทำ
2. พิจารณาจากการสรุปเนื้อหาในวิทยานิพนธ์ของแต่ละกลุ่ม
3. การตอบคำถามในชั้นสรุป

แผนการสอนโดยใช้วิธีปณิธิ

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่ 9 เวลา 8.00 - 9.20 น.

วันที่ 3 กรกฎาคม 2529

ความคิดรวบยอด

ปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ถือเป็นมรดกอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างส่งมาและเป็นเครื่องแสดงถึงอารยธรรมและความเจริญของชาติในอดีต ในสถานะที่เกิดขึ้นเป็นคนไทยจึงต้องมีหน้าที่ดูแลรักษามรดกอันล้ำค่านี้ไว้ตลอดไป

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความแตกต่างของปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ โบราณสถานและโบราณวัตถุได้ถูกต้อง
2. นักเรียนบอกวิธีอนุรักษ์มรดกของชาติตามที่กำหนดให้ได้
3. นักเรียนบอกวิธีปฏิบัติตนในการอนุรักษ์มรดกของชาติในท้องถิ่นได้

เนื้อหา

การอนุรักษ์ หมายถึงการบำรุงบูรณะ ดูแลรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ ไม่ทำลายให้เสื่อมสภาพลง

การรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ หมายถึง ศึกษาค้นคว้าซ่อมแซมแก้ไข เปลี่ยนแปลง ต่อเติมนอกเสียจากได้รับอนุญาตจากทางราชการ

วิธีอนุรักษ์และบำรุงรักษา

1. ไม่ทำลาย
2. ช่วยดูแลสอดส่อง หากพบเห็นบุคคลทำลายต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่บ้านเมืองทราบ
3. ไม่เหยียบย่ำหรือเบียดบังเอาเป็นส่วนตัวส่วนตัว
4. เมื่อชำรุดเสียหาย ช่วยกันซ่อมแซม
5. ผู้ใดมีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ต้องแจ้งแก่กรมศิลปากรเพื่อจดทะเบียน
6. ช่วยสงเคราะห์และกวดขันห้ามมิให้บุคคลนำโบราณสถานและโบราณวัตถุ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

1.1 ให้นักเรียนแข่งขันตอบคำถาม 10 ข้อ โดยครูจะแสดงบัตรคำถามที่เป็นชื่อของโบราณสถาน โบราณวัตถุ มุขนิยสถานและปูชนียวัตถุ แล้วให้นักเรียนบอกสถานที่ตั้งของชื่อเหล่านั้น

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.3 ครูทบทวนความสำคัญและสถานที่ใช้ โดยชี้แผนที่แสดงพร้อมกันอธิบายความหมายของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

2. ขั้นสอน

2.1 ครูบรรยายเรื่องการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

2.2 ให้นักเรียนระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

2.3 ให้นักเรียนเสนอผลงาน คือ คำขวัญ

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับวิธีอนุรักษ์มรดกไทยไปใช้ในชีวิตประจำวัน และให้นักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างของโบราณสถาน โบราณวัตถุ มุขนิยสถานและปูชนียวัตถุโดยตอบคำถามจากครู

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. รูปภาพเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ มุขนิยสถานและปูชนียวัตถุ ประกอบการบรรยายของครู

2. แผนที่แสดงที่ตั้งของโบราณสถาน โบราณวัตถุ มุขนิยสถานและปูชนียวัตถุตามที่กำหนด

การประเมินผล

1. การตอบคำถามในชั้นนำอย่างไ้อยู่ถูกต้อง 8 ข้อ
2. สังเกตการสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็นไปขั้นสรุป
3. การตัดสินคำขวัญที่ดีเด่น

ภาคผนวก ค

ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบสอบถามความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

เรื่อง ประวัติบุคคลสำคัญ และโบราณสถาน โบราณวัตถุ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 ข้อ เวลา 60 นาที

คำชี้แจง แบบทดสอบทั้งหมดมี 40 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ คำตอบแต่ละข้อมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง. ให้นักเรียนเลือกตอบคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย ✕ ทับบนตัวอักษร ก. ข. ค. หรือ ง. ในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง

๐) พระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่เสด็จประพาสต่างประเทศคือใคร

- ก. รัชกาลที่ 3
- ข. รัชกาลที่ 4
- ค. รัชกาลที่ 5
- ง. รัชกาลที่ 6

กระดาษคำตอบของแบบทดสอบ

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ชั้น.....โรงเรียน.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๐	ก	ข	~~ค~~	ง

1. วิภกรรมข้อใดของท้าวเทพกระษัตรี

ท้าวศรีสุนทรที่แสดงว่าเป็นผู้เฉลียวฉลาด

- ก. ใช้กลยุทธ์แบบกองโจรลอบโจมตีพม่า
- ข. ใช้กลยุทธ์โอบล้อมทหารพม่าให้ออกเสบียง
- ค. ใช้กลยุทธ์ลวงพม่าว่าไทยมีทหารมาก
- ง. ใช้กลยุทธ์ลวงพม่าไปรบในชัยภูมิที่ไร้เปรียบ

2. เพราะเหตุใดคุณหญิงจันและคุณหญิงมุกจึงได้รับยกย่องให้เป็นวีรสตรีไทย

- ก. มีความกล้าหาญไม่เกรงกลัวข้าศึก
- ข. ดูแลเอาใจใส่ชาวเมืองอย่างทั่วถึง
- ค. ว่าราชการแทนเจ้าเมืองกลางใจอย่างดี
- ง. มีความเมตตากรุณาต่อประชาชนทั่วไป

3. สาเหตุสำคัญที่สุดข้อใดที่ทำให้คุณหญิงโมได้รับสถาปนาเป็นท้าวสุนนารี

- ก. เห็นที่รักใคร่ของชาวเมืองนครราชสีมา
- ข. เห็นผู้นำในการรบที่เฉลียวฉลาด
- ค. สามารถฆ่าทหารลาวตายเป็นจำนวนมาก
- ง. สามารถกอบกู้อิสรภาพของชาวนครราชสีมาไว้ได้

4. วิภกรรมที่ท้าวสุนนารีนมีประโยชน์ต่อเราหรือไม่

- ก. มี เพราะเป็นเครื่องเตือนใจให้ทำความดี
- ข. มี เพราะเป็นเครื่องเตือนใจให้รักบ้านเมือง
- ค. ไม่มี เพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต
- ง. ไม่มี เพราะไม่เกี่ยวข้องกับบรรพชนรุ่นหลัง

5. บรรณารักษ์เล่มที่สุดของสุนทรภู่คือข้อใด

- ก. สวัสดิรักษา
- ข. พระวักขณีย์
- ค. นิราศเมืองสุพรรณ
- ง. สุภาวดีเสด็จหญิง

6. บรรณกรรมของสุนทรภู่เรื่องใดที่ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการครองเรือนแก่สุภาพสตรีมากที่สุด

- ก. ขุนช้างขุนแผน
- ข. สุภาวดีเสด็จหญิง
- ค. สวัสดิรักษา
- ง. เพลงยาวถวายโอวาท

จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 7-10

"สุนทรภู่เป็นนักเขียน นักจด ดังนั้นไม่ว่าจะเดินทางในใดก็จดบันทึกไว้ทุกแห่งแล้วแต่งเป็นบทกลอนขึ้น ดังนั้นงานของสุนทรภู่จึงมิได้เป็นงานกวีแต่อย่างเดียว เข้มแข็งนักภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศีลป จรรยา ปรัชญา และอื่น ๆ อีกด้วย"

7. ใครเรียบเรียงเขาอย่างสุนทรภู่ในเรื่องใด

- ก. บทประพันธ์
- ข. ประวัติศาสตร์
- ค. วัฒนธรรม
- ง. การจดบันทึก

8. การจกบ้ำที่กมีผลคืออย่างไรรแก่นักเรียน
- ก. เป็นกวีได้
 - ข. แต่งกลอนได้
 - ค. เป็นคนดี
 - ง. ป้องกันการลืม
9. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ก. สุนทรภู่เป็นนักประพันธ์
 - ข. สุนทรภู่เป็นนักภูมิศาสตร์
 - ค. สุนทรภู่เป็นนักปรัชญา
 - ง. ถูกทุกข้อ
10. ข้อใดที่มุ่งสั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนพูดจาไพเราะอ่อนหวาน
- ก. ประเพณีตักให้หลังหัก มันก็มักทำร้ายเมื่อภายหลัง
 - ข. ถิ่นเดียวศาลหวานล้นแล้วสิ้นซากแต่ลมปากหวานไม่รู้หาย
 - ค. อนึ่งภูษาผ้าทรงนรงค์รับ ให้มีครบเครื่องเสด็จทั้งเจ็ดสี
 - ง. แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์ มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
11. นายสังคม ทองมี ได้รับรางวัลดีเด่นในข้อใด
- ก. ครูตัวอย่าง ปี 2527
 - ข. เกษตรกรตัวอย่าง ปี 2527
 - ค. นายอำเภอตัวอย่าง ปี 2527
 - ง. คนไทยตัวอย่าง ปี 2527
12. เพราะเหตุใดนายสังคม ทองมี จึงประสบผลสำเร็จในการทำงาน
- ก. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
 - ข. ทำงานตามใจผู้อื่น
 - ค. ทำงานด้วยความจริงใจ
 - ง. ทำงานโดยยึดมั่นในความดี
- จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 13
- “นายทองคำใบไม้ เกษตรกรที่ขยันทำงานและชอบนำความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ปรับปรุง การทำไร่ ทำนาและเลี้ยงสัตว์อยู่เสมอ จนได้รับยกย่องให้เป็นเกษตรกรตัวอย่าง ส่วนนายทองคำใบไม้ทำนมนิลูกน้องมากมาย ชอบไปใช้อิทธิพลจนใคร ๆ เรียกกันว่าเจ้าพ่อ
13. ข้อใดต่อไปนี้มีความสัมพันธ์กัน
- ก. ทองคำใบไม้ทำนมน
 - ข. ทองคำกับทองคำ
 - ค. ทองคำกับความขยัน
 - ง. ทำนมนกับเกษตรกรตัวอย่าง
14. การที่คนเฝ้ากรรมในสมัยโบราณมักจะเกิดขึ้นเมื่อมีลมเมืองอยู่ในสภาพเช่นไร
- ก. ขาดอากาศหนาว
 - ข. ขาดอากาศ
 - ค. ขาดแสงแดด
 - ง. ขาดฝุ่น

15. จากวีรกรรมของบุคคลสำคัญเวลาบ้านเมือง
อยู่ในภาวะศึกสงครามข้อใดจำเป็นมากที่สุด
ก. ความซื่อสัตย์
ข. การประหยัค
ค. ความสามัคคี
ง. ความอดทน
16. คำกล่าวใดถูกต้องในการป้องกันประเทศ
จากศัตรู
ก. เป็นหน้าที่ของทหาร
ข. ผู้หญิงไม่ควรออกรบ
ค. เป็นหน้าที่ของผู้นำประเทศ
ง. เป็นหน้าที่ของทุกคน
17. แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์ มันแสนสุด
ลึกล้ำเหลือกำหนด ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยว
ที่เลื้อยวอด ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน
เป็นคติสอนใจให้รู้อย่างไร
ก. เกิดเป็นคนต้องรักษาน้ำใจคน
ข. ใ้เราเรามีภัยอันตรายอยู่รอบด้าน
ค. จงทำดี มีศีลธรรม ถือความสัตย์
ง. อย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน
จะจใจเอง
18. จงพิจารณาว่าการกระทำต่อไปนี้ ข้อใด
มีประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด
ก. ร่วมพัฒนาหมู่บ้าน
ข. ตั้งใจเรียนหนังสือ
ค. ทำบุญทำทานทุกเช้า
ง. แร่กายสุภาพเรียบร้อย
19. นักเรียนเห็นด้วยกับข้อใดมากที่สุด
ก. การทำความดี คือทำตามความพอใจ
ของตน
ข. การทำความดี เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่
ค. ทหารมีโอกาทำความดีให้แก่
ประเทศชาติมากที่สุด
ง. การทำความดีทำให้ทุกรูปแบบ
ไม่จำเป็นต้องกสหาญ
20. บุญมีสถาน หมายถึงข้อใด
ก. สถานที่ดีมีศีลธรรม
ข. สถานที่ดีควรเคารพ
ค. วัดที่ดีมีศีลธรรม
ง. วัดที่ดีควรเคารพ
21. ข้อใดคือ โบราณสถาน
ก. พระพุทธรูปยืนราช
ข. พระบรมเจดีย์
ค. พระสารภีนิมิต
ง. พระมาลาเป็นง
22. ชาวกรุงเทพฯโบราณถือเป็นโบราณวัตถุหรือไม่
ก. เป็นเพราะมีอายุหลายร้อยปีและมี
คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี
ข. เป็นเพราะเคลื่อนย้ายได้และเป็น
ตัวประกอบของร่างกายมนุษย์
ค. ไม่เป็นเพราะไม่มีคุณค่าในการศึกษา
ประวัติศาสตร์และโบราณคดี
ง. ไม่เป็นเพราะไม่ใช่สิ่งที่มีมนุษย์
ประดิษฐ์ขึ้น

23. พระพุทธชินราชเป็นปูชนียวัตถุที่ให้คุณค่าในด้านใดมากที่สุด
- ด้านศิลปะ
 - ด้านวัฒนธรรม
 - ด้านประเพณี
 - ด้านประวัติศาสตร์
24. ปูชนียสถานในข้อใดถือ เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- พระธาตุพนม
 - พระธาตุเชิงชุม
 - พระธาตุขามแก่น
 - พระธาตุศรีสองรัก
25. พระบรมธาตุไชยานอกจากจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในภาคใต้แล้วยังมีคุณค่าในด้านใด
- ทำให้บ้านเมืองมีความสวยงาม
 - เป็นพระบรมธาตุที่มีความเก่าแก่มากที่สุด
 - เป็นสถานที่บรรจุพระอุรังคธาตุ
 - ให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ จิตรกรรม และปฏิมากรม
26. คอนเจ็คต์สร้างขึ้นเพื่ออะไร
- เป็นอนุสรณ์แห่งชัยชนะ
 - ให้พม่าเกิดความเกรงกลัว
 - เพื่อให้พม่าล่าถอย
 - แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่า
27. โบราณสถาน โบราณวัตถุมีความสำคัญต่อประเทศชาติมากที่สุดในด้านใด
- ความสามารถของบรรพบุรุษ
 - ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา
 - ความเป็นเอกราชของชาติ
 - ความเป็นมาและความเจริญของชาติในอดีต
28. ปูชนียสถานในข้อใดอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก
- วัดพระศรีมหาโพธิ์
 - วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
 - วัดพระศรีรัตนเพียร
 - วัดพระศรีมหาโพธิ์
29. จังหวัดใดเป็นที่ตั้งของวัดพุทธนิมิตที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย
- อยุธยา
 - กาญจนบุรี
 - สุโขทัย
 - อุดรธานี

30. พระธาตุที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ข้อใด
- พระธาตุศรีสองรัก-พระธาตุขามแก่น-พระธาตุหริภุญชัย
 - พระธาตุเชิงชุม-พระบรมเจดีย์-พระพุทธรูปบัวบก
 - พระธาตุพนม-พระธาตุขามแก่น-พระพุทธรูปบัวบก
 - พระธาตุขามแก่น-พระธาตุพนม-พระธาตุไชยา
31. โบราณสถาน โบราณวัตถุ ปูนียสถาน ปูนียวัตถุ เกิดการชำรุดหักพังเสื่อมสภาพเนื่องจากสาเหตุข้อใด
- เกิดจากการกระทำของมนุษย์
 - เกิดจากธรรมชาติ
 - เกิดจากแมลง
 - ถูกทุกข้อ
32. ข้อใดกล่าวถึงวิธีการอนุรักษ์โบราณสถานให้ถูกต้อง
- เก็บหาสมบัติเก่า ๆ มาเก็บไว้
 - สลักชื่อไว้ตามฝาผนังโบสถ์
 - ทิ้งขยะในถังเมื่อไปวัดพระแก้ว
 - บริจาคเงินให้คนขอทานเมื่อไปวัด
33. โบราณสถานในข้อใดที่นักเรียนมีโอกาสได้ปฏิบัติตนในการอนุรักษ์มากที่สุด
- วัด
 - เมืองเก่า
 - ปราสาท
 - เจดีย์
34. หน่วยงานใดมีหน้าที่ในการซ่อมแซมโบราณสถาน โบราณวัตถุ
- กรมการศาสนา
 - กรมศิลปากร
 - กระทรวงคมนาคม
 - พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ
35. ข้อใดถือว่าเป็นการอนุรักษ์โบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ
- เคลื่อนย้ายหรือทำความสะอาดบ่อย ๆ
 - เปิดให้คนเข้าชมได้ตามใจชอบ
 - ห้ามซ่อมแซมและผัดเปลี่ยนอยู่เสมอ
 - มีเจ้าหน้าที่ดูแลและเปิดให้ชมเป็นเวลา
36. ข้อใดถือว่าเป็นการทำลายโบราณสถาน โบราณวัตถุ
- ไปเยี่ยมชมบ่อย ๆ
 - ทำความสะอาดอยู่เสมอ
 - หยิบฉวยสิ่งของที่ชมมาเก็บที่บ้าน
 - ซ่อมแซมเมื่อชำรุดทรุดโทรม

37. นักเรียนมีส่วนช่วยรักษามรดกของชาติ
ไว้ได้อย่างไร

ก. ประกาศรับซื้อจากผู้อื่น

ข. เก็บสะสมไว้เป็นของตน

ค. ปฏิบัติตนในการอนุรักษ์อย่างเคร่งครัด

ง. ศึกษาเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ
มาก ๆ

38. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติคืออะไร

ก. สถานที่เก็บพระพุทธรูปสมัยต่าง ๆ

ข. สถานที่เก็บรวบรวมพันธุ์ไม้นานาชนิด

ค. สถานที่เก็บรวบรวมคำรามประวัติศาสตร์

ง. สถานที่เก็บรวบรวมวัตถุมีคุณค่าทาง
วัฒนธรรม

39. ถ้านักเรียนจะเขียนคำขวัญเกี่ยวกับ

โบราณสถาน โบราณวัตถุ ควรจะเน้น
ในเรื่องใดมากที่สุด

ก. ความสวยงาม

ข. ประวัติความเป็นมา

ค. การปฏิบัติตนในการอนุรักษ์

ง. ประโยชน์

40. "โบราณวัตถุ โบราณสถาน เป็นของ

ทุกคนในเมืองของเรา" คำกล่าวนี้แสดง
ถึงเรื่องใด

ก. ความสำคัญ

ข. ความสวยงาม

ค. ประวัติความเป็นมา

ง. การปฏิบัติตนในการอนุรักษ์

.....

แบบสอบถามความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามความสำคัญในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งนักเรียนจะแสดงออกมาเป็นความคิดเห็น ความรู้สึกที่มีต่อข้อความที่เกี่ยวกับ บุคคลสำคัญ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ นักเรียนมีอิสระเต็มที่ที่จะพิจารณาข้อความแต่ละข้อความว่า ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนหรือไม่อย่างไร แบบสอบถามฉบับนี้ไม่มีคำตอบถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกัน
2. เพื่อให้แน่ใจว่าคนอื่นจะไม่รู้คำตอบของนักเรียน ดังนั้นจึงไม่ต้องใส่ชื่อ นามสกุล ของนักเรียนในแบบสอบถามนี้
3. ขอให้นักเรียนอ่าน และใช้ความคิดตัดสินใจด้วยตนเอง
4. วิธีตอบในข้อหนึ่ง ๆ จะมีช่องว่างให้เรื่อกลบบ 4 ช่อง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาอย่างถี่ถ้วน เมื่อตัดสินใจอย่างเด็ดขาดว่าจะตอบข้อใด ให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องนี้ ๆ ให้ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ตัวอย่าง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างทางขวามือเพียงช่องหนึ่งตามความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็น			
		เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
		อย่างยิ่ง		อย่างยิ่ง	
0	บทกลอนของสุนทรภู่เป็นตัวอย่างที่ดีในการแต่งกลอนสุภาพ	✓			
00	การขะภาพยนตร์เรื่องสถานที่สำคัญในเมืองไทยเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ				✓

จากข้อความตัวอย่าง นักเรียนต้องพิจารณาว่าตนเองมีความนึกเห็น หรือความรู้สึก เห็นด้วยกับข้อความนั้น ๆ หรือไม่

ในตัวอย่าง ๐ นักเรียนเห็นด้วยว่าบทกอนของสุพรรณภูมิ เป็นบทกอนที่มีความถูกต้อง ตามแบบแผนการบังคับของกลอนสุภาพและมีควาไพเราะสละสลวย จนสามารถนำไปเป็น แบบอย่างในการแต่งกลอนสุภาพได้เป็นอย่างดี จึงทำเครื่องหมายถูกต้องในช่องที่ 1 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ในตัวอย่าง ๐๐ นักเรียนไม่เห็นด้วยว่าการผสมภาพพจน์ที่เกี่ยวกับสถานที่สำคัญใน เมืองไทยนั้นเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ และนักเรียนไม่มีวันคิดเช่นนั้น จึงทำเครื่องหมายถูก (-) ลงในช่องที่ 4 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การพิจารณาข้อความ

1. ถ้านักเรียนเห็นด้วยว่าข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุดให้กา ✓ ในช่องแรก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. ถ้านักเรียนเห็นด้วยว่าข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนแต่ไม่มากนักให้ กา ✓ ในช่องที่สอง คือ เห็นด้วย
3. ถ้านักเรียนเห็นว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนให้กา ✓ ในช่อง ที่สาม คือ ไม่เห็นด้วย
4. ถ้านักเรียนเห็นว่าข้อความนั้นไม่เกี่ยวข้องในความคิดของนักเรียนเลย และนักเรียน ไม่มีวันคิดเช่นนั้นเด็ดขาด ให้กา ✓ ในช่องที่ 4 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ขอให้นักเรียนตอบอย่างจริงจังทุกคน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ในช่องว่างตรงขวานี้ให้เพียงช่องใดช่องหนึ่งตาม
ความคิดเห็น หรือความรู้สึกของนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็น	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็น	ไม่เห็นด้วย
		อย่างอื่น			ด้วย	อย่างอื่น
1.	เมื่อไปวัดนักเรียนควรเข้าไปกราบไหว้ พระพุทธรูปที่เป็นพระประธานในโบสถ์ก่อน					
2.	นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดนำเที่ยว พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ					
3.	เมื่อพบโบราณวัตถุควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ บ้านเมืองทราบ					
4.	การไปเที่ยวชมเจดีย์โบราณครั้งแรก ควรศึกษาข้อไว้เป็นหลักฐาน					
5.	คนทุกคนสามารถเป็นคนดีของสังคมได้ ถ้าตั้งใจจริง					
6.	การร่วมแรงร่วมใจกันทำความสะอาด วัดเป็นเรื่องควรทำ					
7.	นักเรียนไม่ชอบดูหนังสือภาพเกี่ยวกับวัด โบราณในเมืองไทย					
8.	การสละแรงกายเพื่อช่วยซ่อมแซม วัดควารวมเป็นสิ่งที่ควรทำ					
9.	การทำประโยชน์ให้แก่สังคมเป็นหน้าที่ ของทุกคน					
10.	นักเรียนชอบสะสมภาพเจดีย์เก่า ๆ					

ข้อที่	ความคิดเห็น	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็น	ไม่เห็นด้วย
	ข้อความ	อย่างยิ่ง		ด้วย	อย่างยิ่ง
11.	การเข้าชมโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์ทุกแห่ง ไม่ควรและห้องสมุดเก่า				
12.	การเยี่ยมชมโบราณวัตถุเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ				
13.	การได้เป็นเจ้าของโบราณวัตถุทำให้เก็บ กมมีชื่อเสียง				
14.	สุพรรณภูมิแก้วเอกของเมืองไทยที่ควร ยกย่อง				
15.	ไทยเป็นไทยในวันนี้เพราะไทยมี บรรพชนคนกล้า สามัคคี และ เสียสละแก่ชาติบ้านเมือง				
16.	การสอบถามผู้อื่นเกี่ยวกับประวัติ บุคคลสำคัญเป็นวิธีแสวงหาความรู้ ที่ดีวิธีหนึ่ง				
17.	โบราณสถาน โบราณวัตถุที่เสื่อมสภาพ ควรได้รับการ เปลี่ยนแปลงต่อเติมให้ แปลกไปกว่าเดิม				
18.	นักเรียนไม่มีความสามารถพิเศษ เป็นอันใดไม่ได้				
19.	ความกล้าหาญถ้าปราศจากความรอบคอบ ก็ไม่อาจทำงานให้สำเร็จได้				
20.	โบราณสถาน โบราณวัตถุเป็นของเก่าแก่ ที่มีคุณค่าควรจะรักษาให้คงทนถาวร				

ภาคผนวก ง
การวิเคราะห์ข้อมูล

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ระดับความสามารถทางการเรียน	วิธีสอน	
	วิธีใช้กิจกรรมห้องสมุด	วิธีปกติ
สูง	1. 38	33
	2. 37	30
	3. 37	30
	4. 36	29
	5. 35	28
	6. 36	28
	7. 36	28
	8. 35	27
	9. 35	27
	10. 35	21
ปานกลาง	1. 33	32
	2. 33	29
	3. 32	29
	4. 31	29
	5. 29	29
	6. 29	28
	7. 29	28
	8. 27	27
	9. 27	25
	10. 27	24

ระดับความสำเร็จของการเรียน	วิธีสอน	
	วิธีใช้กิจกรรมที่ลงสมุด	วิธีปฏิบัติ
ดี	1. 30	24
	2. 28	22
	3. 27	22
	4. 26	19
	5. 23	18
	6. 22	18
	7. 20	17
	8. 20	15
	9. 20	14
	10. 17	12

ตาราง 8 เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของคณบดีผู้สำเร็จทางการเรียน

ระดับความสามารถทางการเรียน	วิธีสอน		ค่าเฉลี่ย ทางแถว ทั้งหมด
	ใช้กิจกรรมห้องสมุด	วิธีปกติ	
สูง	36.1	28.1	32.1
กลาง	29.7	28	28.85
ต่ำ	23.3	18.1	20.7
ค่าเฉลี่ยทางคอลัมน์ทั้งหมด	29.7	24.73	

คะแนนความถนัดในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ระดับความสามารถทางการเรียน	วิธีสอน	
	วิธีใช้กิจกรรมห้องสมุด	วิธีปกติ
สูง	1. 77	71
	2. 77	70
	3. 76	70
	4. 73	69
	5. 72	69
	6. 69	67
	7. 69	66
	8. 66	65
	9. 66	63
	10. 66	46
ปานกลาง	1. 80	78
	2. 74	77
	3. 71	72
	4. 68	70
	5. 67	70
	6. 66	68
	7. 66	63
	8. 65	62
	9. 62	60
	10. 62	41

ระดับความสามารถทางการเรียน	วิธีสอน	
	วิธีใช้กิจกรรมห้องสมุด	วิธีปกติ
ถ้า	1. 74	71
	2. 72	70
	3. 68	67
	4. 66	67
	5. 64	66
	6. 64	64
	7. 61	63
	8. 58	62
	9. 56	59
	10. 44	59

ตาราง 9 เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของการอ่านในชุดค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

ระดับความสามารถทางการเรียน	วิธีสอน		ค่าเฉลี่ย
	ใช้กิจกรรมห้องสมุด	วิธีปกติ	ตรงแถว ทั้งหมด
สูง	71.3	65.6	68.45
กลาง	68.1	66.1	67.1
ต่ำ	62.9	64.8	63.85
ค่าเฉลี่ยทางคอลัมน์ทั้งหมด	67.43	65.5	

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เข้าร่วมงาน

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์หทัย ตันหนอง ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านวัฒนธรรมไทย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลียว พันธุ์สีดา หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษ์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด
3. นางสาวพิมพ์พิมล ธงเอียร ศึกษานิเทศก์ระดับ 5 กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมห้องสมุด
4. นางสาววาสนา ยศบัญญัติ ศึกษานิเทศก์ระดับ 5 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
5. นางสาวอุบลวรรณ มิ่งแก้ว อาจารย์ 2 ระดับ 5 ช่วยราชการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
6. นางสาวอารมณมา จันทร์หล้า ศึกษานิเทศก์ระดับ 5 สำนักงานเทศบาลเมืองเลย เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวัดผลและการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม
ในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
จากการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับการสอนปกติ

บทคัดย่อ

ของ

วรรณภา ไชยชัย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2529

การศึกษารังนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสำนึก
ในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง
ปานกลาง และต่ำ ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับวิธีปกติ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529
โรงเรียนเมืองเลย อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบ
เจาะจง และสุ่มตามระดับชั้นจากกลุ่มประชากร 264 คน สุ่มอย่างง่ายอีกครั้งออกเป็นกลุ่ม
ทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด กลุ่มควบคุมสอนโดย
วิธีปกติ ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 3 สัปดาห์ 3 วัน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเอง หลัง
จากสิ้นสุดการทดลองได้วัดผลการเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มวิชา
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และแบบสอบถามวัดความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม
ใช้แบบแผนการทดลองแบบ Factorial Design ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากกลุ่มผู้ที่มี
ระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ ปรากฏผลดังนี้

1.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนส่งผลร่วมกันต่อผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ ปรากฏผลดังนี้

2.1 นักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความสำนึกในคุณค่าของมรดก
ทางวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนไม่ได้ส่งผลร่วมกันทำให้
ผู้เรียนมีความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

A COMPARISON OF PRATHOM SIX STUDENTS' ACADEMIC ACHIEVEMENT AND
APPRECIATION OF CULTURAL HERITAGE ON LIFE EXPERIENCE GROUP
LEARNING THROUGH THE LIBRARY ACTIVITIES AND THE
TRADITIONAL TEACHING METHOD

AN ABSTRACT

BY

WANNAPA CHAIHOY

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

September 1986

The purpose of this study was to compare Prathom Suksa VI students' achievement and appreciation of cultural heritage on life experience group learning through the library activities and the traditional teaching method.

The samples comprised 60 Prathom Suksa VI students in the first semester of the 1986 academic year from Muang Loie School, Amphoe Mungloie, Changwat Loie. The 60 students were selected from the total number of 264 students by using the purposive sampling and stratified random sampling technique. Then using the simple random sampling. Half of the students were randomly selected as an experimental group using the library activities and the other half as a control groups using the traditional method. Each group was experimented for 3 weeks and 3 day. The experimental group and the control group was taught by researcher. The life experiences achievement test and appreciation of cultural heritage test were administered with two groups. The Factorial design were used.

The results of this study indicated that ;

1. The academic achievement in life experiences through the experimental group and the control group from the groups of high, medium and low achievement were as follows :

- 1.1 The experimental group had the academic achievement higher than the control group at the .01 level of significance.

- 1.2 The academic achievement was effected by the interaction between the method of teaching and the level of achievement.

2. The appreciation of cultural heritage through the experimental group and the control group from the groups of high, medium and low achievement were as follows.

2.1 The appreciation of cultural heritage through the experimental group and the control group were not significantly different at the .05 level.

2.2 The appreciation of cultural heritage was not effected by the interaction between the method of teaching and the level of achievement.

ประวัติของผู้นี้

ชื่อ นางสาวบรรณา ไชยสอย
เกิด 8 กันยายน 2503 ที่อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี
ภูมิลำเนา 45 ซ. ไชยวงศ์ ต. ประชาธิปไตย อ. เมือง จ. อุดรธานี 41000
ที่ทำงาน สปอ. เชียงคาน อ. เชียงคาน จ. เลย 42110
การศึกษา
2509 - 2510 โรงเรียนบ้านคงหวาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2
2511 - 2512 โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4
2513 - 2515 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 7
2516 - 2520 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 5
2520 - 2524 ศษ.บ. เอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2527 - 2529 กศ.ม. เอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
หน้าที่ราชการ
2525 - 2527 อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านบุษม อ. เชียงคาน
จ. เลย (ช่วยราชการ สปอ. เชียงคาน อ. เชียงคาน
จ. เลย)